

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก

แผนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาจัจฉา

และแบบอริยสัจ

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบธรรมสภาัจฉา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ระดับชั้น ม. 1 ภาคเรียนที่ 1 / 2550
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง หลักกรรม เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1

เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

สาระสำคัญ

หลักกรรม เป็นหลักธรรมว่าด้วยเรื่องการทำของมนุษย์ ซึ่งกรรมนี้สามารถจำแนกออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาจำแนกประเภท ได้แก่ จำแนกตามการแสดงออก จำแนกตามมูลเหตุของการกระทำ จำแนกตามหน้าที่ของกรรม จำแนกตามลำดับการให้ผลของกรรม ซึ่งในพระพุทธศาสนาถือว่าการกรรมหรือการกระทำนี้เกิดขึ้นมาจากเหตุหลายประการ และเมื่อทำอะไรลงไปแล้วก็ย่อมจะเกิดผลของการกระทำนั้นๆ จึงมีคำกล่าวที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของหลักกรรมได้
2. อธิบายประเภทและความสำคัญของหลักกรรมได้
3. อธิบายการนำหลักกรรมไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้
4. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักกรรมไปปฏิบัติได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของกรรม
2. ประเภทของกรรม
3. ความสำคัญของกรรม

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
- 1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องพฤติกรรม หรือการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของนักเรียน
- 1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่ม โดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ขั้นสอน

2.1 การแสวงหาความรู้

- ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม ให้แต่ละคน และให้นักเรียนศึกษาภายในกลุ่ม
- ครูอธิบายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ
 - ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม ให้แต่ละกลุ่ม ให้สมาชิกในกลุ่มระดมความคิดเพื่อหาคำตอบ
 - ครูให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มจับสลากเพื่อเลือกหัวข้อตามเกณฑ์การจำแนกประเภทของกรรม ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 จำแนกตามการแสดงออก
 - กลุ่มที่ 2 จำแนกตามมูลเหตุของการกระทำ
 - กลุ่มที่ 3 จำแนกตามหน้าที่ของกรรม
 - กลุ่มที่ 4 จำแนกตามลำดับการให้ผลของกรรม

2.2 การอภิปราย

- ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาวิเคราะห์ ระดมความคิด อภิปราย และตอบคำถามตามประเด็นคำถามในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม

2.3 การเสนอผลการอภิปราย

- ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการระดมความคิด และอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ และให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้ร่วมกันซักถาม อภิปรายจนเข้าใจ

3. ชั้นสรุป

3.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ชักถามและอภิปรายระหว่างกลุ่ม และให้นักเรียนสรุปแนวความคิดของนักเรียนแต่ละคนที่ร่วมชักถามและอภิปราย

3.2 นักเรียนสรุปบทเรียนโดยบอกการนำหลักการไปใช้ในชีวิตประจำวัน และบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักการไปปฏิบัติ

3.3 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม ให้นักเรียนแต่ละคนเพื่อให้นักเรียนนำไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้*

1. ห้องสมุดโรงเรียน
 2. ห้องสมุดประชาชน
 3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
 4. ครู – อาจารย์
 5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
 6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
 7. วิดีทัศน์ / สารคดี
- * หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

- การสังเกตสังเกตพฤติกรรมร่วมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- การซักถามความรู้ความเข้าใจ
- การประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรมร่วมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- แบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม

ในวิถีชีวิตมนุษย์ การกระทำทุกอย่างเกิดขึ้นจากเหตุหลายประการ และเมื่อทำอะไรลงไปแล้ว ย่อมเกิดผลของการกระทำนั้น ถ้าทำดีต้องได้ผลดี ถ้าทำชั่วย่อมได้ผลชั่ว ความดีและความชั่วเกิดขึ้นทันทีที่กระทำดีหรือกระทำชั่ว นี่เป็นกฎเกณฑ์ที่หลักพระพุทธศาสนาเรียกว่า กฎแห่งกรรม

กรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่ประกอบด้วยเจตนา และลงมือปฏิบัติทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ กรรมเป็นกฎธรรมชาติของชีวิตที่มีผลบังคับในตนเอง เกิดจากมูลเหตุที่เป็นกุศล (ความดี) และมูลเหตุที่เป็นอกุศล (ความชั่ว) ซึ่งทำให้เกิดการกระทำที่ดีและและการกระทำที่ชั่ว

กรรม (กम्म) คือ การกระทำ เป็นคำกลางๆ การคิดเรียกว่า มโนกรรม การพูดเรียกว่า วจีกรรม การทำ เช่น เดิน นั่ง เป็นต้น เรียกว่า กายกรรม ทำดี เรียกว่า กุศลกรรม ทำชั่วเรียกว่า อกุศลกรรม ทำไม่ดีไม่ชั่ว เรียกว่า อัพยากตกรรม

โดยทั่วไป คนมักตีความหมายของกรรมไปในทางลบ เช่น นำไปใช้คู่กับคำอื่นได้แก่ บาปกรรม เวรกรรม กรรมตามสนอง ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา แท้จริงแล้วกรรมมีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว

บางครั้งเรามักตีความหมายของกรรมในลักษณะของผลที่เกิดขึ้นโดยไม่คิดถึงสาเหตุและองค์ประกอบของการกระทำ เช่น การเกิดเป็นคนจน การมีโรคภัยไข้เจ็บ ก็คิดว่าเป็นผลของกรรมเก่า เป็นต้น ความเข้าใจเช่นนี้เป็นความเข้าใจที่ไม่สมบูรณ์ เพราะกรรมนั้นมีมูลเหตุ มีองค์ประกอบ มีวิธีการปฏิบัติ และมีผลของการปฏิบัติ ซึ่งอาจเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดขึ้นในอนาคตไม่ช้าก็เร็ว

กรรมดีและกรรมชั่วบางครั้งเกิดผลเห็นทันตา บางครั้งเกิดผลช้า จนดูเหมือนว่าไม่เกิดผลตามกรรมนั้น ดังนั้น เราจึงไม่ควรรีบสรุปว่าทำดีได้ดี หรือทำชั่วได้ชั่ว และต้องตีความให้ตรงว่าได้ดีนั้นคืออะไร ไม่ใช่ภาพรวมทางวัตถุหรือความฟุ้งเฟ้อมาเป็นเกณฑ์ตัดสิน ใจคนนั้นสำคัญที่สุด ทำกรรมดีเมื่อใจก็สงบบริสุทธิ์ผ่องใสเมื่อนั้น ทำกรรมชั่วเมื่อใจแม้ไม่มีผู้อื่นรู้แต่ตนเองก็รู้แก่ใจ ก็จะมีใจวิตกกังวล ทุกข์ร้อนทันที กรรมดีและกรรมชั่ว เหมือนเงาติดตามตัวทุกคน ผลของกรรมจึงติดตามการกระทำของคนเสมอ มนุษย์ทุกคนมีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมติดตาม

ดูเผื่อพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึงพาอาศัย ทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว ต้องรับผลของกรรมนั้น

จำแนกกรรมตามการแสดงออก จำแนกได้ 3 ประเภท คือ

1. กายกรรม

กายกรรม หมายถึง การกระทำทางกาย คือ ทำกรรมด้วยกาย ไม่ว่าจะ ทำกรรมชั่วหรือกรรมดี จัดเป็นกายกรรมเหมือนกัน

กายกรรมทางชั่ว หมายถึง มี 3 อย่าง คือ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กายทุจริต (แปลว่า ประพฤติชั่วด้วยกาย)

กายกรรมทางดี มี 3 อย่าง คือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กายสุจริต (แปลว่า ประพฤติชอบด้วยกาย)

2. วจีกรรม

วจีกรรม หมายถึง การกระทำทางวาจา คือ การทำกรรมด้วยวาจา ด้วยคำพูด ไม่ว่าจะทำกรรมชั่ว หรือกรรมดี จัดเป็นวจีกรรมเหมือนกัน

วจีกรรมทางชั่ว มี 4 อย่าง คือ พูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วจีทุจริต (แปลว่า ประพฤติชั่วด้วยวาจา)

วจีกรรมทางดี มี 4 อย่าง คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้อ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วจีสุจริต (แปลว่า ประพฤติชอบด้วยวาจา)

3. มโนกรรม

มโนกรรม หมายถึง การกระทำทางใจ คือ การทำกรรมด้วยการคิด ไม่ว่าจะทำกรรมชั่ว หรือกรรมดี จัดเป็นมโนกรรมเหมือนกัน

มโนกรรมทางชั่ว มี 3 อย่าง คือ โลภอยากได้ของเขา พยายามทวงร้ายเขา เห็นผิดจากคลองธรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มโนทุจริต (แปลว่า ประพฤติชั่วด้วยใจ)

มโนกรรมทางดี มี 3 อย่าง คือ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยายามทวงร้ายเขา เห็นชอบตามคลองธรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มโนสุจริต (แปลว่า ประพฤติชอบด้วยใจ)

จำแนกตามมูลเหตุของการกระทำ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. กุศลกรรม คือ กรรมดี กรรมประเภทนี้กระทำเมื่อใดย่อมมีความสุข ความเจริญเมื่อนั้น

2. อุกุศลกรรม คือ กรรมชั่ว กรรมประเภทนี้กระทำเมื่อใด ย่อมทำให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและส่วนรวมเมื่อนั้น

จำแนกตามหน้าที่ของกรรม จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. ชนกกรรม คือ กรรมทำให้กำเนิดหรือปฏิสนธิในภพภูมิทั้งหลาย พร้อมด้วยฐานะ สติปัญญา รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณที่สมควรแก่กรรม

2. อุปัตถัมภกกรรม คือ กรรมที่อุปถัมภ์หรืออุดหนุนให้ชนกกรรมให้ไปกำเนิดในสถานที่ที่ดี มีฐานะสูง มีศักดิ์ใหญ่ หรือบุคคลที่มักกระทำบาปกรรม เมื่อใกล้จะตามอกุศลจะช่วยอุดหนุนชนกกรรมให้ไปเกิดในนรก เป็นต้น

3. อุปปีฬกกรรม คือ กรรมที่ทำหน้าที่เบียดเบียนกรรมอื่นที่มีสภาวะตรงข้ามกับตน หรือเบียดเบียนกรรมอื่นที่กำลังส่งผลให้มีกำลังลดน้อยลง เช่น เมื่อสร้างบุญกุศลมากๆ จะเบียดเบียนบาปกรรมอกุศลที่เคยกระทำมิให้ส่งผลในชาตินี้

4. อุปฆาตกรรม คือ กรรมตัดรอน มีหน้าที่ตัดกรรมอื่นที่กำลังให้ผลยุติการให้ผลทันที เช่น อุกุศลกรรมตัดรอนกุศลชนกกรรมที่กำลังส่งผลแก่ชีวิต ด้วยการให้ประสบอุบัติเหตุตาย หรือสูญเสียอวัยวะ

จำแนกตามลำดับการให้ผลของกรรม จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. ครุกรรม คือ กรรมหนักเป็นกรรมที่มีกำลังแรงจะต้องให้ผลก่อนกรรมอื่นๆ ในภาพชาติต่อไป เช่น ในกรณีเป็นอกุศลกรรม ได้แก่ ความเห็นผิด การกระทำที่เป็นอนันตริยกรรม (ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าพระอรหันต์ ทำพระพุทธเจ้าให้ห้อพระโลหิต ทำให้สงฆ์แตกแยก) บุคคลที่เป็นเช่นนี้เมื่อตายไปจะตกนรกทันที ในกรณีเป็นกุศลกรรม ได้แก่ ฌานสมาบัติ คือบุคคลที่เข้าฌานขณะจิตจะดับ ตายไปจะได้ไปกำเนิดเป็นพรหมในทันที

2. อาจิณณกรรม คือ กรรมที่ได้กระทำอยู่เป็นนิตย์ เช่น ในกรณีเป็นกุศล ได้แก่ การสวดมนต์ การใส่บาตร การรักษาศีล การเจริญสติที่กระทำอย่างสม่ำเสมอ ทุกๆ วัน หรือในกรณีที่เป็นอกุศล ได้แก่ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การพูดปด พูดคำหยาบที่กระทำอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่ระลึกได้ถึงสิ่งที่ตนเองได้กระทำอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่ใกล้ตาย อาจิณณกรรมย่อมเป็นผู้ให้ผลแก่ชีวิตใหม่

3. อาสันนกรรม กรรมที่ได้กระทำเมื่อใกล้ๆ จะตาย หรือกรรมที่ระลึกถึงได้ ในขณะที่ใกล้จะตาย ในกรณีที่ไม่มีครุกรรม อาสันนกรรมจะเป็นผู้ส่งผลให้แก่ชีวิตใหม่

4. กัดตัดตากรรม คือ กรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่ผู้กระทำมิได้ตั้งใจทำ เช่น ให้ทานโดยไม่ตั้งใจ หรือ การเหยียบสัตว์ตาย เป็นต้น เมื่อกรรมทั้ง 3 ประการดังกล่าวไม่มีที่จะส่งผลแล้ว กัดตัดตากรรมจะเป็นผู้ให้ผล

ในกรณีที่กรรมให้ผลในขณะที่ปฏิสนธิหรือกำเนิดเป็นชีวิตแล้วกรรมที่เหลือจะให้ผลในขณะที่มีชีวิตอยู่ในภพชาตินั้นๆ ในกรณีไม่มีกรรม อาสนกรรมจะเป็นผู้ให้ผลในขณะที่กำเนิด อาจิณกรรมและกัดตัดตากรรมจะให้ผลในขณะที่ดำเนินชีวิตไปในภพชาตินั้นๆ ถ้าไม่มีอาสนกรรม อาจิณกรรมจะเป็นผู้ให้ผลในขณะที่กำเนิดเป็นชีวิต ส่วนกัดตัดตากรรมจะให้ผลในขณะที่ดำเนินชีวิตไปในภพชาตินั้นๆ

อกุศลกรรม อกุศลอาสนกรรม อกุศลอาจิณกรรม ย่อมส่งผลให้ไปปฏิสนธิหรือกำเนิดเป็นสัตว์ในอบายภูมิทั้งสิ้น ได้แก่ สัตว์ดิรัจฉาน เปรต อสุรกาย และสัตว์นรก

จำแนกตามกำหนดเวลาการให้ผลของกรรม จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. ทัฏฐัมมเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติปัจจุบัน
2. อุปปัชชเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในภพชาติที่สอง
3. อปรายเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติที่สามเป็นต้นไป
4. อโหสิกรรม คือ กรรมที่ไม่ให้ผล

กรรมดีที่ให้ผลทันทีและภายในเจ็ดวัน มีเรื่องเล่าดังนี้ มีชายเชียวใจผู้หนึ่งได้ถวายอาหารแก่พระกัสสปะสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความตั้งใจและยินดีทำให้เขาได้กลายเป็นเศรษฐีขึ้นมาภายในเจ็ดวัน หรือนายปุณณะกับภริยาซึ่งเป็นคนยากจนได้ถวายภัตตาหารแก่พระสารีบุตรแล้วได้ร่ำรวยเป็นเศรษฐีภายในเจ็ดวัน การที่จะให้กุศลกรรมส่งผลทันทีภายในชาตินั้น จะมีลักษณะดังนี้ คือ มีความตั้งใจที่แรงกล้า ปัจจัยที่นำมาทำทานต้องบริสุทธิ์ และพระอรียะบุคคลดังกล่าวต้องถึงพร้อมด้วยคุณวิเศษและเพิ่งออกจากนิโรธสมบัติ

กรรมชั่วที่เห็นผลในทันทีภายในชาตินี้ ได้แก่พระเทวทัต ที่กระทำโลหิตุปบาทและทำสังฆเภท ได้ถูกธรณีสูบตายไปในชาตินั้น และผลแห่งกรรมทำให้ตกนรกอยู่บนบัดนี้ หรือนันทมณพที่ทำลายพระอรหันต์หญิงที่ชื่อว่าพระอุบลวรรณาเถรีก็ถูกธรณีสูบเช่นเดียวกัน หรือในสมัยนี้ที่เห็นได้คือ บุคคลที่สั่งฆ่าผู้อื่นอยู่เสมอก็มักจะถูกเขาฆ่าตายกลางถนนเช่นเดียวกัน

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม
 2. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 3. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 4. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม

มีชายคนหนึ่งประกอบอาชีพเป็นชาวนา โดยเขาได้ทำสวนกล้วยอยู่ที่ชายป่าในหมู่บ้านซึ่งเป็นท้องถื่นชนบท พอกล้วยเริ่มสุกฝูงลิงที่อาศัยอยู่ในป่าก็พากันมากินกล้วยนั้น เมื่อครั้งแรกๆ เขาก็รู้สึกเสียดายกล้วยที่ถูกลิงมาขโมยกินนั้น แต่ว่าทุกครั้งทีกล้วยเริ่มสุกฝูงลิงก็พากันมาขโมยกล้วยกินอยู่เช่นนั้นเกือบทุกครั้งไป จากความรู้สึกเสียดายกล้วยที่ตนเองปลูกมากับไม้กับมือ ทุ่มเหงาแรงกายแรงใจ แลกผลผลิตนั้นมาด้วยหยาดเหงื่อแรงงาน แต่ก็ต้องมาถูกฝูงลิงมาขโมยกิน จนในที่สุดเขาก็รู้สึกเจ็บใจและโกรธแค้นพวกลิงเป็นอย่างมาก จึงพยายามหาวิธีการจัดการกับฝูงลิงพวกนี้ให้ได้ เขาจึงทำกับดักขึ้นมาเพื่อนำไปดักลิงที่สวนกล้วยของเขา วันหนึ่งเขาดักลิงมาได้ตั้งหนึ่ง จึงนำลวดมามัดมือมันแล้วก็ปล่อยมันเขาป่าไป ลิงตัวนั้นเมื่อถูกมัดมือก็พยายามที่จะดึงมือตัวเองออกจากลวดที่ตนถูกมัด แต่ว่ายิ่งดึงลวดก็ยิ่งบาดลึกลงไปทุกทีๆ เลือดไหลออกมาสีแดงฉาน เมื่อได้รับบาดเจ็บเช่นนั้น มันจึงร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด แล้วเจ้าลิงตัวนั้นมันก็วิ่งหายเข้าป่าไป ชายคนนี้รู้สึกสะใจที่ได้แก้แค้นกับลิงได้สำเร็จ วันเวลาผ่านไป ภรรยาของเขาตั้งครรรภ์และคลอดบุตรออกมาเป็นผู้ชาย มือสองข้างแป นิ้วมือติดกันเหมือนกับฝ่าเท้าของเป็ด และเมื่อลูกคนที่สองและคนที่สามเกิดมาก็มีลักษณะพิการเช่นเดียวกับลูกคนแรก เหมือนกับแกะออกมาจากพิมพ์เดียวกัน

ประเด็นคำถาม

1. กลุ่มของนักเรียนใช้หลักเกณฑ์ใดมาจำแนกกรรม

.....

.....

2. จากหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจำแนกกรรมดังกล่าว (ตามข้อ 1) สามารถจำแนกได้ที่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. จากเนื้อหาของกรณีตัวอย่างที่นักเรียนศึกษานั้นถ้าใช้เกณฑ์การจำแนกกรรมข้างต้น (ตามข้อ 1) ขาวนี้จะมีความสัมพันธ์กับหรือสอดคล้องกับหลักกรรมประเภทใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

4. เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นในกรณีตัวอย่าง จะมีวิธีการป้องกันหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีกว่านี้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นตามกรณีตัวอย่างแล้ว นักเรียนคิดว่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง เพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้นกว่าเดิม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

**แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
เรื่อง หลักกรรม**

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า “กรรม”

.....
.....
.....
.....

2. กรรม มีกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักกรรม

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม
 5. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 6. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 7. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม

บริเวณระเบียงหลังบ้านในเขตชนบท ป้าเกษตรหญิงวัยกลางคนผู้หนึ่งนั่งชันเข่าทอดสายตามองออกไปยังท้องทุ่งนาที่เว้งว่าง ดวงตาแดงก่ำ สองแก้มอาบด้วยน้ำตา ตันกล้า เด็กหนุ่มบ้านใกล้เคียงของเธอ เพิ่งกลับมาจากต่างจังหวัดหลังจากหายหน้าหายตาไปหลายเดือนจึงแวะมาหาตามประสาเพื่อนบ้านชนบท ตันกล้ามองเข้าไปในบ้านก็ไม่เห็นใคร มีแต่เพียงประตูบ้านที่เปิดอยู่ จึงร้องตะโกนเรียกป้าเกษตรผู้เป็นเจ้าของบ้าน ป้าเกษตรเดินออกมาด้วยท่าทางละเหี่ยใจ “ป้าเกษตรอยู่คนเดียวหรือครับ แล้วน้องแก้วไปไหนเสียละครับ” ตันกล้าถาม หลังสิ้นเสียงประโยคคำถามของตันกล้า ป้าเกษตรแก้มไม่พูดจาอะไร นั่งอิงไปสักพักแล้วน้ำตาก็ไหลลงอาบแก้มของแก ตันกล้ารู้สึกแปลกใจและตกใจอย่างมาก ทำอะไรไม่ถูก แสดงออกมาเพียงสีหน้าที่งุนงงยิ่งนัก ตันกล้าจึงเดินเข้าไปหาป้าเกษตร ปลอบโยนแล้วก็ซักถามถึงสาเหตุที่ป้าแกร้องไห้

ป้าเกษตรจึงเล่าเรื่องของน้องแก้วให้ตันกล้าฟัง ป้าเกษตรเล่าว่า แก้วเป็นเด็กดี น่ารัก ร่าเริง เรียบร้อย เรียนเก่ง ในสายตาของคุณครูและเพื่อนๆ มาตลอด ตั้งแต่สมัยที่เรียนอยู่ชั้นประถมแล้ว จนกระทั่งเธอเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เธอก็สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้สำเร็จ เธอเป็นที่รักของเพื่อน และเป็นที่ชื่นชมของครูอาจารย์อยู่เรื่อยมา ชีวิตในมหาวิทยาลัยของเธอเป็นไปด้วยความราบรื่น ได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยมากมาย ในภาคเรียนสุดท้ายของเธอมາถึง เป็นวันที่ทุกคนในครอบครัวรอคอย เธอสามารถศึกษาจบในระดับปริญญาตรีได้ วันแห่งความสำเร็จ

ใกล้มาถึงแล้ว เดือนหน้าเธอก็จะได้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรแล้ว แต่น่าเสียดายอย่างยิ่งเธอต้องมาจบชีวิตลงเพียงเพราะกลุ่มวัยรุ่นอันธพาลที่ทะเลาะกันโดยที่เธอไม่เกี่ยวข้องด้วยเลย แก้วยังไม่ทันได้เห็นความสำเร็จของตนเอง พ่อแมวยังไม่ได้ชื่นชมและชื่นใจกับภาพบัณฑิตสาวที่น่ารักได้สวมชุดครุยเลย เพราะอะไร ป้าไม่เข้าใจเลย แล้วป้าเทศก็หันมามองหน้าฉันกลัวอย่างหมดอะไรตายอยาก แล้วพูดกับฉันกลัวด้วยประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบว่า “มันเป็นโชคร้ายหรือกรรม ถ้าเป็นกรรมทำไมถึงเป็นอย่างนี้ ในเมื่อชีวิตของแก้วไม่มีใครเลยที่บอกว่าเธอไม่ดี” แล้วป้าก็พูดอะไรไม่ออก ได้แต่ร้องไห้ปึมจะขาดใจ

ประเด็นคำถาม

1. กลุ่มของนักเรียนใช้หลักเกณฑ์ใดมาจำแนกกรรม

.....
2. จากหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจำแนกกรรมดังกล่าว (ตามข้อ 1) สามารถจำแนกได้กี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

.....
3. จากเนื้อหาของกรณีตัวอย่างที่นักเรียนศึกษานั้นถ้าใช้เกณฑ์การจำแนกกรรมข้างต้น (ตามข้อ 1) ข้างนี้ จะมีความสัมพันธ์กับหรือสอดคล้องกับหลักกรรมประเภทใด เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....
4. เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นในกรณีตัวอย่าง จะมีวิธีการป้องกันหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีกว่านี้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

-
-
-
5. เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นตามกรณีตัวอย่างแล้ว นักเรียนคิดว่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง เพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้นกว่าเดิม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบธรรมสภาัจฉา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ระดับชั้น ม.1 ภาคเรียนที่ 1 / 2550
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง อบายมุข 6 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1

เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

สาระสำคัญ

อบายมุข 6 คือ หนทางไปสู่ความเสื่อม มี 6 ประการ ได้แก่ การชอบเที่ยวกลางคืน การชอบเที่ยวดูการละเล่น การเป็นนักเลงสุรา การเป็นนักเลงการพนัน ความเกียจคร้านทำงาน และการคบคนชั่วเป็นมิตร ผู้ใดก็ตามที่ตกอยู่ในห้วงของอบายมุขทั้ง 6 ประการนี้ ก็ย่อมจะพบกับความทุกข์ที่จะตามมาในภายหลัง และเพื่อไม่ให้เราตกอยู่ในห้วงของความทุกข์เราจึงจะต้องหลีกเลี่ยงให้พ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของอบายมุข 6 ได้
2. อธิบายประเภทและความสำคัญของอบายมุข 6 ได้
3. อธิบายการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6 ในชีวิตประจำวันได้
4. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6 ได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของอบายมุข 6
2. องค์ประกอบของอบายมุข 6
3. ความสำคัญของอบายมุข 6

กระบวนการเรียนรู้

1. ชั้นนำ

- 1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
- 1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงข่าวสารและสถานการณ์บ้านเมืองเพื่อให้เห็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอบายมุข 6
- 1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ชั้นสอน

- 2.1 การแสวงหาความรู้
 - ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง อบายมุข 6 ให้แต่ละคน และให้นักเรียนศึกษาภายในกลุ่ม
 - ครูอธิบายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ
 - ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม ให้แต่ละกลุ่ม
- 2.2 การอภิปราย
 - ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ศึกษาวิเคราะห์ ระดมความคิด อภิปราย และตอบคำถามตามประเด็นคำถามในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่องความรักที่ถูกมองข้าม
- 2.3 การเสนอผลการอภิปราย
 - ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการระดมความคิด และอภิปรายภายในกลุ่ม ตามประเด็นที่กำหนดให้ และให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้ร่วมกัน อภิปรายซักถามจนเข้าใจ

3. ชั้นสรุป

- 3.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ซักถามและอภิปรายระหว่างกลุ่ม และให้นักเรียนสรุปแนวความคิดของแต่ละคนที่ร่วมกันซักถามและอภิปราย
- 3.2 นักเรียนสรุปบทเรียน โดยบอกการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6 ในชีวิตประจำวันและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6

3.3 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อนุกรม 6 ให้ นักเรียนแต่ละคนเพื่อให้นักเรียนนำไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง อนุกรม 6
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อนุกรม 6
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้*

1. ห้องสมุดโรงเรียน
 2. ห้องสมุดประชาชน
 3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
 4. ครู – อาจารย์
 5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
 6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
 7. วีดิทัศน์ / สารคดี
- *หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
 - การสังเกตสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 - การซักถามความรู้ความเข้าใจ
 - การประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
 - การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- แบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกต้อง

มองข้าม

- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ระบายมุข 6

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง อบายมุข 6

ความหมายของอบายมุข

อบาย แปลว่า ความฉิบหาย ที่ปราศจากความเจริญ
มุข แปลว่า หน้า ปาก ช่อง ทาง
อบายมุข แปลว่า ทางแห่งความชั่ว ทางแห่งความฉิบหาย
อบายมุข หมายถึง หนทางหรือช่องทางแห่งความเสื่อมและความพินาศของ
ทรัพย์สมบัติและตนเอง พระพุทธศาสนาได้แสดงหนทางแห่งความเสื่อมและความพินาศ
ไว้ 6 ประการ เรียกว่า อบายมุข 6 ผู้หวังความเจริญด้วยโภคทรัพย์ จะต้องละเว้น
จากอบายมุข 6 ประการนี้เสีย

ประเภทของอบายมุข 6

1. การชอบเที่ยวกลางคืน

หมายถึง การไปเที่ยวผับ บาร์ หรือสถานบันเทิงอื่นๆ ในเวลากลางคืน
เป็นประจำ การชอบเที่ยวกลางคืนมีโทษ ดังนี้

- 1.1 ทำให้เกิดโรคต่างๆ และสุขภาพเสื่อมโทรม รวมทั้งอาจถูกทำร้ายได้
- 1.2 ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน ขาดความอบอุ่น เมื่อมีอุบัติเหตุต่างๆ
เกิดขึ้นก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ทัน
- 1.3 สิ้นเปลืองเงินทองโดยคนในครอบครัวไม่ได้ผลประโยชน์
- 1.4 มักถูกใส่ความเป็นคนร้ายหรือร่วมมือกับคนร้าย
- 1.5 ไม่มีใครไว้วางใจ เป็นที่ระแวงของคนทั้งหลาย
- 1.6 ได้รับความลำบากเดือดร้อนต่างๆ

2. การชอบเที่ยวดูการละเล่น

หมายถึง มีการเล่นอะไร ที่ไหน เป็นต้องไปดูหมด ดูอย่างพรั้าเพริ้อ
เกินความจำเป็น การชอบเที่ยวดูการละเล่นมีโทษตามสิ่งที่ไปดู 6 ประการ คือ

- 2.1 รำที่ไหน ไปที่นั่น
- 2.2 ขับร้องที่ไหน ไปที่นั่น
- 2.3 ประโคมที่ไหน ไปที่นั่น
- 2.4 เสภาที่ไหน ไปที่นั่น

2.5 เพลงที่ไหน ไปที่นั่น

2.6 เกิดเหิงที่ไหน ไปที่นั่น

สุดท้ายจะกลายเป็นคนหมกมุ่นแต่เรื่องประเภทนี้ มีรายการแสดงดนตรีที่
ไหนต้องไปทำให้เสียเวลาทั้งการเรียนและการทำงาน

3. การเป็นนักเลงสุรา

หมายถึง การติดสุราและของมีเมาต่างๆ เช่น ยาตอง บุหรี่ เป็นต้น ผู้ที่ติดสิ่งเหล่านี้จะต้องดื่มหรือเสพเป็นประจำ ถ้าดื่มหรือเสพเป็นประจำจนถึงขั้นติดถือว่าเป็นหนทางแห่งความเสื่อม ยิ่งถ้าเป็นสิ่งเสพติดพวกยาบ้า เฮโรอีน กัญชา หรือยาที่เสพแล้วติดชนิดอื่นๆ ถือว่าเป็นภัยที่ร้ายแรง เท่ากับตกนรกทั้งเป็น การเป็นนักเลงสุรา มีโทษ ดังนี้

3.1 ทำให้เสียเงินทอง โดยได้ประโยชน์ไม่คุ้มเท่ากับเงินที่เสียไป

3.2 ทำให้เสียสุขภาพและเป็นบ่อเกิดของโรคต่างๆ

3.3 ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท อาจถึงขั้นทำร้ายและฆ่ากันในที่สุด เพราะคุมสติไม่อยู่

3.4 ทำเสียชื่อเสียงและได้รับคำติเตียนต่างๆ นานา

3.5 ทำให้ความละเอียดที่มีในตัวให้ลดน้อยลง

3.6 บั่นทอนสติปัญญาให้เสื่อมลง

4. การเป็นนักเลงการพนัน

หมายถึง การชอบเล่นการพนันขั้นต่อมิได้มีเสีย เช่น เล่นไพ่ เล่นม้า เล่นหวย เป็นต้น จนถึงขั้นที่เรียกว่า ฝืนพนันเข้าสิง การเป็นนักเลงการพนันมีโทษ ดังนี้

4.1 เป็นหนทางแห่งการก่อเวรซึ่งกันและกัน คือ เมื่อเล่นชนะผู้แพ้ย่อมไม่พอใจ และเมื่อแพ้เราก็ไม่พอใจ

4.2 ทำให้ทรัพย์สินเงินทองพินาศเสียหาย

4.3 ไม่มีใครเชื่อถือไว้วางใจ

4.4 ไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย

4.5 ไม่มีใครอยากจะทำางานด้วย

4.6 ทำให้เป็นคนลุ่มหลง เล่นแล้วก็หยุดไม่ได้ เพราะเสียตายนทรัพย์สินเงินทองที่เสียไป

5. ความเกียจคร้านทำงาน

หมายถึง ไม่ขยันทำงานตามเวลาและหน้าที่รับผิดชอบ ปล่อยการทำงานให้คั่งค้างเข้าในทำนองที่ว่า ดินพอกหางหมู แม้เมื่อทำงานก็ทำแบบขอไปที และชอบอ้างเหตุต่างๆ นานาแล้วไม่ทำงาน

คนเกียจคร้านทำงาน ได้ชื่อว่าเป็นคนไม่เอาไหน จะได้รับโทษ คือ หากความเจริญรุ่งเรืองได้ยาก ย่อมเสียประโยชน์ของตนไปอย่างน่าเสียดาย ทรัพย์สินเงินทองใหม่ก็ไม่เกิด ที่มีอยู่เท่าก็มีแต่จะหมดสิ้นไป เป็นคนที่หมดค่าของความเป็นคน ทั้งนี้เพราะ ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน

โทษของการเกียจคร้านทำงาน มีโทษ 6 ประการ ดังนี้

- 5.1 มักให้อ้างว่า หนาวนัก แล้วไม่ทำงาน
- 5.2 มักให้อ้างว่า ร้อนนัก แล้วไม่ทำงาน
- 5.3 มักให้อ้างว่า เวลาเย็นแล้ว แล้วไม่ทำงาน
- 5.4 มักให้อ้างว่า ยังเข้าอยู่ แล้วไม่ทำงาน
- 5.5 มักให้อ้างว่า หิวนัก แล้วไม่ทำงาน
- 5.6 มักให้อ้างว่า กระจายนัก แล้วไม่ทำงาน

6. การคบคนชั่วเป็นมิตร

หมายถึง การร่วมกินร่วมนอน ร่วมเที่ยว ร่วมพวกหรือไปมาหาสู่กับคนชั่ว คนเราเมื่ออยู่ใกล้ชิดสนิทสนมกับใครก็มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับคนๆ นั้น การคบคนชั่วเป็นมิตรก็เช่นเดียวกัน เพราะคนชั่วจะแนะนำชักจูงให้ผู้คบหาด้วยทำหรือพูดในสิ่งที่ชั่วร้ายตามตน ผู้ที่คบคนชั่วเป็นมิตรเป็นผู้ที่ไม่มีใครอยากคบหาด้วย ชื่อว่านำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและครอบครัว

ดังนั้น ในการเลือกคบใครเป็นมิตร เราต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่คบคนชั่ว 6 ประเภทใหญ่ ๆ คือ นักเลงการพนัน นักเลงหญิง นักเลงสุรา คนขี้โกง นักต้มตุ๋น และนักเลงหัวไม้

การที่จะฝึกปฏิบัติตนให้ประสบความสำเร็จแห่งชีวิตนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับชาติตระกูลดังผู้รู้ได้กล่าวไว้ว่า เกิดต่ำ ไปสูง ผู้ที่ต้องการความสำเร็จแห่งชีวิตควรละเว้นจากอบายมุข 6 ดังกล่าว

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง รักที่ถูกมองข้าม
 8. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 9. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 10. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม

ณ ทัศนสถานแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเพียงเล็กน้อย วันนี้อากาศดี เดินทางมาแต่เช้าตรู่ เพื่อมาเยี่ยมเกรียงไกร ลูกชายสุดที่รักปานแก้วตาดวงใจคนเดียวของ แก้ว ซึ่งป้าแก้วเองก็มักจะปลีกเวลาจากการประกอบอาชีพรับจ้างซึ่งมีรายได้อยู่เพียงน้อยนิดมาเยี่ยมลูกชายคนนี้อย่างสม่ำเสมอมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ถึงแม้ว่าแกจะมีสุขภาพที่ไม่ค่อยจะสู้ดีนักก็ตาม อีกทั้งอายุแกก็มากขึ้นทุกที รายได้ก็ไม่ค่อยจะเพียงพอกับรายจ่าย แต่ด้วยความรักลูก แกก็จำเป็นต้องปฏิบัติเช่นนี้อยู่เป็นประจำ สองแม่ลูกได้สนทนากัน โดยการยกหูโทรศัพท์มองหน้ากันผ่านกระจกที่กั้นห้องอยู่ ถึงแม้ว่าป้าแก้วจะมาเยี่ยมลูกชายอย่างสม่ำเสมอก็ตามที ในการสนทนาระหว่างสองแม่ลูกทุกครั้งไม่เคยมีครั้งใดเลยที่การสนทนานั้นจะปราศจากน้ำตาของผู้เป็นแม่ เมื่อการสนทนาผ่านไปได้สักครู่หนึ่ง เสียงผู้คุมตะโกนออกมาว่า "หมดเวลาเยี่ยม" เกรียงไกรเดินกลับไปด้วยความละเหี่ยวใจ เขาทรุดตัวลงนั่งใต้ต้นไม้ที่เงียบสงบปราศจากผู้คนเดินพลุกพล่านไปมา แล้วหวนคิดถึงอดีตที่ผ่านมาของเขา ถ้าในอดีตเขาตั้งใจเรียน ทะนุถนอมความรักอันบริสุทธิ์ของแม่ที่หยิบยื่นให้กับเขาตลอดเวลา ไม่คึกคะนอง ไม่อวดดี ไม่ก้าวร้าว เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่คบเพื่อนเกเร ไม่ทดลองเสพยาบ้าตามที่เพื่อนให้ทดลองเสพ เมื่อเสพครั้งแล้วครั้งเล่าเขาก็ติดยาในที่สุด จากผู้เสพมาเป็นผู้ค้า เมื่อเงินมีไม่เพียงพอเขาก็รวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ลักขโมยสิ่งของต่างๆ โดยทั่วไป จนในที่สุดเขาก็ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม ถูกลงโทษให้จำคุก เกรียงไกรนั่งทบทวนเรื่องราวในอดีต เหลือเวลาที่เขาจะต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ

แห่งนี้อีก 10 ปีเศษ ถ้าเขาเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่ดื้อรั้นเช่นนั้น เขาก็คงจะใช้ชีวิตอย่างมีอิสรภาพเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ โดยปกติทั่วไป หรือไม่ก็อาจจะจบการศึกษา ระดับปริญญาแล้วก็ได้ และผู้ที่ต้องมาลำบากอย่างยิ่งจากการกระทำของเขาก็คือป้าแก้วผู้เป็นแม่บังเกิดเกล้าที่รักเขายิ่งกว่าชีวิตของตนเอง ซึ่งเขาเคยมองข้ามไป ณ เวลานี้แม่ต้องใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังเนื่องจากพ่อของเขาต้องมาเสียชีวิตลงหลังจากที่เขารับโทษได้ไม่กี่ปี เขาไม่มีโอกาสแม่เพียงแค่ว่าไปร่วมงานศพพ่อของเขาเองเสียด้วยซ้ำ เขาต้องปล่อยให้แม่ทำงานหนักเพียงลำพัง ใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยว เขาไม่เพียงแต่ทำร้ายตัวเองเท่านั้นแต่เขายังทำร้ายแม่ของเขาด้วย เขาสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ชื่อว่าเป็นลูกอกตัญญูอย่างแท้จริง เขานั่งรำพึงรำพันอยู่ในใจเพียงลำพัง พร้อมกับน้ำตาที่ไหลลงมาอาบทั้งสองแก้ม

ประเด็นคำถาม

1. จากกรณีตัวอย่างที่นักเรียนศึกษานั้น การปฏิบัติตนของเกรียงไกร มีความสอดคล้องกับหลักอบายมุข 6 ข้อใดบ้าง

2. ปัญหาข้างต้นนั้นเกิดขึ้นเพราะสาเหตุอะไร

3. ถ้านักเรียนเป็นเกรียงไกร นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ และคิดว่าจากการปฏิบัติของนักเรียนจะเกิดผลอย่างไร

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
เรื่อง อบายมุข 6

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า "อบายมุข 6"

.....
.....
.....
.....

2. ประเภทของอบายมุข 6 มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักธรรม "อบายมุข 6"

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนให้หลีกเลี่ยงจาก "อบายมุข 6" ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบธรรมสภาัจฉา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม . ระดับชั้น ม. 1 ภาคเรียนที่ 1 / 2550
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง สุข 2 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1

เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

สาระสำคัญ

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์เราทุกคนนั้น ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และต้องการที่จะประสบด้วย ในทางตรงกันข้ามกับความทุกข์ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการของมนุษย์เราโดยทั่วไป แต่ความทุกข์กับความสุขเป็นสิ่งที่คู่กัน ไม่มีใครที่จะประสบแต่ความสุขหรือว่าจะประสบแต่ความทุกข์เพียงอย่างเดียวได้ แต่จะอย่างไรให้เรานั้นได้พบกับความสุขให้มากที่สุดและหลีกเลี่ยงกับความทุกข์ให้ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของความสุขได้
2. อธิบายประเภทและความสำคัญของความสุขได้
3. อธิบายการหลักการสร้างความสุขไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างความสุขได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของความสุข
2. ประเภทของความสุข
3. ความสำคัญของความสุข

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงสิ่งที่ต้องการหรืออยากได้มากที่สุดในชีวิต
ของนักเรียนคืออะไร ครูอธิบายขยายความจากแนวความคิดของนักเรียนเชื่อมโยงกับ
หลักธรรมเรื่องความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา

1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือก
สมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้น
เรียน

2. ขั้นสอน

2.1 การแสวงหาความรู้

- ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สุข 2 ให้แต่ละคน
และให้นักเรียนศึกษาภายในกลุ่ม

- ครูอธิบายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ

- ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง
เรื่อง ความสุขของชีวิต ให้แต่ละกลุ่ม

2.2 การอภิปราย

- ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ศึกษาวิเคราะห์ ระดมความคิด และ
อภิปราย และตอบคำถามตามประเด็นคำถามในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้กรณี
ตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต

2.3 การเสนอผลการอภิปราย

ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการระดมความคิด
และอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ และให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้ร่วมกัน
อภิปรายซักถามจนเข้าใจ

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ซักถามและอภิปรายระหว่างกลุ่ม
และให้นักเรียนสรุปแนวความคิดของแต่ละคนที่ร่วมซักถามและอภิปราย

3.2 นักเรียนสรุปบทเรียน โดยบอกการสร้างความสุขในชีวิตประจำวัน
และบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างความสุข

3.3 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ความสุข ให้ นักเรียนแต่ละคนเพื่อให้ นักเรียนนำไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สุข 2
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ความสุข
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียน
 2. ห้องสมุดประชาชน
 3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
 4. ครู – อาจารย์
 5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
 6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
 7. วีดิทัศน์ / สารคดี
- *หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
 - การสังเกตสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 - การซักถามความรู้ความเข้าใจ
 - การประเมินผลการทำงานกลุ่ม
 - การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
2. เครื่องมือวัดและประเมินผล
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

มองข้าม

- แบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกต้อง
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อบายมุข 6

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สุข 2

สุข หมายถึง ความสบาย เป็นอารมณ์ฝ่ายดีที่ทุกคนต้องการ จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กายิกสุข

กายิกสุข คือ ความสุขทางกายหรือความสบายทางกาย ได้แก่ ความสุขที่เกิดจากการมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ อวัยวะทุกส่วนไม่พิการ สามารถเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว และประกอบกรงานได้ตามหน้าที่

2. เจตสิกสุข

เจตสิกสุข คือ ความสุขทางใจหรือความสบายใจ ได้แก่ ความสุขที่เกิดจากใจได้ประสบกับอารมณ์ที่น่าปรารถนา น่าพอใจ เช่น ได้รับคำชม คำยกย่อง สรรเสริญ ได้รับรางวัล ได้รับเลื่อนตำแหน่ง หน้าที่การงาน เป็นต้น

ทุกคนที่เกิดมาล้วนแต่รักความสุขเกลียดความทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้นความสุขทั้งสองอย่างนี้ต้องอาศัยกันและกัน คือถ้ากายเป็นสุขแล้วก็ทำให้ใจเป็นสุขด้วย หรือถ้าใจเป็นสุขแล้วก็จะทำให้กายมีความสุขด้วย เช่นเดียวกับในเรื่องความทุกข์ เพราะกายกับจิตมีความเกี่ยวเนื่องกัน แม้พระพุทธศาสนาจะยอมรับความสุขทั้ง 2 อย่างนี้ แต่ก็ยกย่องจิตว่าประเสริฐกว่ากาย เพราะกาย (รวมทั้งสมอง) นั้น เป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของจิต จิตเป็นผู้นำ ดังพระพุทธภาษิตที่ว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า” และยกย่องความสุขทางใจดีกว่าความสุขอย่างอื่น ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ความสุขอย่างอื่นที่จะยิ่งไปกว่าความสงบไม่มี”

ความสุขที่เกิดจากความสงบนั้น เป็นความสุขที่ไม่อิงอาศัยกามคุณทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสทางกาย จัดเป็นนิรามิสสุข ได้แก่ ได้แก่ ความสุขที่ไม่อิงอาศัย คือกามคุณจัดเป็นความสุขที่แท้จริง ซึ่งคนเราไม่อาจจะหาได้จากทรัพย์สินสมบัติจากอำนาจ จากกามสุข หรือแม้จากเกียรติยศ ชื่อเสียง ดังเราจะเห็นได้ว่า มีคนที่ร่ำรวยมีชื่อเสียง และมีตำแหน่งฐานะดีเป็นจำนวนมากที่อาจหาความสุขที่แท้จริงได้ ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์จากสิ่งที่คุณมีเสียอีก แต่ความสุขที่แท้จริงนั้นจะหาได้จากใจอันมีอยู่ในตัวเราเอง และคนที่จะได้รับความสุขชนิดนี้ได้นั้นก็จะต้องฝึกจิตของตนตามหลักกรรมฐาน หรือจิตภาวนาที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและพิสูจน์มาแล้ว

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
กรณีตัวอย่าง
เรื่อง ความสุขของชีวิต

- คำสั่ง 1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต
11. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 12. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 13. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต

ต้นกับต้า เป็นเพื่อนกันมานานตั้งแต่เป็นเด็ก เรียนที่โรงเรียนเดียวกันมาตลอด จนกลายเป็นเพื่อนรักกันมาก ต้าเป็นเด็กหน้าตาดีชอบร้องเพลง ต้นเป็นเด็กขยันและเรียนเก่งมาก เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษา ทั้งสองก็สามารถเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้ ต้นและต้าต่างขยันและตั้งใจศึกษาจนประสบความสำเร็จ เมื่อทั้งสองสำเร็จการศึกษาแล้ว ต้นได้ไปสมัครทำงานเป็นพนักงานของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ มีรายได้สูง แต่การดำเนินชีวิตในกรุงเทพฯ นั้น เป็นวิถีชีวิตที่วุ่นวาย ผู้คนแออัดยัดเยียดแอ่งแอ่งซิงดีซิงเด่นกัน เพื่อนที่เคยรักกันก็แปรเปลี่ยนไป ทำให้ต้นอยากกลับไปอยู่บ้าน

ต้นตัดสินใจลาออกจากการเป็นพนักงานบริษัทเอกชนกลับไปบ้านเพื่ออยู่กับพ่อแม่ และนำความรู้ที่มีเรียนมาคิดวางแผนทำโครงการเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เดือดร้อน ไม่ต้องกั๊กนี้ยืมสินใดๆ เลย เขาประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเขายังสามารถเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่ชาวบ้านทั่วไปอีกด้วย

ในขณะที่เดียวกันต้าได้เข้าประกวดร้องเพลง และได้รับรางวัลชนะเลิศ ต่อมาต้าก็ได้เป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงโด่งดังขึ้นตามลำดับ มีงานบันเทิงเข้ามามากมาย ด้วยความเห็นแก่ชื่อเสียง ลาภยศ ทำให้เขาลืมเพื่อนรักอย่างต้น ลืมพ่อแม่ ลืมท้องทุ่งนาบ้านเกิด เพราะเขารู้สึกอายนที่มีพ่อแม่เป็นชาวไร่ชาวนา

ในช่วงที่เขามีงานร้องเพลงเข้ามามากมาย ทำให้มีรายได้มาก เมื่อมีเงินมากเขาก็ใช้จ่ายอย่างสุรุยสุราย ฟุ่มเฟือย ไม่เห็นคุณค่าของเงิน เทียบกลางคืนอย่างสนุกสนาน แต่ก็เป็นธรรมดาไม่มีนักร้องคนใดที่จะโด่งดังตลอดเวลาได้ จนกระทั่งความนิยมของแฟนเพลงลดน้อยลงเรื่อยๆ เขาต้องดำเนินชีวิตโดยการกู้หนี้ยืมสินอยู่ร่ำไป

ประเด็นคำถาม

1. นักเรียนคิดว่าการมีสภาพอย่างไรจึงจะเรียกว่า ความสุข

.....

.....

.....

.....

2. จริงหรือไม่ที่คนที่มีฐานะร่ำรวยจะมีความสุขเสมอไป เพราะเหตุใดนักเรียนจึงคิดเช่นนั้น

.....

.....

.....

.....

.....

3. ทรัพย์สินเงินทองทำให้คนมีความสุขได้หรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ความสุขของตนกับตัวในกรณีตัวอย่างที่นักเรียนศึกษานั้น เหมือนหรือต่างกันอย่างไร ให้อธิบายแล้วอธิบาย

.....

.....

.....

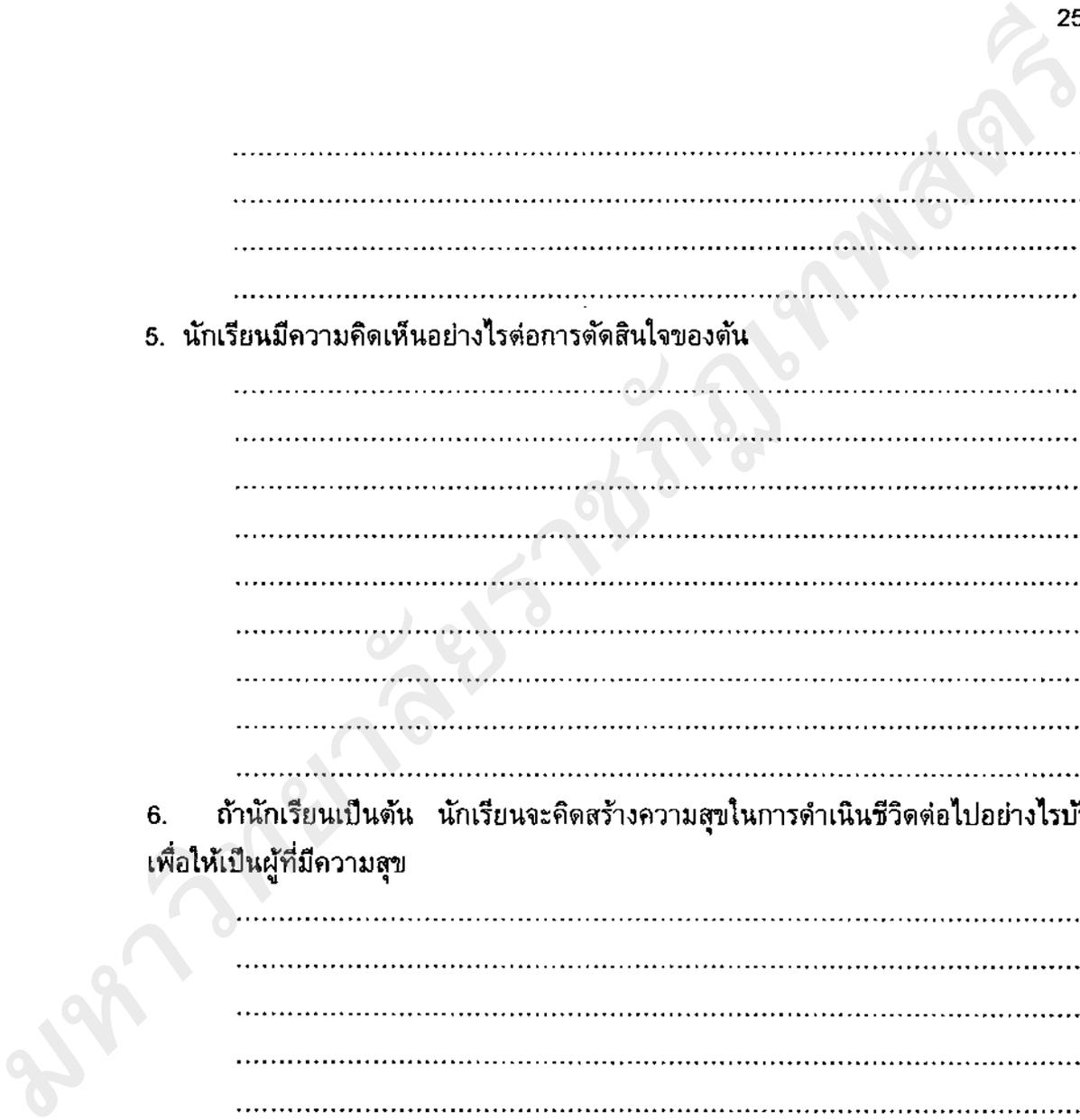
.....
.....
.....
.....

5. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการตัดสินใจของตน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. ถ้านักเรียนเป็นต้น นักเรียนจะคิดสร้างความสุขในการดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไรบ้าง เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความสุข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
เรื่อง ความสุข

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า "สุข"

.....

.....

.....

.....

2. ประเภทของความสุขมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักธรรม "สุข 2"

.....

.....

.....

.....

.....

4. นักเรียนมีวิธีการหรือหลักการสร้างความสุขได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำกิจกรรม “สุข 2” ไปปฏิบัติมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบธรรมสาส์กัจฉา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ระดับชั้น ม. 1 ภาคเรียนที่ 1 / 2550
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง ไตรสิกขา เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1

เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

สาระสำคัญ

ไตรสิกขา คือ ขั้นตอนหรือระดับของการศึกษาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงวางแนวทางไว้ 3 ระดับ หรือ 3 ขั้นตอน คือ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยเริ่มต้นด้วยการมีศีลก่อน คือมีความดีเป็นพื้นฐาน เพราะในทางพระพุทธศาสนาถือว่าความดีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่จะต้องมาก่อนเรื่องอื่นๆ จากนั้นจึงเริ่มเข้าสู่สมาธิและปัญญา ตามลำดับต่อไป ไตรสิกขานี้เป็นหลักธรรมที่เป็นแนวทางการศึกษาปฏิบัติที่ดี ซึ่งถ้า นักเรียนนำไปศึกษาปฏิบัติก็จะสามารถประสบความสำเร็จในเรื่องการศึกษาได้อย่างดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของไตรสิกขาได้
2. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของไตรสิกขาได้
3. อธิบายการนำหลักธรรมไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักธรรมไตรสิกขาไปปฏิบัติได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของไตรสิกขา
2. องค์ประกอบของไตรสิกขา
3. ความสำคัญของไตรสิกขา

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
- 1.2 ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องการศึกษาของนักเรียนกับการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา แล้วเชื่อมโยงความคิดเข้าสู่หลักธรรมไตรสิกขา
- 1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ขั้นสอน

- 2.1 การแสวงหาความรู้
 - ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา ให้แต่ละคน และให้นักเรียนศึกษาภายในกลุ่ม
 - ครูอธิบายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ
 - ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ขอติ่มครั้งสุดท้าย ให้แต่ละกลุ่ม
- 2.2 การอภิปราย
 - ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ศึกษาวิเคราะห์ ระดมความคิด อภิปรายและตอบคำถามตามประเด็นคำถามในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่องขอติ่มครั้งสุดท้าย
- 2.3 การเสนอผลการอภิปราย

ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการระดมความคิดและอภิปรายภายในกลุ่ม ตามประเด็นที่กำหนดให้ และให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้ร่วมกันอภิปราย

3. ขั้นสรุป

- 3.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ชักถามและอภิปรายระหว่างกลุ่ม และให้นักเรียนสรุปแนวความคิดของแต่ละคนที่ร่วมชักถามและอภิปราย
- 3.2 นักเรียนสรุปบทเรียน โดยบอกการนำหลักธรรม “ไตรสิกขา” ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักธรรม “ไตรสิกขา” ไปปฏิบัติ
- 3.3 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา ให้นักเรียนแต่ละคนเพื่อให้นักเรียนนำไปทำเป็นภาระบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ขอดัมครั้งสุดท้าย
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้*

1. ห้องสมุดโรงเรียน
 2. ห้องสมุดประชาชน
 3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
 4. ครู – อาจารย์
 5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
 6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
 7. วิทยุทัศน์ / สารคดี
- * หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
 - การสังเกตสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 - การซักถามความรู้ความเข้าใจ
 - การประเมินผลการทำงานกลุ่ม
 - การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
2. เครื่องมือวัดและประเมินผล
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 - แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม

มองข้าม

- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกต้อง
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อบรมมุข 6

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา

ไตรสิกขา แปลว่า ข้อที่ควรศึกษา 3 ประการ เป็นขั้นของการประพฤติ ปฏิบัติ และเจริญภาวนา เรียกชื่อเฉพาะว่า ศีล สมาธิ ปัญญา หรือเรียกรวมว่า การประพฤติพรหมจรรย์ โดยมีลำดับขั้นของการปฏิบัติ 3 ประการ ดังนี้

ศีลสิกขา

ศีลสิกขา หมายถึง การศึกษาในเรื่องศีล คือ การฝึกอบรมกายและวาจาให้เรียบร้อยในทางพระพุทธศาสนามีศีล 5 และศีล 8 สำหรับคฤหัสถ์ ศีล 10 สำหรับสามเณร และศีล 227 สำหรับพระภิกษุ

ศีล 5 เป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่จะทำให้คนเราอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข ถ้าเราพิจารณาสภาพของสังคมที่มีพฤติกรรมเป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม ปัจจุบันแล้วจะเห็นว่ามีสาเหตุมาจากคนในสังคมไม่ยึดมั่นในศีลธรรมนั่นเอง

การที่จะรักษาศีลให้บริสุทธิ์ได้จริงๆ นั้น จำเป็นต้องมีธรรม 5 ประการคอยกำกับอยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะคนเราแม้จะมีศีล แต่ถ้าปราศจากธรรมแล้วจะถือว่าเป็นคนดีจริงๆ ยังไม่ได้ ทั้งนี้เพราะศีล 5 แต่ละข้อนั้นมีใช้จะขาดได้ง่าย

ศีล 5 เรียกรวมว่า เบญจศีล และธรรม 5 เรียกรวมว่า เบญจธรรม ถ้าบุคคลใดประพฤติปฏิบัติตามเบญจศีล – เบญจธรรม ได้โดยเคร่งครัดย่อมได้ชื่อว่าเป็นคนดี เบญจศีล – เบญจธรรมนี้ถ้าจะเรียกว่าจริยธรรม คือ ธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อความปกติสุขของสังคมก็ได้

ศีลธรรมหรือจริยธรรม นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตและสังคมที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขอย่างยิ่ง และจริยศึกษาก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมและสังคมก็จะดำรงอยู่อย่างมีจริยธรรม

ความหมายของศีล

ศีล แปลว่า ปกติ หรือข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคคลเป็นเป็นปกติตามสภาพเดิมของบุคคลผู้ดำเนินชีวิตตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น เช่น การไม่ฆ่าหรือเบียดเบียนสัตว์เป็นปกติ การไม่ดื่มของมึนเมาเป็นปกติ เป็นต้น เมื่อรักษาภาวะปกติของความเป็นมนุษย์ตามที่ต้องการควรจะเป็นได้แล้วก็ถือว่าเป็นผู้มีศีล

วิธีการรักษาศีล

การรักษาศีล คือ การแสดงเจตนางดเว้น เจตนาที่จะไม่ละเมิดข้อบัญญัติ ที่จะทำให้ความเป็นปกติของชีวิตเสียไป

- เจตนาที่จะไม่ละเมิดศีล เมื่อประจวบเข้ากับเหตุการณ์ที่จะทำให้ศีลขาดได้

- การสมาทานคือรับศีลเป็นข้อๆ ด้วยการเปล่งวาจาว่า จะไม่ล่วงละเมิดศีลที่ตนได้เปล่งวาจาสมาทานตามปกติแล้ว พระสงฆ์จะเป็นผู้กล่าวนำให้ สมาทานศีล ลักษณะเช่นนี้ การสมาทานศีล แยกย่อยออกเป็น 2 ชนิด คือ

- เจตนางดเว้นที่จะล่วงละเมิดศีลโดยเด็ดขาด เพราะความเป็นผู้มีศีลตามปกติอยู่แล้ว ได้แก่ คุณลักษณะของพระอรหันต์

อานิสงส์ของศีล

อานิสงส์ของศีล หมายถึง ผลดีหรือประโยชน์ที่เกิดจากการรักษาศีล บุคคลผู้รักษาศีลจะไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ตนเองหรือแก่ผู้อื่น นอกจากนี้ก็ยังได้รับอานิสงส์สำคัญตามพระบาลี 3 ประการ คือ

1. บุคคลจะไปสู่สวรรค์ก็เพราะศีล คำว่า "สวรรค์" เป็นคำเปรียบเทียบ หมายถึง สถานที่ที่มีแต่ความสงบสุข มนุษย์ในสถานที่นั้นไม่เบียดเบียนกัน มีความรักใคร่กัน ซื่อสัตย์ต่อกัน มีสุขภาพดี เพราะไม่ดื่มของมึนเมา

2. บุคคลจะมีโภคทรัพย์ก็เพราะศีล หมายถึงว่าการมีศีลย่อมส่งเสริมให้มีทรัพย์สมบัติ เมื่อบุคคลอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข รักกันเหมือนพี่เหมือนน้อง ไม่ต้องระวังว่าโจรจะมาปล้นบ้าน มีความจริงใจต่อกัน มีคุณภาพชีวิตที่ดี แล้วก็ย่อมมีเวลาเพียงพอที่จะทำมาหากินไม่ต้องพะวงหน้าพะวงหลัง ทรัพย์สมบัติก็จะพอกพูนตามมา

3. บุคคลจะถึงความดับเย็นก็เพราะศีล หมายความว่า บุคคลจะเข้าถึงพระนิพพานก็เพราะศีล ศีลเป็นบาทของสมาธิ สมาธิเป็นบาทของปัญญา ผู้มีศีล สมาธิ ปัญญา สมบูรณ์ ก็คือ พระอรหันต์

จิตตสิกขา

จิตตสิกขา หมายถึง การศึกษาเพื่อพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น หรือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมจิตใจเพื่อให้เกิดคุณธรรม เช่น ความสงบ ความสุขุม ความเยือกเย็น เป็นต้น

การศึกษาในเรื่องศีลนั้นเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนากายและวาจาเป็นส่วนใหญ่ซึ่งถือว่ายังไม่สมบูรณ์ ถ้าหากจิตยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มั่นคงแน่วแน่และบริสุทธิ์แล้วโอกาส

ที่จะล่วงละเมิดศีลก็ยังมีอยู่ได้เสมอ การศึกษาทางด้านจิตใจจึงเป็นการปลูกฝังคุณธรรม การสร้างเสริมคุณภาพจิตหรือพัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพและสมรรถภาพสูงขึ้น

ในการพัฒนาจิตนั้นจำเป็นต้องใช้การฝึกสมาธิเป็นหลักสำคัญ การฝึกสมาธินั้น บางครั้งเราเรียกว่าการบำเพ็ญสมาธิ การบำเพ็ญภาวนา การเจริญกรรมฐาน หรือการบริหารจิต หลักการฝึกสมาธิในพระพุทธศาสนานั้น ขั้นตอนแรกจะต้องสมาทานศีล หรือทำศีลให้บริสุทธิ์หรือทำตัวเองให้เป็นคนดีมีศีลครบเสียก่อน ทั้งนี้เพราะศีลถือว่าเป็น พื้นฐานของสมาธิ ถ้าไม่มีศีลเป็นพื้นฐาน การฝึกสมาธิก็จะได้ผลหรือได้ผลน้อย

การฝึกสมาธินั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ การกำหนดลมหายใจเข้าออก เป็นต้น ผู้ฝึกต้องเลือกให้เหมาะสมกับ ลักษณะนิสัยของตนเอง แต่โดยส่วนใหญ่มักใช้วิธีกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่า อานาปานสติ

ความหมายของสมาธิ

สมาธิ แปลว่า ความตั้งมั่น หมายถึง สภาพจิตที่มั่นคง ไม่วอกแวก หรืออ่อนไหวไปตามอารมณ์ที่เข้ามากระทบทางอายตนะทั้ง 6 ในสภาวะธรรมชาติ จิตที่ไม่ได้ฝึกก็จะไม่อยู่นิ่ง กวัดแกว่งไปมาไม่ถึงสู่อารมณ์

ประเภทของสมาธิ

ลักษณะจิตที่เป็นสมาธิสามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ขณิกสมาธิ สมาธิชั่วขณะ หมายถึง จิตที่มีสมาธิชั่วคราวซึ่งเป็น คุณสมบัติขั้นต้นของจิต จิตมนุษย์สามารถจดจ่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้สักระยะหนึ่ง แล้วก็กวัดแกว่งไปตามอารมณ์ภายนอกที่เข้ามากระทบ ขณิกสมาธิจึงเป็นสมาธิที่ตั้งอยู่ได้ไม่นาน
2. อุปจารสมาธิ สมาธิเฉียดๆ หรือจวนเจียนจะแน่วแน่ หมายถึง จิตที่ตั้งมั่นและกำจัดนิวรณ์ 5 ได้แล้ว นิวรณ์ คือ เครื่องกีดกันจิตใจไม่ให้เป็นสมาธิ
3. อัปปนาสมาธิ สมาธิแน่วแน่ หมายถึง สภาพจิตที่สงบนิ่ง ไม่หวั่นไหวไปตามอารมณ์ต่างๆ เป็นสมาธิระดับสูง บุคคลผู้มีอัปปนาสมาธิสามารถตัดอารมณ์ภายนอกที่เข้ามากระทบได้ เช่น มีเสียงมากระทบหูก็ไม่ได้ยิน เป็นสมาธิขั้นฌานสมาบัติ

ลำดับขั้นการฝึกสมาธิ

การที่จะฝึกสมาธิให้ได้ผลดี ผู้ฝึกควรจะปฏิบัติดังนี้

- 2.3.1 เลือกสถานที่ ควรเลือกสถานที่ที่ร่มเย็น มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
- 2.3.2 กำหนดเวลาที่เหมาะสมด้วยตนเอง เช่น เวลาที่ปลอดจากภาระ

งาน

2.3.3 บุษยาพระรัตนตรัยและสมาทานศีล คือ ทำกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ

2.3.4 เลือกบทกรรมฐาน กรรมฐาน แปลว่า ที่ตั้งการงาน ผู้ที่เจริญสมถกรรมฐาน คือ การฝึกสมาธิจะต้องยึดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอารมณ์ คือ เป็นอุบายให้จิตยึดให้จิตจดจ่อ จิตไม่วอกแวกไปมา

ตัวอย่างบทกรรมฐานที่สำคัญ

1. กสิณ 10 หมายถึง วัตถุสำหรับการเพ่งพิจารณา 10 ประการ เช่น ภูตกสิณ ได้แก่ ชาติ 4 มี ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น
2. อสุภะ 10 หมายถึง สิ่งที่ไม่งาม 10 ประการ เช่น ศพที่เน่าอืด เป็นต้น
3. อนุสติ 10 หมายถึง สิ่งที่ดีควรระลึกถึง 10 ประการ เช่น พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์

2.3.5 ลงมือปฏิบัติ เบื้องต้นให้นั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบทำจิตใจให้สบายแล้วจึงเริ่มฝึก วิธีฝึกสมาธิที่นิยมกันมี 2 วิธี คือ วิธีนั่งอยู่กับที่เรียกว่าวิธีอาณานปานสติ และวิธีเดินจงกรม ส่วนใหญ่แล้วผู้ฝึกสอนมักจะใช้ทั้ง 2 วิธี ผสมกันเพื่อลดความเมื่อยขบ

1. แบบอาณานปานสติ

คือ การกำหนดลมหายใจเข้าออก หายใจเข้าก็รู้ว่าหายใจเข้า หายใจออกก็รู้ว่าหายใจออก กระพุ่มงวมหรือปลายงวมเป็นจุดทดสอบ การหายใจเข้าออกที่ดีที่สุด เมื่อหายใจเข้าลมจะมากกระทบที่จุดนี้และท้องก็จะพองขึ้น เมื่อหายใจออกลมก็มากกระทบที่จุดนี้เช่นกัน และท้องก็จะแฟบลง

อนึ่งผู้ปฏิบัติอาจจะใช้กลวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้เป็นเครื่องช่วยในการฝึกสมาธิก็ได้ คือ

1.1 “พุทโธ” เมื่อหายใจเข้าให้ภาวนาว่า “พุท” เมื่อหายใจออกให้ภาวนาว่า “โธ”

1.2 พองหนอ – ยุบหนอ เมื่อหายใจเข้าให้ภาวนาว่า “พองหนอ” เมื่อหายใจออกให้ภาวนาว่า “ยุบหนอ”

นอกจากนี้ยังมีกลวิธีอย่างอื่นอีก เช่น การนับจำนวนตัวเลข เป็นต้น

2. การเดินจงกรม

จงกรม แปลว่า ก้าวไป การเดินจงกรมเป็นวิธีที่ดีมากอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา เพราะนอกจากจะเป็นอุบายฝึกจิตให้เป็นสมาธิแล้วก็ยังเป็น

วิธีการรักษาสุขภาพกายให้แข็งแรงด้วย การเดินจงกรม คือ การเดินกลับไปกลับมาโดยมีสติกำกับทุกอย่างก้าว พร้อมกับภาวนาบทกรรมฐานที่ตนถนัดไปด้วย เช่น พุทธานุสติ มรณานุสติ เป็นต้น

ในการเดินจงกรมนี้ พระพุทธเจ้าได้แสดงอานิสงส์หรือประโยชน์ไว้ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ว่า

- 1.1 เป็นผู้อดทนต่อการทำความเพียร
- 1.2 เป็นผู้อดทนต่อการเดินทางไกล
- 1.3 เป็นผู้ที่มีอาหารน้อย มีสุขภาพดี
- 1.4 อาหารที่บริโภคเข้าไปย่อยง่าย
- 1.5 สมารถได้ในขณะเดินจงกรมยอมอยู่ได้นาน

ประโยชน์ของสมาธิ

การฝึกจิตให้เป็นสมาธิย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ดังนี้

1. ประโยชน์ทางด้านบุคลิกภาพ บุคคลผู้มีสมาธิมั่นคงจะเป็นคนที่มีบุคลิกภาพดี มีความอดทน เยือกเย็น สุขุมรอบคอบ มีบุคลิกน่าเกรงขาม รวากับว่ามีพลังพิเศษอยู่ในตัว มีจิตที่ประกอบด้วยพลังแห่งความเมตตา ฯลฯ

2. ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2.1 มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายดี ตามวิถีชีวิตของชาวตะวันตกถือว่าจิตใจดีย่อมอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ชาวตะวันตกจึงมุ่งฝึกร่างกายก่อน แต่ในปรัชญาตะวันออกมุ่งการฝึกจิตก่อน ฉะนั้นเราน่าจะเปลี่ยนความคิดเสียใหม่ว่า ร่างกายดีขึ้นอยู่กับจิตใจที่สมบูรณ์

2.2 เสริมประสิทธิภาพการทำงาน การทำงานขณะที่จิตเป็นสมาธิ ผลงานก็ออกมาดี ผลงานประณีต ทั้งงานของตนเองและงานของสังคมส่วนรวม ย่นระยะเวลาในการทำงาน เกิดขึ้นงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้น

2.3 ประโยชน์ตามหลักศาสนา ในพระสูตรมีการกล่าวถึงประโยชน์ของสมาธิไว้หลายประการ คือ

2.3.1 สมาธิช่วยให้อยู่เป็นสุขในปัจจุบัน ผู้มีสมาธิย่อมเป็นผู้ที่จิตสงบ สุขอื่นอยู่กว่าความสงบไม่ (นตฺถิ สนฺติ ปรี สุขํ)

2.3.2 สมาธิช่วยให้เกิดการรู้แจ้งด้วยญาณพิเศษ ผู้ฝึกจิตถึงขั้นอุปนาสมาธิ สามารถทำให้เกิดฤทธิ์ได้ เช่น มีหุทิพย์ ตาทิพย์ เป็นต้น

2.3.3 สมาธิช่วยให้สติสัมปชัญญะสมบูรณ์ จิตที่เป็นสมาธิจะมีความจำเป็นเลิศ กำหนดกระแสจิตขณะที่ทำ พุท และคิดได้

2.3.4 สมาธิช่วยทำลายอภิสวะให้หมดสิ้นไป ผู้มีสมาธิสูงสุดก็จะมีปัญญาติดตาม เมื่อมีปัญญารู้แจ้งเห็นจริงก็สามารถตัดสิ้นกิเลสได้

ปัญญาสิกขา

ปัญญาสิกขา หมายถึง การฝึกอบรมให้เกิดปัญญา คือ ความรอบรู้เรื่องโลกและชีวิต สามารถแยกแยะเหตุผล ความดีความชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ได้ ปัญญาบางครั้งเรียกว่า สติปัญญา

ปัญญา หมายถึง การศึกษาเพื่อให้รู้สิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผลไม่อาศัยแต่เพียงความเชื่ออย่างเดียว กระบวนการรู้ตามคิดตามจนจะต้องมีปัญญาเป็นสิ่งควบคุมเสมอ ไม่เป็นไปด้วยความงมงายและไร้เหตุผล ปัญญาต้องอาศัยสมาธิเป็นพื้นฐาน เพราะบุคคลที่มีปัญญาดีก็จะมีสมาธิแน่น

ประเภทของปัญญา

(1) สุตมยปัญญา คือ ความรอบรู้ที่เกิดจากการฟัง การอ่าน หรือการศึกษาเล่าเรียน ปัญญาประเภทนี้ต้องอาศัยข้อมูลจากผู้อื่น เช่น การพูด การเขียน การอภิปราย เป็นต้น

(2) จินตามยปัญญา คือ ความรอบรู้ที่เกิดจากการคิด พิจารณาเรื่องที่รับรู้จากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์รวบรวมเป็นความรู้ใหม่

(3) ภวานามยปัญญา คือ ความรอบรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติหรือลงมือกระทำ จัดเป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งไม่อาจเรียนจากที่อื่นๆ ในทฤษฎีได้ เพราะเป็นความรู้ที่เกิดทั้งจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติผสมผสานกัน

ปัญญาทั้ง 3 ประเภทนี้ ภวานามยปัญญาถือเป็นปัญญาขั้นสูงสุด เป็นความรู้อย่างแท้จริง ซึ่งทางพระพุทธศาสนาสอนเพื่อต้องการให้มีปัญญาประเภทนี้ แต่การจะมีได้นั้นส่วนหนึ่งต้องอาศัยปัญญา 2 ประเภทแรกเป็นพื้นฐานจึงจะเกิดขึ้นได้

ประโยชน์ของปัญญา

1. ประโยชน์ปัจจุบัน ผู้ที่จะทำหน้าที่การทำงานให้เจริญก้าวหน้า มีโรคภัยไข้เจ็บมากก็ต้องมีอิทธิบาท 4 ฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ ความตั้งใจ และสุตถายก็ต้อง วิมังสา การใช้ปัญญาสอดส่องหน้าที่การทำงาน

2. ประโยชน์ในอนาคต ไม่ว่าอนาคตหรือชาติหน้า หรืออนาคตคือปีต่อไป ผู้ที่จะประสงค์ความสำเร็จในอนาคตได้จะต้องมี "ปัญญาสัมปทา" คือ ความถึงพร้อมด้วยปัญญา

3. ปรมัตถประโยชน์ ปัญญาเป็นองค์แห่งมรรค หรือไตรสิกขาที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติธรรมได้บรรลุนิโรธหรือนิพพาน อันเป็นผลสูงสุดในพระพุทธศาสนา

การฝึกฝนอบรมปัญญามีความเกี่ยวข้องกับสมาธิ คือสมาธิจะเป็นพื้นฐานของปัญญา ปัญญาจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยความมีจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำลังทำอยู่นั้น และขณะเดียวกันปัญญาก็เป็นพื้นฐานช่วยให้เกิดสมาธิได้ง่ายเช่นกัน ดังนั้น สมาธิและปัญญาเป็นเหตุผลของกันและกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ศิล สมาธิ และปัญญาเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานของกันและกัน ดังที่มีสุภาษิตในพระพุทธศาสนาว่า สมาธิที่มีศีลเป็นพื้นฐานย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ปัญญาที่มีสมาธิเป็นพื้นฐานย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

ไตรสิกขา คือ ศิล สมาธิ และปัญญา ได้ช่วยฝึกให้มนุษย์มีความเจริญทั้งทางด้านสังคม เมื่อทุกคนมีศีลสังคมก็อยู่เป็นสุข ด้านอารมณ์ เมื่อบุคคลมีจิตมั่นคงก็ไม่ไปกระทำการที่ผิด ด้านพุทธปัญญา เมื่อบุคคลมีความคิดอ่านดี เขาก็สามารถพัฒนาหน้าที่การงานให้ก้าวหน้าไปด้วยดีทั้งงานส่วนตัวและส่วนรวม

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

กรณีตัวอย่าง

เรื่อง ขอตีพิมพ์ครั้งสุดท้าย

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ขอตีพิมพ์ครั้งสุดท้าย
 14. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 15. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 16. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ขอตีพิมพ์ครั้งสุดท้าย

หนุ่มโรงงานรองเท้าเซตาดาต ตั้งวงฉลองก่อนอดเหล้าเข้าพรรษาเป็นการสังลา แต่กินหนักจนหลับไม่รู้สีกตัว เกิดไฟไหม้บ้านกลางดึก แมรีบปลุกให้ตื่น ไม่มีเสียงตอบรับ ทุกคนต่างวิ่งหนีตายโกลาหล หลังเพลิงสงบปรากฏว่าหนุ่มซีเมาถูกไฟคลอกดับสยองคาห้องนอน คาดสาเหตุจุดบุหรี่ทิ้งไว้ ค่าเสียหายประมาณ 5 แสนบาท

หนุ่มเซตาดาตตั้งวงตีเมาเหล้ากับเพื่อนสังลาก่อนอดเหล้าเข้าพรรษา แต่หลับไม่ตื่น ถูกไฟคลอกดับสยอง รายนี้เปิดเผยเมื่อเวลา 03.00 น. เมื่อวันที่ 29 ก.ค. ร.ต.ท.ซีวิน ป่านดอนลาด ร้อยเวร สภ.อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา รับแจ้งเหตุเกิดเหตุเพลิงไหม้บ้านเลขที่ 73/1 หมู่ 9 ต.บางนมโค จึงรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ พร้อมประสานรถดับเพลิงเทศบาลเมืองเสนาและใกล้เคียงกว่า 10 คัน กับหน่วยกู้ภัยพุทธไธศวรชัยจุดเสนา รีบไประงับเหตุ

พบเปลวเพลิงกำลังไหม้ลูกไหม้บ้านเกิดเหตุลักษณะไม่ชันเตี้ยวกพื้นสูง เจ้าหน้าที่ระดมฉีดน้ำสกัด ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงเพลิงจึงสงบ ปรากฏว่าบ้านเสียหายไปครึ่งหลัง จากนั้นได้ตรวจสอบบริเวณที่เกิดเหตุหลังรับทราบจากชาวบ้านว่า นายมานิต ชะنامه อายุ 35 ปี ลูกชายเจ้าของบ้าน ทำงานอยู่ที่โรงงานผลิตรองเท้ายี่ห้อหนึ่ง นอนหลับอยู่ในบ้าน และไม่เห็นวุ้นหนีเปลวไฟมรณะออกมแต่อย่างใด ปรากฏว่าพบศพนายมานิตถูกไฟคลอกดำเป็นดอตะโกอยู่ในห้องนอนหลังบ้าน ซึ่งเป็นจุดต้นเพลิง

สอบปากคำนางจำเนียร ชะنامه อายุ 65 ปี เจ้าของบ้านและแม่ของผู้ตาย ให้การว่าในบ้านมีคนพักอาศัยอยู่ 8 คน มีทั้งเด็กและคนแก่ ขณะที่กำลังนอนหลับพักผ่อน

อย่างสบาย ได้ยินเพื่อนบ้านตะโกนปลุกให้ตื่นว่ามีควันออกมาจากห้องของนายมานิต ลูกชาย ดนรีบไปปลุกนายมานิตให้เปิดประตูแต่ไม่มีเสียงตอบ จึงฟังประตูเข้าไปพบเปลวเพลิงลุกไหม้ที่นอนอย่างรวดเร็วด้วยความตกใจรีบเรียกคนในบ้านวิ่งหนีเอาตัวรอด

นางจำเนียรกล่าวอีกว่า กระทั่งเปลวไฟได้ลุกไหม้อย่างรวดเร็ว ไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือได้ และพยายามตะโกนเรียกนายมานิต แต่กลับเจ็บหายใจจนกระทั่งพบกลายเป็นศพถูกไฟคลอกของคานอน ส่วนสาเหตุที่ผู้ตายหลับไม่รู้สีกตัว อาจเป็นเพราะก่อนเกิดเหตุนายมานิตตั้งวงเหล้ากับเพื่อนๆ โดยบอกว่าจะกินเหล้าสังสรรค์ก่อนวันเข้าพรรษา จากนั้นจะหยุดกินเหล้าตลอด 3 เดือน ในช่วงเข้าพรรษา แต่นายมานิตกลับกินหนักจนเมาหลับไปไม่รู้เรื่อง และคาดว่าคงจุดบุหรี่ทิ้งไว้ แล้วหล่นไปโดนที่นอนจนเกิดเป็นไฟลุกลามเผาบ้าน และถูกไฟคลอกดับสยอง สำหรับค่าเสียหายประมาณ 5 แสนบาท

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันจันทร์ที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 หน้า 15

ประเด็นคำถาม

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีตัวอย่าง นักเรียนคิดว่านายมานิตขาดคุณธรรมตามหลักไตรสิกขาข้อใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าเมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นแล้ว จะมีวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
เรื่อง ไตรสิกขา**

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า "ไตรสิกขา"

.....

.....

.....

.....

2. ไตรสิกขา มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักไตรสิกขา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. นักเรียนสามารถนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำหลัก “ปัญญาศึกษา” ไปปฏิบัติมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

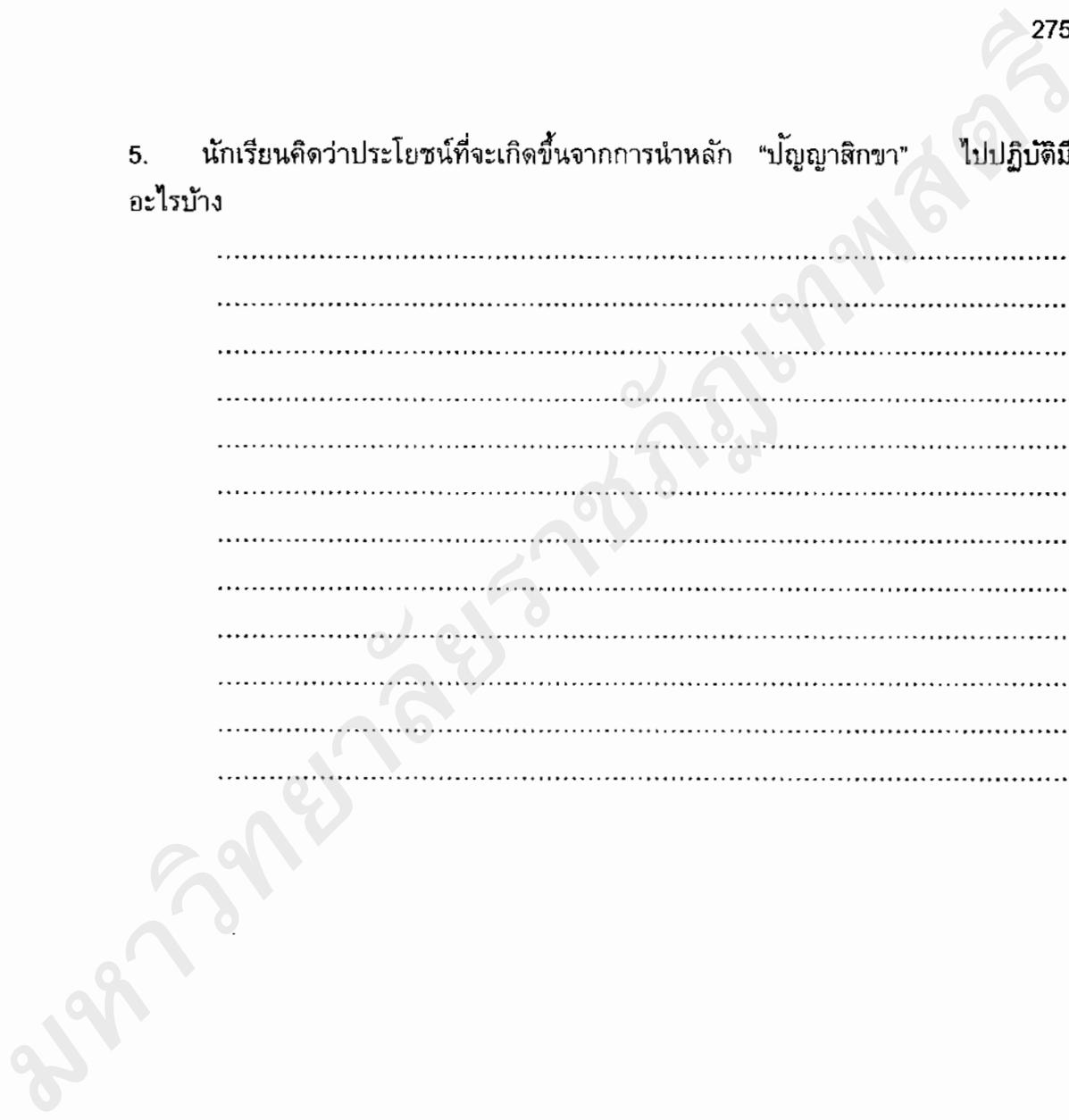
.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบธรรมสภาัจฉา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ระดับชั้น ม. 1 ภาคเรียนที่ 1 / 2550
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง ปธาน 4 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1

เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

สาระสำคัญ

ปธาน 4 คือ ความเพียรพยายาม มี 4 ประการ ได้แก่ สังวรปธาน ความเพียรระวังความชั่วที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น ปหานปธาน ความเพียรละความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไป ภาวนापธาน ความเพียรสร้างความคิดที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น อนุรักษนปธาน ความเพียรรักษาความดีที่ตนได้ทำไว้แล้ว หลักธรรมนี้ว่าด้วยเรื่องของความเพียรที่ชอบ คือความเพียรในทางที่ดีงาม เป็นกุศล ผู้ใดปฏิบัติตามหลักปธานทั้ง 4 ประการนี้ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ก็จักได้ชื่อว่าเป็นคนดีที่รู้จักสร้างและรักษาความดี ตลอดจนรู้จักละและเลิกในการทำความชั่ว

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของปธาน 4 ได้
2. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของปธาน 4 ได้
3. อธิบายการนำหลักธรรมปธาน 4 ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักธรรมปธาน 4 ไปปฏิบัติได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของปธาน 4
2. องค์ประกอบของปธาน 4
3. ความสำคัญของปธาน 4

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำ

- 1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
- 1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องการประพฤติปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน
ของนักเรียน
- 1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ขันสอน

- 2.1 การแสวงหาความรู้
 - ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4 ให้แต่ละคน และให้นักเรียนศึกษาภายในกลุ่ม
 - ครูอธิบายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ
 - ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดินให้แต่ละกลุ่ม
- 2.2 การอภิปราย
 - ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาวิเคราะห์ ระดมความคิด อภิปราย และตอบคำถามตามประเด็นคำถามในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน
- 2.3 การเสนอผลการอภิปราย

ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการระดมความคิด และอภิปรายภายในกลุ่ม ตามหัวข้อที่กำหนดให้ และให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้ร่วมกันอภิปราย

3. ขันสรุป

- 3.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ชักถามและอภิปรายระหว่างกลุ่ม และให้นักเรียนสรุปแนวความคิดของแต่ละคนที่ร่วมชักถามและอภิปราย
- 3.2 นักเรียนสรุปบทเรียน โดยบอกการนำหลักธรรม “ปธาน 4” ไปใช้ในชีวิตประจำวันและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักธรรม “ปธาน 4” ไปปฏิบัติ

3.3 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4 ให้ นักเรียนแต่ละคนเพื่อให้นักเรียนนำไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้*

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องสมุดประชาชน
3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
4. ครู - อาจารย์
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ - สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น

6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
7. วิทยุทัศน์ / สารคดี

*หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
 - การสังเกตสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 - การซักถามความรู้ความเข้าใจ
 - การประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
 - การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
2. เครื่องมือวัดและประเมินผล
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

มองข้าม

- แบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกต้อง
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อบรมมุข 6

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4

ปธาน 4 คือ ความเพียร 4 อย่าง

1. สังวรปธาน เพียรระวังไม่ให้อาปเกิดขึ้นในสันดาน
2. ปหานปธาน เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
3. ภาวนापธาน เพียรให้กุศลเกิดขึ้นในสันดาน
4. อนุรักษนาปธาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม

ความเพียรชอบสี่ประการนี้มีความมุ่งหมายถึงการเพียรทางจิต การระมัดระวังไม่ผลอให้อาปเกิดขึ้นในตน คือ สังวรปธาน หากพลาดพลั้งเกิดบาปขึ้นก็ไม่นิ่งเฉยเพียรละบาปนั้นเสีย คือ ปหานปธาน พยายามทำจิตเป็นกุศลในทุกกรณี คือ ภาวนापธาน เพียรรักษาคุณความดีไม่เสื่อมคลาย คือ อนุรักษนาปธาน บุคคลผู้ประพฤติเพียรชอบสี่ประการครบถ้วนย่อมเป็นผู้มีสง่าราศี เจริญรุ่งเรือง สุขกาย สุขใจ

ความพากเพียร เรียกว่า ปธาน ก็ได้ เรียกว่า สัมมัปปธาน ก็ได้

ความตั้งใจสำรวมอินทรีย์ 6 คือ หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ความยินดี ยินร้ายเกิดขึ้น เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง เป็นต้น ชื่อสังวรปธาน

ความตั้งใจละบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้วในสันดานให้หมดสิ้นไป เช่น ละความมักได้ ความน้อยใจ และความเกียจคร้าน เป็นต้น ที่มีอยู่ในสันดาน ชื่อ ปหานปธาน

ความตั้งใจสร้างคุณความดี คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นต้น ที่ยังไม่มีให้มีขึ้น หรือที่มีอยู่แล้วให้เจริญยิ่งขึ้น ชื่อภาวนापธาน

ความตั้งใจรักษาความดี หรือรักษาบุญกุศลที่มีอยู่แล้วไม่ให้เสื่อม คือ ไม่ทอดทิ้งความดีและไม่ปล่อยให้ความชั่วเข้ามาแทนที่ความดี ชื่ออนุรักษนาปธาน

ความเพียร 4 อย่างนี้ เป็นความเพียรชอบ ควรประกอบให้มีในตน

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน
 2. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 3. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 4. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน

นายมันเป็นหนุ่มบ้านนอก มีฐานะทางครอบครัวที่ยากจน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เขาต้องการศึกษา แต่ด้วยความที่เขาเป็นคนขยันหมั่นเพียรในการทำงาน หนักเอาเบาสู้ไม่ถอยงานใดๆ ทั้งสิ้น มีความจริงใจและทุ่มเทในการทำงาน ครอบครัวของเขาประกอบอาชีพทำนา และนอกฤดูการทำนาเขาก็จะไปหารับจ้างทำงานที่ตลาดในตัวอำเภอ เขาเป็นที่รักและชื่นชมของคนในครอบครัว เพื่อนบ้าน และนายจ้างตลอดมา

แต่อาจเป็นเพราะสาเหตุที่เขานั้นต้องการศึกษา เขาจึงไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการในครอบครัว เขาไม่เคยคิดที่จะวางแผนชีวิต ไม่เคยคิดล่วงหน้าว่าเขาจะมีอนาคตเป็นอย่างไร เงินที่เขาหามาได้ก็ใช้จ่ายไปวันๆ ไม่มีเหลือเก็บเอาไว้ใช้ในยามที่เกิดความจำเป็นหรือฉุกเฉินเลย อยู่ต่อมาแม่ของเขาก็ล้มป่วยลงด้วยความที่มีอายุมากแล้ว เขาต้องกู้หนี้ยืมสินจากผู้อื่นเพื่อมาเป็นค่ารักษาพยาบาลแม่ของเขาให้หายป่วย ซึ่งอาการป่วยเรื้อรังมาเป็นเวลานานนับเดือน ก็ไม่สามารถรักษาให้ทุเลาลงได้เลย อาการของแม่เขามีแต่จะทรุดลงไปทุกวัน จนในที่สุดแม่ของเขาก็ได้เสียชีวิตลง นายมันจึงต้องไปกู้เงินมาอีกจำนวนหนึ่งเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบำเพ็ญกุศลศพแม่ของเขา

การกู้เงินมาเป็นจำนวนมากถึงสองครั้ง ทำให้เขาเป็นหนี้เป็นสินมากมาย ถึงเขาจะขยันทำงานอย่างไร เขาก็ไม่สามารถใช้หนี้ได้ทันตามกำหนดเวลาของเจ้าหนี้ เพราะนอกจากจะเป็นเงินที่มีจำนวนมากแล้วโดยนิสัยส่วนตัวของเขานั้นไม่ค่อยจะประหยัดอดออมสักเท่าไรนัก ดอกเบี้ยก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนต้องขายที่นาไปใช้หนี้แต่ก็ยังไม่สามารถใช้

หนี้ได้หมด จนในที่สุดเขาก็ไม่ค่อยจะได้รับความเห็นใจและได้ความช่วยเหลือจากผู้ใดเลย เขาจึงต้องไปขออาศัยวัดในการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่รอดไปวันหนึ่งๆ เท่านั้นเอง

ประเด็นคำถาม

1. จากการศึกษาหลักธรรมปธาน 4 และกรณีตัวอย่างนั้น นักเรียนคิดว่านายมันปฏิบัติ ตามหลักธรรมปธาน 4 ข้อใดบ้าง จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. จากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น นักเรียนคิดว่าเป็นเพราะนายมันขาดคุณธรรมตามหลักปธาน 4 ข้อใดบ้าง จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ถ้านักเรียนเป็นนายมัน นักเรียนจะวางแผนในการดำเนินชีวิตอย่างไร ให้สอดคล้อง กับหลักปธาน 4 (ให้นักเรียนอธิบายการปฏิบัติตนตามหลักปธาน 4 แยกเป็นข้อๆ)

3.1 สัจวารปธาน (ความเพียรระวังความชั่วที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น)

.....
.....
.....
.....

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

- 1. จงอธิบายความหมายของคำว่า "ปธาน"

.....
.....
.....
.....

- 2. ปธาน 4 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

- 3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักปธาน 4

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 4. นักเรียนสามารถนำหลักปธาน 4 ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำหลักประธาน 4 ไปปฏิบัติมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบอริยสัจ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ระดับชั้น ม. 1 ภาคเรียนที่ 1 / 2550
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง หลักกรรม เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1

เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

สาระสำคัญ

หลักกรรม เป็นหลักธรรมว่าด้วยเรื่องการทำของมนุษย์ ซึ่งกรรมนี้สามารถจำแนกออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาจำแนกประเภท ได้แก่ จำแนกตามการแสดงออก จำแนกตามมูลเหตุของการกระทำ จำแนกตามหน้าที่ของกรรม จำแนกตามลำดับการให้ผลของกรรม ซึ่งในพระพุทธศาสนาถือว่ากรรมหรือการกระทำนี้เกิดขึ้นมาจากเหตุหลายประการ และเมื่อทำอะไรลงไปแล้วก็ย่อมจะเกิดผลของการกระทำนั้นๆ จึงมีคำกล่าวที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของหลักกรรมได้
2. อธิบายประเภทและความสำคัญของหลักกรรมได้
3. อธิบายการนำหลักกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักกรรมไปปฏิบัติได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของกรรม
2. ประเภทของกรรม
3. ความสำคัญของกรรม

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
- 1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงสิ่งที่ต้องการหรืออยากได้มากที่สุดในชีวิตของนักเรียนคืออะไร ครูอธิบายขยายความจากแนวความคิดของนักเรียนเชื่อมโยงกับหลักกรรม
- 1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ขั้นสอน

- 2.1 ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)
 - ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม และแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม ให้แต่ละกลุ่ม
 - นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม แล้วระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อระบุปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่อ่าน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
- 2.2 ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสุขทุกข์)
 - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มคิดหาสาเหตุของปัญหา จากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
- 2.3 ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)
 - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
- 2.4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)
 - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม แล้วลงมติเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดจากแนวทางในการแก้ปัญหาที่อภิปรายไว้ข้างต้น พร้อมทั้งแสดงเหตุผลที่เลือกวิธีการแก้ปัญหานั้นๆ ระบุวิธีการและขั้นตอนให้ชัดเจน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

- ให้อภิปรายหน้าชั้นเรียน

3. ชั้นสรุป

3.1 นักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน โดยบอกการนำหลักการไปใช้ในชีวิตประจำวันและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักการไปปฏิบัติ

3.2 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม ให้นักเรียนแต่ละคน เพื่อให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้*

1. ห้องสมุดโรงเรียน
 2. ห้องสมุดประชาชน
 3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
 4. ครู – อาจารย์
 5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
 6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
 7. วีดิทัศน์ / สารคดี
- * หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

- การสังเกตสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- การซักถามความรู้ความเข้าใจ
- การประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- แบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรม

ในวิถีชีวิตมนุษย์ การกระทำทุกอย่างเกิดขึ้นจากเหตุหลายประการ และเมื่อทำอะไรงoesไปแล้ว ย่อมเกิดผลของการกระทำนั้น ถ้าทำดีต้องได้ผลดี ถ้าทำชั่วย่อมได้ผลชั่ว ความดีและความชั่วเกิดขึ้นทันทีที่กระทำดีหรือกระทำชั่ว นี่เป็นกฎเกณฑ์ที่หลักพระพุทธศาสนาเรียกว่า กฎแห่งกรรม

กรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่ประกอบด้วยเจตนา และลงมือปฏิบัติทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ กรรมเป็นกฎธรรมชาติของชีวิตที่มีผลบังคับในตนเอง เกิดจากมูลเหตุที่เป็นกุศล (ความดี) และมูลเหตุที่เป็นอกุศล (ความชั่ว) ซึ่งทำให้เกิดการกระทำที่ดีและและการกระทำที่ชั่ว

กรรม (กम्म) คือ การกระทำ เป็นคำกลางๆ การคิดเรียกว่า มโนกรรม การพูดเรียกว่า วจีกรรม การทำ เช่น เดิน นั่ง เป็นต้น เรียกว่า กายกรรม ทำดี เรียกว่า กุศลกรรม ทำชั่วเรียกว่า อกุศลกรรม ทำไม่ดีไม่ชั่ว เรียกว่า อัปยาคตกรรม

โดยทั่วไป คนมักตีความหมายของกรรมไปในทางลบ เช่น นำไปใช้คู่กับคำอื่นได้แก่ บาปกรรม เวรกรรม กรรมตามสนอง ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา แท้จริงแล้วกรรมมีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว

บางครั้งเรามักตีความหมายของกรรมในลักษณะของผลที่เกิดขึ้นโดยไม่คิดถึงสาเหตุและองค์ประกอบของการกระทำ เช่น การเกิดเป็นคนจน การมีโรคภัยไข้เจ็บ ก็คิดว่าเป็นผลของกรรมเก่า เป็นต้น ความเข้าใจเช่นนี้เป็นความเข้าใจที่ไม่สมบูรณ์ เพราะกรรมนั้นมีมูลเหตุ มีองค์ประกอบ มีวิธีการปฏิบัติ และมีผลของการปฏิบัติ ซึ่งอาจเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดขึ้นในอนาคตไม่ช้าก็เร็ว

กรรมดีและกรรมชั่วบางครั้งเกิดผลเห็นทันตา บางครั้งเกิดผลช้า จนดูเหมือนว่าไม่เกิดผลตามกรรมนั้น ดังนั้น เราจึงไม่ควรรีบสรุปว่าทำดีได้ดี หรือทำชั่วได้ชั่ว และต้องตีความให้ตรงว่าได้ดีนั้นคืออย่างไร ไม่ใช่ภาพรวมทางวัตถุหรือความฟุ้งเฟ้อมาเป็นเกณฑ์ตัดสิน ใจคนนั้นสำคัญที่สุด ทำกรรมดีเมื่อใดใจก็สงบบริสุทธิ์ผ่องใสเมื่อนั้น ทำกรรมชั่วเมื่อใดแม้ไม่มีผู้อื่นรู้แต่ตนเองก็รู้แสบใจ ก็จะมีใจวิตกกังวล ทุกข์ร้อนทันที กรรมดีและกรรมชั่ว เหมือนเงาติดตามตัวทุกคน ผลของกรรมจึงติดตามการกระทำของคนเสมอ มนุษย์ทุกคนมีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมติดตามดูเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย ทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว ต้องรับผลของกรรมนั้น

จำแนกกรรมตามการแสดงออก จำแนกได้ 3 ประเภท คือ

1. กายกรรม

กายกรรม หมายถึง การกระทำทางกาย คือ ทำกรรมด้วยกาย ไม่ว่าจะ ทำกรรมชั่วหรือกรรมดี จัดเป็นกายกรรมเหมือนกัน

กายกรรมทางชั่ว หมายถึง มี 3 อย่าง คือ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กายทุจริต (แปลว่า ประพฤติชั่วด้วยกาย)

กายกรรมทางดี มี 3 อย่าง คือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กายสุจริต (แปลว่า ประพฤติชอบด้วยกาย)

2. วจีกรรม

วจีกรรม หมายถึง การกระทำทางวาจา คือ การทำกรรมด้วยวาจา ด้วยคำพูด ไม่ว่าจะทำกรรมชั่ว หรือกรรมดี จัดเป็นวจีกรรมเหมือนกัน

วจีกรรมทางชั่ว มี 4 อย่าง คือ พูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วจีทุจริต (แปลว่า ประพฤติชั่วด้วยวาจา)

วจีกรรมทางดี มี 4 อย่าง คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้อ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วจีสุจริต (แปลว่า ประพฤติชอบด้วยวาจา)

3. มโนกรรม

มโนกรรม หมายถึง การกระทำทางใจ คือ การทำกรรมด้วยการคิด ไม่ว่าจะทำกรรมชั่ว หรือกรรมดี จัดเป็นมโนกรรมเหมือนกัน

มโนกรรมทางชั่ว มี 3 อย่าง คือ โลภอยากได้ของเขา พยาบาทปองร้ายเขา เห็นผิดจากคลองธรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มโนทุจริต (แปลว่า ประพฤติชั่วด้วยใจ)

มโนกรรมทางดี มี 3 อย่าง คือ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยาบาทปองร้ายเขา เห็นชอบตามคลองธรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มโนสุจริต (แปลว่า ประพฤติชอบด้วยใจ)จำแนกตามมูลเหตุของการกระทำ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. กุศลกรรม คือ กรรมดี กรรมประเภทนี้กระทำเมื่อใดย่อมมีความสุข ความเจริญเมื่อนั้น

2. อกุศลกรรม คือ กรรมชั่ว กรรมประเภทนี้กระทำเมื่อใด ย่อมทำให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและส่วนรวมเมื่อนั้น

จำแนกตามหน้าที่ของกรรม จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. ชนกกรรม คือ กรรมที่ทำให้กำเนิดหรือปฏิสนธิในภพภูมิทั้งหลาย พร้อมด้วยฐานะ สติปัญญา รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณที่สมควรแก่กรรม
2. อุปัตถัมภกกรรม คือ กรรมที่อุปถัมภ์หรืออุดหนุนให้ชนกกรรมให้ไปกำเนิดในสถานที่ที่ดี มีฐานะสูง มีศักดิ์ใหญ่ หรือบุคคลที่มีภักจะทำบาปกรรม เมื่อใกล้จะตามอกุศลจะช่วยอุดหนุนชนกกรรมให้ไปเกิดในนรก เป็นต้น
3. อุปปีพกกรรม คือ กรรมที่ทำหน้าที่เบียดเบียนกรรมอื่นที่มีสภาวะตรงข้ามกับตน หรือเบียดเบียนกรรมอื่นที่กำลังส่งผลให้มีกำลังลดน้อยลง เช่น เมื่อสร้างบุญกุศลมากๆ จะเบียดเบียนบาปกรรมอกุศลที่เคยกระทำมิให้ส่งผลในชาตินี้
4. อุปฆาตกรรม คือ กรรมตัดรอน มีหน้าที่ตัดกรรมอื่นที่กำลังให้ผลยุติการให้ผลทันที เช่น อกุศลกรรมตัดรอนกุศลชนกกรรมที่กำลังส่งผลแก่ชีวิต ด้วยการให้ประสบอุบัติเหตุตาย หรือสูญเสียอวัยวะ

จำแนกตามลำดับการให้ผลของกรรม จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. ครุกรรม คือ กรรมหนักเป็นกรรมที่มีกำลังแรงจะต้องให้ผลก่อนกรรมอื่นๆ ในภพชาติต่อไป เช่น ในกรณีเป็นอกุศลกรรม ได้แก่ ความเห็นผิด การกระทำที่เป็นอนันตริยกรรม (ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าพระอรหันต์ ทำพระพุทธรูปเจ้าให้ห้อพระโลหิต ทำให้สงฆ์แตกแยก) บุคคลที่เป็นเช่นนี้เมื่อตายไปจะตกนรกทันที ในกรณีเป็นกุศลกรรม ได้แก่ ฌานสมาบัติ คือบุคคลที่เข้าฌานขณะจิตจะดับ ตายไปจะได้ไปกำเนิดเป็นพรหมในทันที
2. อาจิณณกรรม คือ กรรมที่ได้กระทำอยู่เป็นนิตย์ เช่น ในกรณีเป็นกุศล ได้แก่ การสวดมนต์ การใส่บาตร การรักษาศีล การเจริญสติที่กระทำอย่างสม่ำเสมอ ทุกๆ วัน หรือในกรณีที่ เป็นอกุศล ได้แก่ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การพูดปด พูดคำหยาบที่กระทำอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่ระลึกได้ถึงสิ่งที่ตนเองได้กระทำอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่ใกล้ตาย อาจิณณกรรมย่อมเป็นผู้ให้ผลแก่ชีวิตใหม่
3. อาสันนกรรม กรรมที่ได้กระทำเมื่อใกล้ๆ จะตาย หรือกรรมที่ระลึกถึงได้ ในขณะที่ใกล้จะตาย ในกรณีที่ไม่มีครุกรรม อาสันนกรรมจะเป็นผู้ส่งผลให้แก่ชีวิตในขณะที่กำเนิดใหม่
4. กตัตตกรรม คือ กรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่ผู้กระทำมิได้ตั้งใจทำ เช่น ให้ทานโดยไม่ตั้งใจ หรือ การเหยียบสัตว์ตาย เป็นต้น เมื่อกรรมทั้ง 3 ประการดังกล่าวไม่มีที่จะส่งผลแล้ว กตัตตกรรมจะเป็นผู้ให้ผล

ในกรณีที่เกิดกรรมให้ผลในขณะที่ปฏิสนธิหรือกำเนิดเป็นชีวิตแล้วกรรมที่เหลือจะให้ผลในขณะที่มีชีวิตอยู่ในภพชาตินั้นๆ ในกรณีไม่มีกรรม อาสนนกรรมจะเป็นผู้ให้ผลในขณะที่กำเนิด อาจิณกรรมและกตัตตกรรมจะให้ผลในขณะที่ดำเนินชีวิตไปในภพชาตินั้นๆ ถ้าไม่มีอาสนนกรรม อาจิณกรรมจะเป็นผู้ให้ผลในขณะที่กำเนิดเป็นชีวิต ส่วนกตัตตกรรมจะให้ผลในขณะที่ดำเนินชีวิตไปในภพชาตินั้นๆ

อกุศลกรรม อกุศลอาสนนกรรม อกุศลอาจิณกรรม ย่อมส่งผลให้ไปปฏิสนธิหรือกำเนิดเป็นสัตว์ในอบายภูมิทั้งสิ้น ได้แก่ สัตว์ดิรัจฉาน เปรต อสุรกาย และสัตว์นรก

จำแนกตามกำหนดเวลาการให้ผลของกรรม จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. ทิฏฐธัมมเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติปัจจุบัน
2. อุปป์ชเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในภพชาติที่สอง
3. อปร่าปรียเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติที่สามเป็นต้นไป
4. อโหสิกรรม คือ กรรมที่ไม่ให้ผล

กรรมดีที่ให้ผลทันทีและภายในเจ็ดวัน มีเรื่องเล่าดังนี้ มีชายเชื่องใจผู้หนึ่งได้ถวายอาหารแก่พระกัสสปะสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความตั้งใจและยินดีทำให้เขาได้กลายเป็นเศรษฐีขึ้นมาภายในเจ็ดวัน หรือนายปุณณะกับภริยาซึ่งเป็นคนยากจนได้ถวายภัตตาหารแก่พระสารีบุตรแล้วได้ร่ำรวยเป็นเศรษฐีภายในเจ็ดวัน การที่จะให้กุศลกรรมส่งผลทันทีภายในชาตินั้น จะมีลักษณะดังนี้ คือ มีความตั้งใจที่แรงกล้า ปัจจัยที่นำมาทำทานต้องบริสุทธิ์ และพระอริยะบุคคลดังกล่าวต้องถึงพร้อมด้วยคุณวิเศษและเพิ่งออกจากนิโรธสมาบัติ

กรรมชั่วที่เห็นผลในทันทีภายในชาตินี้ ได้แก่พระเวททัต ที่กระทำโลหิตุปบาท และทำสังฆเภท ได้ถูกธรณีสูบตายไปในชาตินั้น และผลแห่งกรรมทำให้ตกนรกอยู่จนบัดนี้ หรือนันทมาณพที่ทำลายพระอรหันต์หญิงที่ชื่อว่าพระอุบลวรรณาเถรีก็ถูกธรณีสูบเช่นเดียวกัน หรือในสมัยนี้ที่เห็นได้คือ บุคคลที่สังฆาผู้อื่นอยู่เสมอก็มักจะถูกเขาฆ่าตายกลางถนนเช่นเดียวกัน

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม
 2. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 3. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 4. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ผลแห่งกรรม

มีชายคนหนึ่งประกอบอาชีพเป็นชาวสวน โดยเขาได้ทำสวนกล้วยอยู่ที่ชายป่าในหมู่บ้านซึ่งเป็นท้องดินชนบท พอกล้วยเริ่มสุกฝูงลิงที่อาศัยอยู่ในป่าก็พากันมากินกล้วยนั้นเมื่อครั้งแรกๆ เขาก็รู้สึกเสียดายกล้วยที่ถูกลิงมาขโมยกินนั้น แต่ว่าทุกครั้งทีกล้วยเริ่มสุกฝูงลิงก็พากันมาขโมยกล้วยกินอยู่เช่นนั้นเกือบทุกครั้งไป จากความรู้สึกเสียดายกล้วยที่ตนเองปลุกมากับไม้กับมือ ทุ่มเหงาแรงกายแรงใจ แลกผลผลิตนั้นมาด้วยหยาดเหงื่อแรงงาน แต่ก็ต้องมาถูกฝูงลิงมาขโมยกิน จนในที่สุดเขาก็รู้สึกเจ็บใจและโกรธแค้นพวกลิงเป็นอย่างมาก จึงพยายามหาวิธีการจัดการกับฝูงลิงพวกนี้ให้ได้ เขาจึงทำกับดักขึ้นมาเพื่อนำไปดักลิงที่สวนกล้วยของเขา วันหนึ่งเขาดักลิงมาได้ตั้งหนึ่ง จึงนำลวดมามัดมือมันแล้วก็ปล่อยมันเขาป่าไป ลิงตัวนั้นเมื่อถูกมัดมือก็พยายามที่จะดึงมือตัวเองออกจากลวดที่ตนถูกมัด แต่ว่ายิ่งดึงลวดก็ยิ่งบาดลึกลงไปทุกทีๆ เลือดไหลออกมาสีแดงฉาน เมื่อได้รับบาดเจ็บเช่นนั้น มันจึงร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด แล้วเจ้าลิงตัวนั้นมันก็วิ่งหายเข้าป่าไป ชายคนนี้รู้สึกสะใจที่ได้แก้แค้นกับลิงได้สำเร็จ วันเวลาผ่านไป ภรรยาของเขาตั้งครรภ์และคลอดบุตรออกมาเป็นผู้ชาย มือสองข้างแขนิ้วมือติดกันเหมือนกับฝ่าเท้าของเป็ด และเมื่อลูกคนที่สองและคนที่สามเกิดมาก็มีลักษณะพิการเช่นเดียวกับลูกคนแรกเหมือนกับแกะออกมาจากพิมพ์เดียวกัน

จาก : เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2548, หน้า 7)

ประเด็นคำถาม

1. จากการศึกษากรณีตัวอย่าง ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ

.....
.....
.....
.....
.....

2. สาเหตุของปัญหาข้างต้น คือ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนคิดว่า จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. วิธีการในการแก้ไขปัญหาที่กลุ่มลงมติเลือก จากแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งหมด คือ

.....
.....
.....

เหตุผลประกอบในการเลือกวิธีการดังกล่าว เพราะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ผลสรุปที่ได้จากการแก้ไข้ปัญหา คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

4. นักเรียนสามารถนำหลักการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำหลักการไปปฏิบัติมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

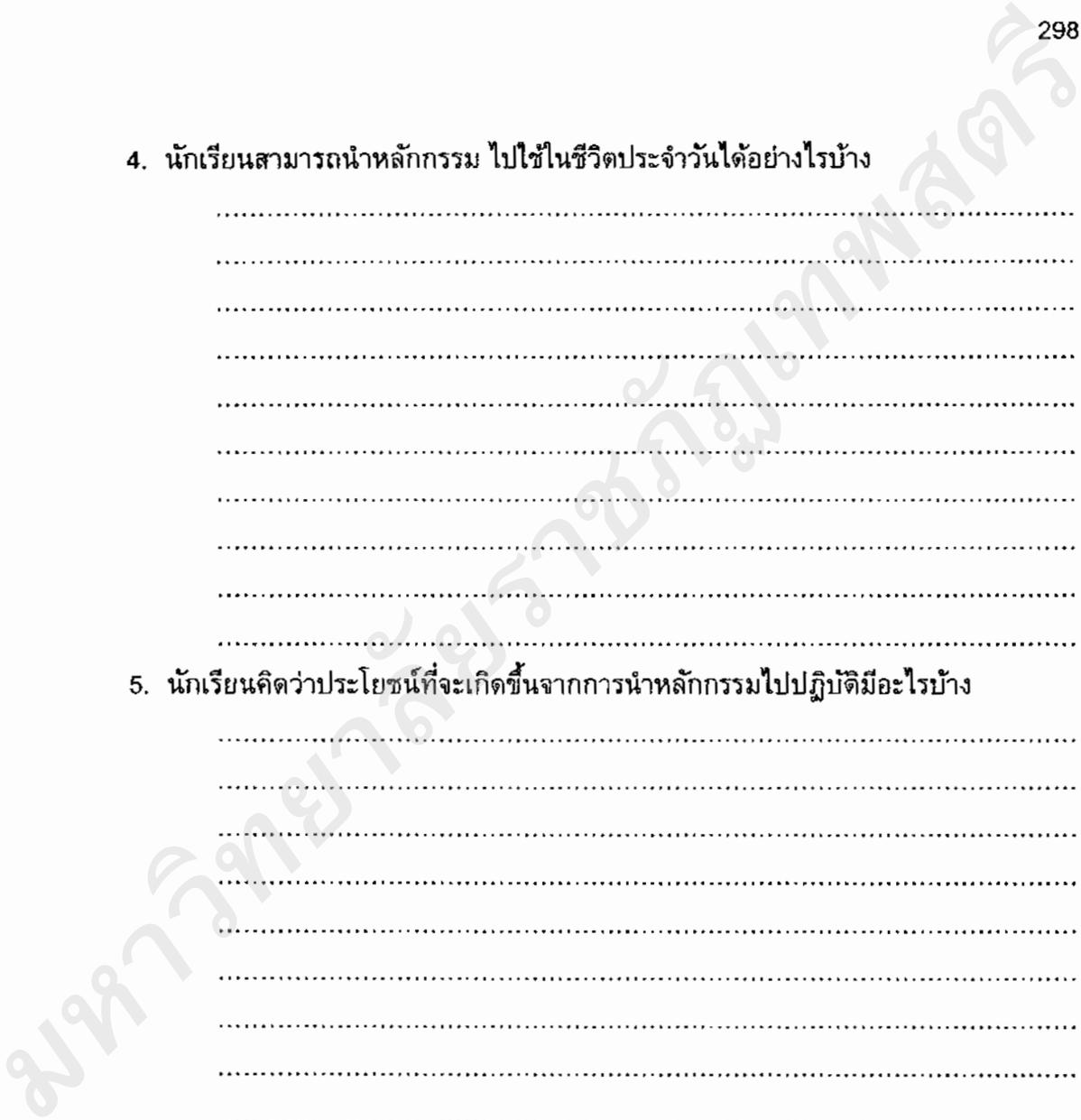
.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบอริยสัจ

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ระดับชั้น ม. 1 ภาคเรียนที่ 1 / 2550
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง อบายมุข 6 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1

เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

สาระสำคัญ

อบายมุข 6 คือ หนทางไปสู่ความเสื่อม มี 6 ประการ ได้แก่ การชอบเที่ยวกลางคืน การชอบเที่ยวดูการละเล่น การเป็นนักเลงสุรา การเป็นนักเลงการพนัน ความเกียจคร้านทำการงาน และการคบคนชั่วเป็นมิตร ผู้ใดก็ตามที่ตกอยู่ในห้วงของอบายมุขทั้ง 6 ประการนี้ ก็ย่อมจะพบกับความทุกข์ที่จะตามมาในภายหลัง และเพื่อไม่ให้เราตกอยู่ในห้วงของความทุกข์ได้ เราจึงจะต้องหลีกเลี่ยงให้พ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของอบายมุข 6 ได้
2. อธิบายประเภทและความสำคัญของอบายมุข 6 ได้
3. อธิบายการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6 ในชีวิตประจำวันได้
4. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6 ได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของอบายมุข 6
2. องค์ประกอบของอบายมุข 6
3. ความสำคัญของอบายมุข 6

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
- 1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงข่าวสาร สถานการณ์บ้านเมือง เพื่อให้เห็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ครูอธิบายขยายความจากแนวความคิดของนักเรียน เชื่อมโยงกับหลักธรรม เรื่อง อบายมุข
- 1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)

- ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง อบายมุข 6 ให้แต่ละกลุ่ม และให้นักเรียนแต่ละคนศึกษาภายในกลุ่มให้เข้าใจ
- ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม ให้แต่ละกลุ่ม
- นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม แล้วระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อระบุปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่อ่าน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.2 ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มคิดหาสาเหตุของปัญหา จากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.3 ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม แล้วลงมติเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดจากแนวทางในการแก้ปัญหาที่อภิปรายไว้

ข้างต้น พร้อมทั้งแสดงเหตุผลที่เลือกวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ระบุวิธีการและขั้นตอนให้ชัดเจน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

- ให้อภิปรายหน้าชั้นเรียน

อภิปรายหน้าชั้นเรียน

3. ชั้นสรุป

3.1 นักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน โดยอธิบายวิธีการหลีกเลี่ยงจากอบายมุข 6 ในชีวิตประจำวันและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6

3.2 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อบายมุข 6 ให้นักเรียนแต่ละคน เพื่อให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง อบายมุข 6
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อบายมุข 6
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้ *

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องสมุดประชาชน
3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
4. ครู – อาจารย์
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
7. วิดีทัศน์ / สารคดี

* หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล

- การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
- การสังเกตสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- การซักถามความรู้ความเข้าใจ
- การประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- แบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกต้อง

มองข้าม

- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง อบรมมุข 6

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง อบรมมุข 6

ความหมายของอบรมมุข

อบรม แปลว่า ความฉิบหาย ที่ปราศจากความเจริญ
มุข แปลว่า หน้า ปาก ช่อง ทาง
อบรมมุข แปลว่า ทางแห่งความชั่ว ทางแห่งความฉิบหาย
อบรมมุข หมายถึง หนทางหรือช่องทางแห่งความเสื่อมและความพินาศของ
ทรัพย์สมบัติและตนเอง พระพุทธศาสนาได้แสดงหนทางแห่งความเสื่อมและความพินาศ
ไว้ 6 ประการ เรียกว่า อบรมมุข 6 ผู้หวังความเจริญด้วยโภคทรัพย์ จะต้องละเว้น
จากอบรมมุข 6 ประการนี้เสีย

ประเภทของอบรมมุข 6

1. การชอบเที่ยวกลางคืน

หมายถึง การไปเที่ยวผับ บาร์ หรือสถานบันเทิงอื่นๆ ในเวลากลางคืน
เป็นประจำ การชอบเที่ยวกลางคืนมีโทษ ดังนี้

- 1.1 ทำให้เกิดโรคต่างๆ และสุขภาพเสื่อมโทรม รวมทั้งอาจถูกทำร้ายได้
- 1.2 ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน ขาดความอบอุ่น เมื่อมีอุปนิสัยต่างๆ
เกิดขึ้นก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ทัน
- 1.3 สิ้นเปลืองเงินทองโดยคนในครอบครัวไม่ได้ผลประโยชน์
- 1.4 มักถูกใส่ความว่าเป็นคนร้ายหรือร่วมมือกับคนร้าย
- 1.5 ไม่มีใครไว้วางใจ เป็นที่ระแวงของคนทั้งหลาย
- 1.6 ได้รับความลำบากเดือดร้อนต่างๆ

2. การชอบเที่ยวดูการละเล่น

หมายถึง มีการละเล่นอะไร ที่ไหน เป็นต่งไปดูหมด ดูอย่างพรั่าเพรื่อ
เกินความจำเป็น การชอบเที่ยวดูการละเล่นมีโทษตามสิ่งที่ไปดู 6 ประการ คือ

- 2.1 รำที่ไหน ไปที่นั่น
- 2.2 ขับร้องที่ไหน ไปที่นั่น
- 2.3 ประโคมที่ไหน ไปที่นั่น
- 2.4 เสภาที่ไหน ไปที่นั่น

2.5 เพลงที่ไหน ไปที่นั่น

2.6 เกิดเหตุที่ไหน ไปที่นั่น

สุดท้ายจะกลายเป็นคนหมกมุ่นแต่เรื่องประเภทนี้ มีรายการแสดงดนตรีที่
ไหนต้องไปทำให้เสียเวลาทั้งการเรียนและการงาน

3. การเป็นนักเลงสุรา

หมายถึง การติดสุราและของมีเมาต่างๆ เช่น ยาตอง บุหรี่ เป็นต้น ผู้ที่ติดสิ่งเหล่านี้จะต้องดื่มหรือเสพเป็นประจำ ถ้าดื่มหรือเสพเป็นประจำจนถึงขั้นติดถือว่าเป็นหนทางแห่งความเสื่อม ยิ่งถ้าเป็นสิ่งเสพติดพวกยาบ้า เฮโรอีน กัญชา หรือยาที่เสพแล้วติดชนิดอื่นๆ ถือว่าเป็นภัยที่ร้ายแรง เท่ากับตกนรกทั้งเป็น การเป็นนักเลงสุรามีโทษ ดังนี้

3.1 ทำให้เสียเงินทอง โดยได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่ากับเงินที่เสียไป

3.2 ทำให้เสียสุขภาพและเป็นบ่อเกิดของโรคต่างๆ

3.3 ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท อาจถึงขั้นทำร้ายและฆ่ากันในที่สุด เพราะคุมสติไม่อยู่

3.4 ทำเสียชื่อเสียงและได้รับคำติเตียนต่างๆ นานา

3.5 ทำให้ความละเอียดที่มีในตัวให้ลดน้อยลง

3.6 บั่นทอนสติปัญญาให้เสื่อมลง

4. การเป็นนักเลงการพนัน

หมายถึง การชอบเล่นการพนันขั้นต่อมได้มีเสีย เช่น เล่นไพ่ เล่นม้า เล่นหวย เป็นต้น จนถึงขั้นที่เรียกว่า ผีพนันเข้าสิง การเป็นนักเลงการพนันมีโทษ ดังนี้

4.1 เป็นหนทางแห่งการก่อเวรซึ่งกันและกัน คือ เมื่อเล่นชนะผู้แพ้ย่อมไม่พอใจ และเมื่อแพ้เราก็ไม่พอใจ

4.2 ทำให้ทรัพย์สินเงินทองพินาศเสียหาย

4.3 ไม่มีใครเชื่อถือไว้วางใจ

4.4 ไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย

4.5 ไม่มีใครอยากจะทำางานด้วย

4.6 ทำให้เป็นคนลุ่มหลง เล่นแล้วก็หยุดไม่ได้ เพราะเสียดา
ทรัพย์สินเงินทองที่เสียไป

5. ความเกียจคร้านทำงาน

หมายถึง ไม่ขยันทำงานตามเวลาและหน้าที่รับผิดชอบ ปล่อยการทำงานให้คั่งค้างเข้าในทำนองที่ว่า ดินพอกหางหมู แม้เมื่อทำงานก็ทำแบบขอไปที และชอบอ้างเหตุต่างๆ นานาแล้วไม่ทำงาน

คนเกียจคร้านทำงาน ได้ชื่อว่าเป็นคนไม่เอาไหน จะได้รับโทษ คือ หากความเจริญรุ่งเรืองได้ยาก ย่อมเสียประโยชน์ของตนไปอย่างน่าเสียดาย ทรัพย์สินเงินทองใหม่ก็ไม่เกิด ที่มีอยู่เก่าก็มีแต่จะหมดสิ้นไป เป็นคนที่หมดค่าของความเป็นคน ทั้งนี้เพราะ ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน

โทษของการเกียจคร้านทำงาน มีโทษ 6 ประการ ดังนี้

- 5.1 มักให้อ้างว่า หนาวนัก แล้วไม่ทำงาน
- 5.2 มักให้อ้างว่า ร้อนนัก แล้วไม่ทำงาน
- 5.3 มักให้อ้างว่า เวลาเย็นแล้ว แล้วไม่ทำงาน
- 5.4 มักให้อ้างว่า ยังเช้าอยู่ แล้วไม่ทำงาน
- 5.5 มักให้อ้างว่า หิวนัก แล้วไม่ทำงาน
- 5.6 มักให้อ้างว่า ทรายหนัก แล้วไม่ทำงาน

6. การคบคนชั่วเป็นมิตร

หมายถึง การร่วมกินร่วมนอน ร่วมเที่ยว ร่วมพวกหรือไปมาหาสู่กับคนชั่ว คนเราเมื่ออยู่ใกล้ชิดสนิทสนมกับใครก็มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับคนๆ นั้น การคบคนชั่วเป็นมิตรก็เช่นเดียวกัน เพราะคนชั่วจะแนะนำชักจูงให้ผู้คบหาด้วยทำหรือพูดในสิ่งที่ชั่วร้ายตามตน ผู้ที่คบคนชั่วเป็นมิตรเป็นผู้ที่ไม่มีใครอยากคบหาด้วย ชื่อว่านำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและครอบครัว

ดังนั้น ในการเลือกคบใครเป็นมิตร เราต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่คบคนชั่ว 6 ประเภทใหญ่ ๆ คือ นักเลงการพนัน นักเลงหญิง นักเลงสุรา คนขี่โกง นักต้มตุ๋น และนักเลงหัวไม้

การที่จะฝึกปฏิบัติตนให้ประสบความสำเร็จแห่งชีวิตนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับชาติตระกูลดังผู้รู้ได้กล่าวไว้ว่า เกิดต่ำ ไปสูง ผู้ที่ต้องการความสำเร็จแห่งชีวิตควรละเว้นจากอบายมุข 6 ดังกล่าว

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
กรณีตัวอย่าง
เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกมองข้าม
 2. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 3. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 4. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความรักที่ถูกลืม

ณ ทัศนสถานแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเพียงเล็กน้อย วันนี้ป่าแก้วได้เดินทางมาแต่เช้าตรู่ เพื่อมาเยี่ยมเกรียงไกร ลูกชายสุดที่รักปานแก้วตาดวงใจคนเดียวของแก ซึ่งป่าแก้วเองก็มักจะปลีกเวลาจากการประกอบอาชีพรับจ้างซึ่งมีรายได้อยู่เพียงน้อยนิดมาเยี่ยมลูกชายคนนี้อย่างสม่ำเสมอมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ถึงแม้ว่าแกจะมีสุขภาพที่ไม่ค่อยจะสู้ดีนักก็ตาม อีกทั้งอายุแกก็มากขึ้นทุกที รายได้ก็ไม่ค่อยจะเพียงพอกับรายจ่าย แต่ด้วยความรักลูก แกก็จำเป็นต้องปฏิบัติเช่นนี้อยู่เป็นประจำ สองแม่ลูกได้สนทนากันโดยการยกหูโทรศัพท์มองเห็นกันผ่านกระจกที่กั้นห้องอยู่ ถึงแม้ว่าป่าแก้วจะมาเยี่ยมลูกชายอย่างสม่ำเสมอก็ตามที ในการสนทนาระหว่างสองแม่ลูกทุกครั้งไม่เคยมีครั้งใดเลยที่การสนทนานั้นจะปราศจากน้ำตาของผู้เป็นแม่ เมื่อการสนทนาผ่านไปได้สักครู่หนึ่ง เสียงผู้คุมตะโกนออกมาว่า “หมดเวลาเยี่ยม” เกรียงไกรเดินกลับไปด้วยความละเหี่ยวใจ เขาทรุดตัวลงนั่งไต่ต้นไม้ที่เรียงสงบปราศจากผู้คนเดินพลุกพล่านไปมา แล้วหวนคิดถึงอดีตที่ผ่านมาของเขา ถ้าในอดีตเขาตั้งใจเรียน ทะนุถนอมความรักอันบริสุทธิ์ของแม่ที่หิบบยื่นให้กับเขาตลอดเวลา ไม่ดึกคะนอง ไม่อวดดี ไม่ก้าวร้าว เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่คบเพื่อนเกเร ไม่ทดลองเสพยาบ้าตามที่เพื่อนให้ทดลองเสพ เมื่อเสพครั้งแล้วครั้งเล่าเขาก็ติดยาในที่สุด จากผู้เสพมาเป็นผู้ค้า เมื่อเงินมีไม่เพียงพอเขาก็รวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ลักขโมยสิ่งของต่างๆ โดยทั่วไป จนในที่สุดเขาก็ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม ถูกลงโทษให้จำคุก เกรียงไกรนั่งทบทวนเรื่องราวในอดีต เหลือเวลาที่เขาจะต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำแห่งนี้อีก 10 ปีเศษ ถ้าเขาเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ไม่ดื้อรั้นเช่นนั้น เขาก็คงจะใช้

ชีวิตอย่างมีอิสรภาพเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ โดยปกติทั่วไป หรือไม่ก็อาจจะจบการศึกษา
ระดับปริญญาแล้วก็ได้ และผู้ที่ต้องมาลำบากอย่างยิ่งจากการกระทำของเขาก็คือบ๊ายแก้วผู้
เป็นแม่บังเกิดเกล้าที่รักเขายิ่งกว่าชีวิตของตนเอง ซึ่งเขาเคยมองข้ามไป ณ เวลานั้นแม่ต้อง
ใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังเนื่องจากพ่อของเขาต้องมาเสียชีวิตลงหลังจากที่เขารับโทษได้ไม่กี่ปี
เขาไม่มีโอกาสแม้เพียงแค่ว่าไปร่วมงานศพพ่อของเขาเองเสียด้วยซ้ำ เขาต้องปล่อยให้แม่
ทำงานหนักเพียงลำพัง ใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยว เขาไม่เพียงแต่ทำร้ายตัวเองเท่านั้นแต่
เขายังทำร้ายแม่ของเขาด้วย เขาสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ชื่อว่าเป็นลูกอกตัญญูอย่างแท้จริง
เขานั่งรำพึงรำพันอยู่ในใจเพียงลำพัง พร้อมกับน้ำตาที่ไหลลงมาอาบทั้งสองแก้ม

ประเด็นคำถาม

1. จากการศึกษากรณีตัวอย่าง ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ

.....

.....

.....

.....

2. สาเหตุของปัญหาข้างต้น คือ

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่า จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่น้อยอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. วิธีการในการแก้ไขปัญหาที่กลุ่มลงมติเลือกจากแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งหมด คือ

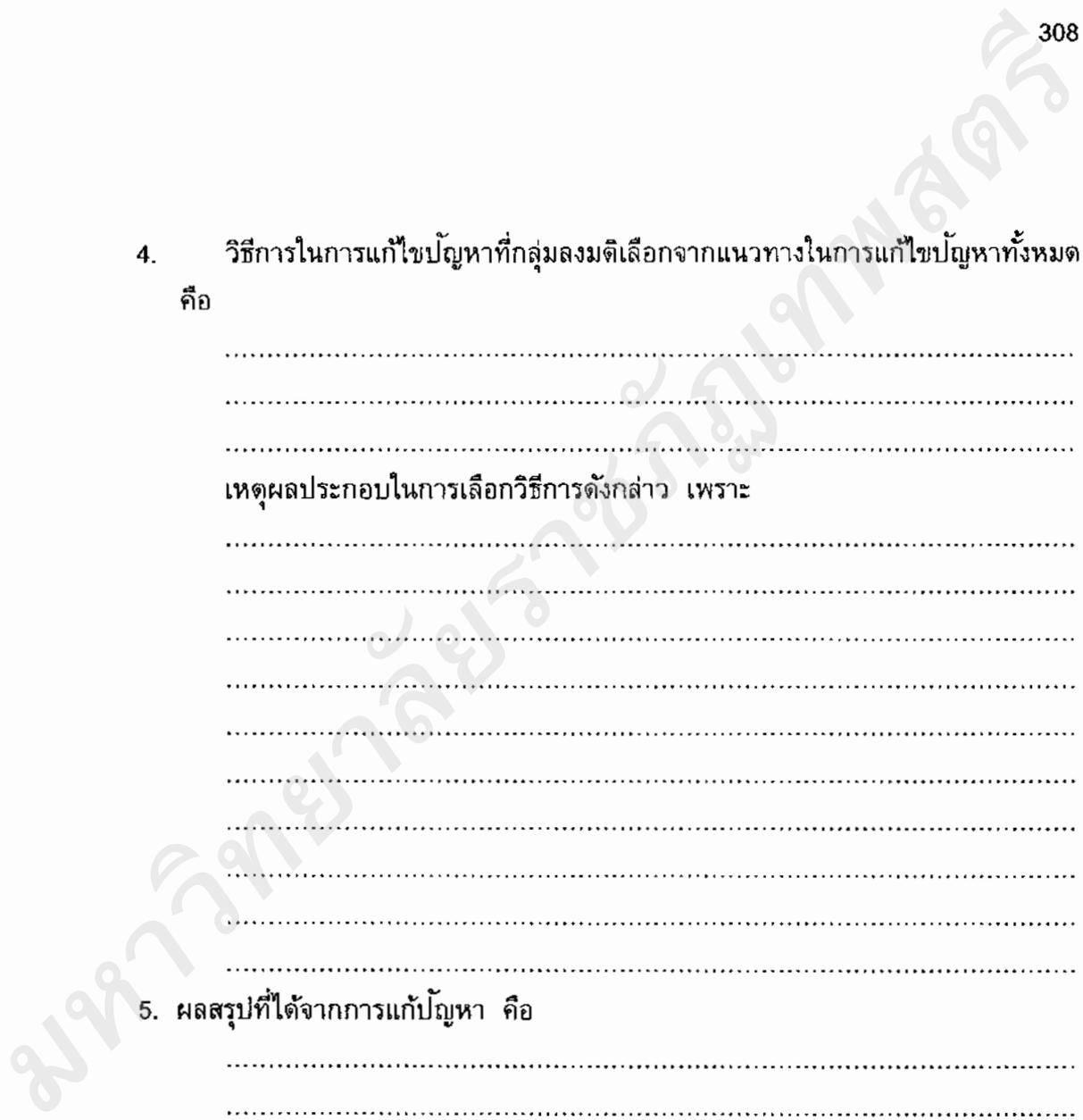
.....
.....
.....

เหตุผลประกอบในการเลือกวิธีการดังกล่าว เพราะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. ผลสรุปที่ได้จากการแก้ปัญหา คือ

.....
.....
.....
.....
.....

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
เรื่อง อบายมุข 6

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า “อบายมุข 6”

.....

2. อบายมุข 6 มีกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักธรรมอบายมุข 6

.....

4. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนให้หลีกเลี่ยงจากอบายมุข 6 ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....

5. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6 มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบอริยสัจ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ระดับชั้น ม. 1 ภาคเรียนที่ 1 / 2550
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง สุข 2 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1

เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

สาระสำคัญ

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์เราทุกคนนั้น ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และต้องการที่จะประสบด้วย ในทางตรงกันข้ามกับความทุกข์ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการของมนุษย์เราโดยทั่วไป แต่ความทุกข์กับความสุขเป็นสิ่งที่คู่กัน ไม่มีใครที่จะประสบแต่ความสุขหรือว่าจะประสบแต่ความทุกข์เพียงอย่างเดียวได้ แต่จะทำอย่างไรให้เรานั้นได้พบกับความสุขให้มากที่สุดและหลีกเลี่ยงกับความทุกข์ให้ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของความสุขได้
2. อธิบายประเภทและความสำคัญของความสุขได้
3. อธิบายการนำหลักความสุขไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักความสุขไปปฏิบัติได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของความสุข
2. ประเภทของความสุข
3. ความสำคัญของความสุข

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
- 1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงสิ่งที่ต้องการหรืออยากได้มากที่สุดในชีวิตของนักเรียนคืออะไร ครูอธิบายขยายความจากแนวความคิดของนักเรียนเชื่อมโยงกับหลักธรรมเรื่องความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา
- 1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ขั้นสอน

- 2.1 ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)
 - ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สุข 2 ให้แต่ละกลุ่ม และให้นักเรียนแต่ละคนศึกษาภายในกลุ่มให้เข้าใจ
 - ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต ให้แต่ละกลุ่ม
 - นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต แล้วระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อระบุปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่อ่าน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
- 2.2 ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย)
 - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มค้นหาสาเหตุของปัญหา จากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
- 2.3 ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)
 - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
- 2.4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)
 - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม แล้วลงมติเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดจากแนวทางในการแก้ปัญหาที่อภิปรายไว้

ข้างต้น พร้อมทั้งแสดงเหตุผลที่เลือกวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ระบุวิธีการและขั้นตอนให้ชัดเจน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

- ให้อภิปรายหน้าชั้นเรียน

อภิปรายหน้าชั้นเรียน

3. ชั้นสรุป

3.1 นักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน โดยบอกวิธีการสร้างความสุขในชีวิตประจำวัน และบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างความสุข

3.2 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ความสุข ให้นักเรียนแต่ละคน เพื่อให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สุข 2
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ความสุข
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้*

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องสมุดประชาชน
3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
4. ครู – อาจารย์
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
7. วิดีทัศน์ / สารคดี

* หมายเหตุ ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล

- การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
- การสังเกตสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- การซักถามความรู้ความเข้าใจ
- การประเมินผลการทำงานกลุ่ม
- การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของ

ชีวิต

- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ความสุข

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สุข 2

สุข หมายถึง ความสบาย เป็นอารมณ์ฝ่ายดีที่ทุกคนต้องการ จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กายิกสุข

กายิกสุข คือ ความสุขทางกายหรือความสบายทางกาย ได้แก่ ความสุขที่เกิดจากการมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ อวัยวะทุกส่วนไม่พิการสามารถเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว และประกอบการทำงานได้ตามหน้าที่

2. เจตสิกสุข

เจตสิกสุข คือ ความสุขทางใจหรือความสบายใจ ได้แก่ ความสุขที่เกิดจากใจได้ประสมกับอารมณ์ที่น่าปรารถนา น่าพอใจ เช่น ได้รับคำชม คำยกย่อง สรรเสริญ ได้รับรางวัล ได้รับเลื่อนตำแหน่ง หน้าที่การงาน เป็นต้น

ทุกคนที่เกิดมาล้วนแต่รักความสุขเกลียดความทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้นความสุขทั้งสองอย่างนี้ต้องอาศัยกันและกัน คือถ้ากายเป็นสุขแล้วก็ทำให้ใจเป็นสุขด้วย หรือถ้าใจเป็นสุขแล้วก็จะทำให้กายมีความสุขด้วย เช่นเดียวกับในเรื่องความทุกข์ เพราะกายกับจิตมีความเกี่ยวเนื่องกัน แม้พระพุทธศาสนาจะยอมรับความสุขทั้ง 2 อย่างนี้ แต่ก็ยกย่องจิตว่าประเสริฐกว่ากาย เพราะกาย (รวมทั้งสมอง) นั้น เป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของจิต จิตเป็นผู้นำ ดังพระพุทธภาษิตที่ว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า” และยกย่องความสุขทางใจดีกว่าความสุขอย่างอื่น ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ความสุขอย่างอื่นที่จะยิ่งไปกว่าความสงบไม่มี”

ความสุขที่เกิดจากความสงบนั้น เป็นความสุขที่ไม่อิงอาศัยกามคุณทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสทางกาย จัดเป็นนิรามิสสุข ได้แก่ ได้แก่ ความสุขที่ไม่อิงอาศัย คือกามคุณจัดเป็นความสุขที่แท้จริง ซึ่งคนเราไม่อาจจะหาได้จากทรัพย์สินสมบัติจากอำนาจ จากกามสุข หรือแม้จากเกียรติยศ ชื่อเสียง ดังเราจะเห็นได้ว่า มีคนที่ร่ำรวยมีชื่อเสียง และมีตำแหน่งฐานะดีเป็นจำนวนมากที่อาจหาความสุขที่แท้จริงได้ ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์จากสิ่งที่คุณมีเสียอีก แต่ความสุขที่แท้จริงนั้นจะหาได้จากใจอันมีอยู่ในตัวเราเอง และคนที่จะได้รับความสุขชนิดนี้ได้นั้นก็จะต้องฝึกจิตของตนตามหลักกรรมฐาน หรือจิตภาวนาที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและพิสูจน์มาแล้ว

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
กรณีตัวอย่าง
เรื่อง ความสุขของชีวิต

- คำสั่ง 1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต
5. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 6. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 7. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความสุขของชีวิต

ตันกับต้า เป็นเพื่อนกันมานานตั้งแต่เป็นเด็ก เรียนที่โรงเรียนเดียวกันมาตลอด จนกลายเป็นเพื่อนรักกันมาก ต้าเป็นเด็กหน้าตาดีชอบร้องเพลง ตันเป็นเด็กขยันและเรียนเก่งมาก เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษา ทั้งสองก็สามารถเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้ ตันและต้าต่างขยันและตั้งใจศึกษาจนประสบความสำเร็จ เมื่อทั้งสองสำเร็จการศึกษาแล้ว ตันได้ไปสมัครทำงานเป็นพนักงานของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ มีรายได้สูง แต่การดำเนินชีวิตในกรุงเทพฯ นั้น เป็นวิถีชีวิตที่วุ่นวาย ผู้คนแออัดยัดเยียด แengแย่งชิงดีชิงเด่นกัน เพื่อนที่เคยรักกันก็แปรเปลี่ยนไป ทำให้ตันอยากกลับไปอยู่บ้าน

ตันตัดสินใจลาออกจากการเป็นพนักงานบริษัทเอกชนกลับไปบ้านเพื่ออยู่กับพ่อแม่ และนำความรู้ที่มีเรียนมาคิดวางแผนทำโครงการเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เดือดร้อน ไม่ต้องกู้หนี้ยืมสินใดๆ เลย เขาประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเขายังสามารถเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่ชาวบ้านทั่วไปอีกด้วย

ในขณะที่เดียวกันต้าได้เข้าประกวดร้องเพลง และได้รับรางวัลชนะเลิศ ต่อมาต้าก็ได้เป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงโด่งดังขึ้นตามลำดับ มีงานบันเทิงเข้ามามากมาย ด้วยความเห็นแก่ชื่อเสียง ลาภยศ ทำให้เขาลืมเพื่อนรักอย่างตัน ลืมพ่อแม่ ลืมท้องทุ่งนาบ้านเกิด เพราะเขารู้สึกอายที่มีพ่อแม่เป็นชาวไร่ชาวนา

ในช่วงที่เขา มีงานร้องเพลงเข้ามามากมาย ทำให้มีรายได้มาก เมื่อมีเงินมากเขาก็ใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย ไม่เห็นคุณค่าของเงิน เทียบกลางคืนอย่างสนุกสนาน แต่

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
เรื่อง ความสุข

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า "สุข"

.....
.....
.....
.....

2. ประเภทของความสุขมีอะไรบ้าง จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....
.....

3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักสูตรสุข 2

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนสามารถนำหลักสูตรสุข 2 ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำหลักธรรมสุข 2 ไปปฏิบัติมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำ

1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องการเรียนรู้ และการประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ ของนักเรียน ครูอธิบายขยายความจากแนวความคิดของนักเรียนเชื่อมโยงกับหลักธรรมเรื่องไตรสิกขา

1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอนำชั้นเรียน

2. ชี้นสอน

2.1 ชี้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)

- ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา ให้แต่ละกลุ่ม และให้นักเรียนแต่ละคนศึกษาภายในกลุ่มให้เข้าใจ

- ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง เผาหนึ่งยาง ให้แต่ละกลุ่ม

- นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง เผาหนึ่งยาง แล้วระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อระบุปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่อ่าน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.2 ชี้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มคิดหาสาเหตุของปัญหา จากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.3 ชี้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.4 ชี้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม แล้วลงมติเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดจากแนวทางในการแก้ปัญหาที่อภิปรายไว้

ข้างต้น พร้อมทั้งแสดงเหตุผลที่เลือกวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ระบุวิธีการและขั้นตอนให้ชัดเจน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

- ให้อัตนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการระดมความคิด และการ

อภิปรายหน้าชั้นเรียน

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน โดยบอกการนำหลักธรรมไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักธรรมไตรสิกขาไปปฏิบัติ

3.2 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา ให้นักเรียนแต่ละคน เพื่อให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ขอตีพิมพ์สุดท้าย
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้ *

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องสมุดประชาชน
3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
4. ครู – อาจารย์
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
7. วิทยุทัศน์ / สารคดี

* หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล

- การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
- การสังเกตสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- การซักถามความรู้ความเข้าใจ
- การประเมินผลการทำงานกลุ่ม
- การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ขอตีพิมพ์

สุดท้าย

- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ไตรสิกขา

ไตรสิกขา แปลว่า ข้อที่ควรศึกษา 3 ประการ เป็นขั้นของการประพฤติ ปฏิบัติ และเจริญภาวนา เรียกชื่อเฉพาะว่า ศีล สมาธิ ปัญญา หรือเรียกรวมว่า การประพฤติพรหมจรรย์ โดยมีลำดับขั้นของการปฏิบัติ 3 ประการ ดังนี้

ศีลสิกขา

ศีลสิกขา หมายถึง การศึกษาในเรื่องศีล คือ การฝึกอบรมกายและวาจาให้เรียบร้อยในทางพระพุทธศาสนามีศีล 5 และศีล 8 สำหรับคฤหัสถ์ ศีล 10 สำหรับสามเณร และศีล 227 สำหรับพระภิกษุ

ศีล 5 เป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานที่จะทำให้คนเราอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข ถ้าเราพิจารณาสภาพของสังคมที่มีพฤติกรรมเป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม ปัจจุบันแล้วจะเห็นว่าสาเหตุมาจากคนในสังคมไม่ยึดมั่นในศีลธรรมนั่นเอง

การที่จะรักษาศีลให้บริสุทธิ์ได้จริงๆ นั้น จำเป็นต้องมีธรรม 5 ประการคอยกำกับอยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะคนเราแม้จะมีศีล แต่ถ้าปราศจากธรรมแล้วจะเชื่อว่าเป็นคนดีจริงๆ ยังไม่ได้ ทั้งนี้เพราะศีล 5 แต่ละข้อนั้นมีโทษจะขาดได้ง่าย

ศีล 5 เรียกรวมว่า เบญจศีล และธรรม 5 เรียกรวมว่า เบญจธรรม ถ้าบุคคลใดประพฤติปฏิบัติตามเบญจศีล – เบญจธรรม ได้โดยเคร่งครัดย่อมได้ชื่อว่าเป็นคนดี เบญจศีล – เบญจธรรมนี้ถ้าจะเรียกว่าจริยธรรม คือ ธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อความปกติสุขของสังคมก็ได้

ศีลธรรมหรือจริยธรรม นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตและสังคมที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขอย่างยิ่ง และจริยศึกษาก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมและสังคมก็จะดำรงอยู่อย่างมีจริยธรรม

ความหมายของศีล

ศีล แปลว่า ปกติ หรือข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคคลเป็นปกติตามสภาพเดิมของบุคคลผู้ดำเนินชีวิตตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น เช่น การไม่ฆ่าหรือเบียดเบียนสัตว์เป็นปกติ การไม่ดื่มของมึนเมาเป็นปกติ เป็นต้น เมื่อรักษาภาวะปกติของความเป็นมนุษย์ตามที่ต้องการควรจะเป็นได้แล้วก็ถือว่าเป็นผู้มีศีล

วิธีการรักษาศีล

การรักษาศีล คือ การแสดงเจตนางดเว้น เจตนาที่จะไม่ละเมิดข้อบัญญัติที่จะทำให้ความเป็นปกติของชีวิตเสียไป

- เจตนาที่จะไม่ละเมิดศีล เมื่อประจวบเข้ากับเหตุการณ์ที่จะทำให้ศีลขาดได้

- การสมาทานคือรับศีลเป็นข้อๆ ด้วยการเปล่งวาจาว่า จะไม่ล่วงละเมิดศีลที่ตนได้เปล่งวาจาสมาทานตามปกติแล้ว พระสงฆ์จะเป็นผู้กล่าวนาให้ สมาทานศีลลักษณะเช่นนี้ การสมาทานศีล แยกย่อยออกเป็น 2 ชนิด คือ

- เจตนางดเว้นที่จะล่วงละเมิดศีลโดยเด็ดขาด เพราะความเป็นผู้มีศีลตามปกติอยู่แล้ว ได้แก่ คุณลักษณะของพระอรหันต์

อานิสงส์ของศีล

อานิสงส์ของศีล หมายถึง ผลดีหรือประโยชน์ที่เกิดจากการรักษาศีล บุคคลผู้รักษาศีลจะไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ตนเองหรือแก่ผู้อื่น นอกจากนี้ก็ยังได้รับอานิสงส์สำคัญตามพระบาลี 3 ประการ คือ

1. บุคคลจะไปสู่สวรรค์ก็เพราะศีล คำว่า "สวรรค์" เป็นคำเปรียบเทียบ หมายถึง สถานที่ที่มีแต่ความสงบสุข มนุษย์ในสถานที่นั้นไม่เบียดเบียนกัน มีความรักใคร่กัน ซื่อสัตย์ต่อกัน มีสุขภาพดี เพราะไม่ดื่มของมึนเมา

2. บุคคลจะมีโภคทรัพย์ก็เพราะศีล หมายถึงว่าการมีศีลย่อมส่งเสริมให้มีทรัพย์สมบัติ เมื่อบุคคลอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข รักกันเหมือนพี่เหมือนน้อง ไม่ต้องระวังว่าโจรจะมาปล้นบ้าน มีความจริงใจต่อกัน มีคุณภาพชีวิตที่ดี แล้วก็ย่อมมีเวลาเพียงพอที่จะทำมาหากินไม่ต้องพะวงหน้าพะวงหลัง ทรัพย์สมบัติก็จะพอกพูนตามมา

3. บุคคลจะถึงความดับเย็นก็เพราะศีล หมายความว่า บุคคลจะเข้าถึงพระนิพพานก็เพราะศีล ศีลเป็นบาทของสมาธิ สมาธิเป็นบาทของปัญญา ผู้มีศีล สมาธิ ปัญญา สมบูรณ์ ก็คือ พระอรหันต์

จิตตสิกขา

จิตตสิกขา หมายถึง การศึกษาเพื่อพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น หรือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมจิตใจเพื่อให้เกิดคุณธรรม เช่น ความสงบ ความสุขุม ความเยือกเย็น เป็นต้น

การศึกษาในเรื่องศีลนั้นเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนากายและวาจาเป็นส่วนใหญ่ซึ่งถือว่ายังไม่สมบูรณ์ ถ้าหากจิตยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มั่นคงแน่วแน่และบริสุทธิ์แล้วโอกาส

ที่จะสว่างละเมิดศีลก็ยังมีอยู่ได้เสมอ การศึกษาทางด้านจิตใจจึงเป็นการปลูกฝังคุณธรรม การสร้างเสริมคุณภาพจิตหรือพัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพและสมรรถภาพสูงขึ้น

ในการพัฒนาจิตนั้นจำเป็นต้องใช้การฝึกสมาธิเป็นหลักสำคัญ การฝึกสมาธินั้น บางครั้งเราเรียกว่าการบำเพ็ญสมาธิ การบำเพ็ญภาวนา การเจริญกรรมฐาน หรือการบริหารจิต หลักการฝึกสมาธิในพระพุทธศาสนานั้น ขั้นตอนแรกจะต้องสมาทานศีล หรือทำศีลให้บริสุทธิ์หรือทำตัวเองให้เป็นคนดีมีศีลครบเสียก่อน ทั้งนี้เพราะศีลถือว่าเป็น พื้นฐานของสมาธิ ถ้าไม่มีศีลเป็นพื้นฐาน การฝึกสมาธิก็จะได้ผลหรือได้ผลน้อย

การฝึกสมาธินั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ การกำหนดลมหายใจเข้าออกเป็นต้น ผู้ฝึกต้องเลือกให้เหมาะสมกับ ลักษณะนิสัยของตนเอง แต่โดยส่วนใหญ่มักใช้วิธีกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่า อา นานาสติ

ความหมายของสมาธิ

สมาธิ แปลว่า ความตั้งมั่น หมายถึง สภาพจิตที่มั่นคง ไม่วอกแวก หรืออ่อนไหวไปตามอารมณ์ที่เข้ามากระทบทางอายตนะทั้ง 6 ในสภาวะธรรมชาติ จิตที่ไม่ได้ฝึกก็จะไม่อยู่นิ่ง กวัดแกว่งไปมาไม่ตั้งสู่อารมณ์

ประเภทของสมาธิ

ลักษณะจิตที่เป็นสมาธิสามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ขณิกสมาธิ สมาธิชั่วคราว หมายถึง จิตที่มีสมาธิชั่วคราวซึ่งเป็นคนสมบัติขั้นต้นของจิต จิตมนุษย์สามารถจดจ่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้สักระยะหนึ่ง แล้วก็กวัดแกว่งไปตามอารมณ์ภายนอกที่เข้ามากระทบ ขณิกสมาธิจึงเป็นสมาธิที่ตั้งอยู่ได้ไม่นาน
2. อุปจารสมาธิ สมาธิเฉียดๆ หรือจวนเจียนจะแน่วแน่ หมายถึง จิตที่ตั้งมั่นและกำจัดนิวรณ์ 5 ได้แล้ว นิวรณ์ คือ เครื่องกั้นจิตใจไม่ให้เป็นสมาธิ
3. อัปปนาสมาธิ สมาธิแน่วแน่ หมายถึง สภาพจิตที่สงบนิ่ง ไม่หวั่นไหวไปตามอารมณ์ต่างๆ เป็นสมาธิระดับสูง บุคคลผู้มีอัปปนาสมาธิสามารถตัดอารมณ์ภายนอกที่เข้ามากระทบได้ เช่น มีเสียงมากระทบหูก็ไม่ได้ยิน เป็นสมาธิขั้นฌานสมาบัติ

ลำดับขั้นการฝึกสมาธิ

การที่จะฝึกสมาธิให้ได้ผลดี ผู้ฝึกควรจะปฏิบัติดังนี้

- 2.3.1 เลือกสถานที่ ควรเลือกสถานที่ที่ร่มเย็น มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
- 2.3.2 กำหนดเวลาที่เหมาะสมด้วยตนเอง เช่น เวลาที่ปลอดจากภาระ

งาน

2.3.3 บุษยาพระรัตนตรัยและสมาทานศีล คือ ทำกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ

2.3.4 เลือกบทกรรมฐาน กรรมฐาน แปลว่า ที่ตั้งการงาน ผู้ที่เจริญสมถกรรมฐาน คือ การฝึกสมาธิจะต้องยึดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอารมณ์ คือ เป็นอุบายให้จิตยึดให้จิตจดจ่อ จิตไม่วอกแวกไปมา

ตัวอย่างบทกรรมฐานที่สำคัญ

1. กสิณ 10 หมายถึง วัตถุสำหรับการเพ่งพิจารณา 10 ประการ เช่น ภูตกสิณ ได้แก่ ชาติ 4 มี ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น

2. อสุภะ 10 หมายถึง สิ่งที่ไม่งาม 10 ประการ เช่น ศพที่เน่าอืด เป็นต้น

3. อนุสติ 10 หมายถึง สิ่งที่ควรระลึกถึง 10 ประการ เช่น พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์

2.3.5 ลงมือปฏิบัติ เบื้องต้นให้นั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบทำจิตใจให้สบายแล้วจึงเริ่มฝึก วิธีฝึกสมาธิที่นิยมกันมี 2 วิธี คือ วิธีนั่งอยู่กับที่เรียกว่าวิธอานาปานสติ และวิธีเดินจงกรม ส่วนใหญ่แล้วผู้ฝึกสอนมักจะใช้ทั้ง 2 วิธี ผสมกันเพื่อลดความเมื่อยขบ

1. แบบอานาปานสติ

คือ การกำหนดลมหายใจเข้าออก หายใจเข้าก็รู้ว่าหายใจเข้า หายใจออกก็รู้ว่าหายใจออก กระพุ่มงวมหรือปลายงวมเป็นจุดทดสอบ การหายใจเข้าออกที่ดีที่สุด เมื่อหายใจเข้าลมจะมากกระทบที่จุดนี้และท้องก็จะพองขึ้น เมื่อหายใจออกลมก็มากกระทบที่จุดนี้เช่นกัน และท้องก็จะแฟบลง

อนึ่งผู้ปฏิบัติอาจจะใช้กลวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้เป็นเครื่องช่วยในการฝึกสมาธิก็ได้ คือ

1.1 “พุทโธ” เมื่อหายใจเข้าให้ภาวนาว่า “พุท” เมื่อหายใจออกให้ภาวนาว่า “โธ”

1.2 พองหนอ – ยุบหนอ เมื่อหายใจเข้าให้ภาวนาว่า “พองหนอ” เมื่อหายใจออกให้ภาวนาว่า “ยุบหนอ”

นอกจากนี้ยังมีกลวิธีอย่างอื่นอีก เช่น การนับจำนวนตัวเลข เป็นต้น

3. การเดินจงกรม

จงกรม แปลว่า ก้าวไป การเดินจงกรมเป็นวิธีที่ดีมากอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา เพราะนอกจากจะเป็นอุบายฝึกจิตให้เป็นสมาธิแล้วยังเป็น

วิธีการรักษาสุขภาพกายให้แข็งแรงด้วย การเดินจงกรม คือ การเดินกลับไปกลับมาโดยมีสติกำกับทุกอย่างก้าว พร้อมกับภาวนาบทกรรมฐานที่ตนถนัดไปด้วย เช่น พุทธาณูสติ มรณานุสติ เป็นต้น

ในการเดินจงกรมนี้ พระพุทธเจ้าได้แสดงอานิสงส์หรือประโยชน์ไว้ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ว่า

- 1.1 เป็นผู้อดทนต่อการทำความเพียร
- 1.2 เป็นผู้อดทนต่อการเดินทางไกล
- 1.3 เป็นผู้มีความอดทนน้อย มีสุขภาพดี
- 1.4 อาหารที่บริโภคเข้าไปย่อยง่าย
- 1.5 สมาธิที่ได้ในขณะที่เดินจงกรมย่อมอยู่ได้นาน

ประโยชน์ของสมาธิ

การฝึกจิตให้เป็นสมาธิย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ดังนี้

1. ประโยชน์ทางด้านบุคลิกภาพ บุคคลผู้มีสมาธิมั่นคงจะเป็นคนที่มีบุคลิกภาพดี มีความอดทน เยือกเย็น สุขุมรอบคอบ มีบุคลิกน่าเกรงขาม ราวกับว่ามีพลังพิเศษอยู่ในตัว มีจิตที่ประกอบด้วยพลังแห่งความเมตตา ฯลฯ

2. ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2.1 มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายดี ตามวิถีชีวิตของชาวตะวันตกถือว่าจิตใจดีย่อมอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ชาวตะวันตกจึงมุ่งฝึกร่างกายก่อน แต่ในปรัชญาตะวันออกมุ่งการฝึกจิตก่อน ฉะนั้นเราน่าจะเปลี่ยนความคิดเสียใหม่ว่า ร่างกายดีขึ้นอยู่กับจิตใจที่สมบูรณ์

2.2 เสริมประสิทธิภาพการทำงาน การทำงานขณะที่จิตเป็นสมาธิ ผลงานก็ออกมาดี ผลงานประณีต ทั้งงานของตนเองและงานของสังคมส่วนรวม ย่นระยะเวลาในการทำงาน เกิดขึ้นงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้น

2.3 ประโยชน์ตามหลักศาสนา ในพระสูตรมีการกล่าวถึงประโยชน์ของสมาธิไว้หลายประการ คือ

2.3.1 สมาธิช่วยให้อยู่เป็นสุขในปัจจุบัน ผู้มีสมาธิย่อมเป็นผู้ที่จิตสงบ สุขอื่นน้อยกว่าความสงบไม่ (นตฺถิ สนฺติ ปรี สุขํ)

2.3.2 สมาธิช่วยให้เกิดการรู้แจ้งด้วยญาณพิเศษ ผู้ฝึกจิตถึงขั้นอัปปนาสมาธิ สามารถทำให้เกิดฤทธิ์ได้ เช่น มีหุทิพย์ ตาทิพย์ เป็นต้น

2.3.3 สมาธิช่วยให้สติสัมปชัญญะสมบูรณ์ จิตที่เป็นสมาธิจะมีความจำเป็นเลิศ กำหนดกระแสจิตขณะที่ทำ พุท และคิดได้

2.3.4 สมารถช่วยทำลายอภิสวะให้หมดสิ้นไป ผู้มีสมาธิสูงสุดก็จะมีปัญญาติดตาม เมื่อมีปัญญารู้แจ้งเห็นจริงก็สามารถตัดสิ้นกิเลสได้

ปัญญาสิกขา

ปัญญาสิกขา หมายถึง การฝึกอบรมให้เกิดปัญญา คือ ความรอบรู้เรื่องโลกและชีวิต สามารถแยกแยะเหตุผล ความดีความชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ได้ ปัญญาบางครั้งเรียกว่า สติปัญญา

ปัญญา หมายถึง การศึกษาเพื่อให้รู้สิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผลไม่อาศัยแต่เพียงความเชื่ออย่างเดียว กระบวนการรู้ตามคิดตามจะต้องมีปัญญาเป็นสิ่งแวดล้อมเสมอ ไม่เป็นไปด้วยความมกมายและไร้เหตุผล ปัญญาต้องอาศัยสมาธิเป็นพื้นฐาน เพราะบุคคลที่มีปัญญาก็จะมีสมาธิแน่น

ประเภทของปัญญา

(1) สุตมยปัญญา คือ ความรอบรู้ที่เกิดจากการฟัง การอ่าน หรือการศึกษาเล่าเรียน ปัญญาประเภทนี้ต้องอาศัยข้อมูลจากผู้อื่น เช่น การพูด การเขียน การอภิปราย เป็นต้น

(2) จินตามยปัญญา คือ ความรอบรู้ที่เกิดจากการคิด พิจารณาเรื่องที่รับรู้จากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์รวบรวมเป็นความรู้ใหม่

(3) ภวานามยปัญญา คือ ความรอบรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติหรือลงมือกระทำ จัดเป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งไม่อาจเรียนจากที่อื่นๆ ในทฤษฎีได้ เพราะเป็นความรู้ที่เกิดทั้งจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติผสมผสานกัน

ปัญญาทั้ง 3 ประเภทนี้ ภวานามยปัญญาถือเป็นปัญญาขั้นสูงสุด เป็นความรู้อย่างแท้จริง ซึ่งทางพระพุทธศาสนาสอนเพื่อต้องการให้มีปัญญาประเภทนี้ แต่การจะมีได้นั้นส่วนหนึ่งต้องอาศัยปัญญา 2 ประเภทแรกเป็นพื้นฐานจึงจะเกิดขึ้นได้

ประโยชน์ของปัญญา

1. ประโยชน์ปัจจุบัน ผู้ที่จะทำหน้าที่การงานให้เจริญก้าวหน้า มีโภคทรัพย์มากก็ต้องมีอิทธิบาท 4 ฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ ความตั้งใจ และสุตถายก็ต้อง วิมังสา การใช้ปัญญาสอดส่องหน้าที่การงาน

2. ประโยชน์ในอนาคต ไม่ว่าจะอนาคตหรือชาติหน้า หรืออนาคตคือปีต่อไป ผู้ที่จะประสงค์ความสำเร็จในอนาคตได้จะต้องมี "ปัญญาสัมปทา" คือ ความถึงพร้อมด้วยปัญญา

3. ปรมัตถประโยชน์ ปัญญาเป็นองค์แห่งมรรค หรือไตรสิกขาที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติธรรมได้บรรลุนิโรธหรือนิพพาน อันเป็นผลสูงสุดในพระพุทธศาสนา

การฝึกฝนอบรมปัญญามีความเกี่ยวข้องกับสมาธิ คือสมาธิจะเป็นพื้นฐานของปัญญา ปัญญาจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยความมีจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำลังทำอยู่นั้น และขณะเดียวกันปัญญาก็เป็นพื้นฐานช่วยให้เกิดสมาธิได้ง่ายเช่นกัน ดังนั้น สมาธิและปัญญาเป็นเหตุผลของกันและกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ศีล สมาธิ และปัญญาเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานของกันและกัน ดังที่มีสุภามิตรในพระพุทธศาสนาว่า สมาธิที่มีศีลเป็นพื้นฐานย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ปัญญาที่มีสมาธิเป็นพื้นฐานย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ได้ช่วยฝึกให้มนุษย์มีความเจริญทั้งทางด้านสังคม เมื่อทุกคนมีศีลสังคมก็อยู่เป็นสุข ด้านอารมณ์ เมื่อบุคคลมีจิตมั่นคงก็ไม่ไปกระทำการที่ผิด ด้านพุทธปัญญา เมื่อบุคคลมีความคิดอ่านดี เขาก็สามารถพัฒนาหน้าที่การงานให้ก้าวหน้าไปด้วยดีทั้งงานส่วนตนและส่วนรวม

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
กรณีตัวอย่าง
เรื่อง ขอตีมครั้งสุดท้าย

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ขอตีมครั้งสุดท้าย
 2. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 3. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 4. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ขอตีมครั้งสุดท้าย

หนุ่มโรงงานรองเท้าชะตาขาด ตั้งวงฉลองก่อนอดเหล้าเข้าพรรษาเป็นการสังลา แต่กินหนักจนหลับไม่รู้สีกตัว เกิดไฟไหม้บ้านกลางดึก แม่รีบปลุกให้ตื่น ไม่มีเสียงตอบรับ ทุกคนต่างวิ่งหนีตายโกลาหล หลังเพลิงสงบปรากฏว่าหนุ่มขี่เมาถูกไฟคลอกดับสยองคาห้องนอน คาดสาเหตุจุดบุหรี่ทิ้งไว้ ค่าเสียหายประมาณ 5 แสนบาท

หนุ่มชะตาขาดตั้งวงตีมเหล้ากับเพื่อนสังลาก่อนงดเหล้าเข้าพรรษา แต่หลับไม่ตื่นถูกไฟคลอกดับสยอง รายนี้เปิดเผยเมื่อเวลา 03.00 น. เมื่อวันที่ 29 ก.ค. ร.ต.ท.ชีวิน ปานดอนลาด ร้อยเวร สภ.อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา รับแจ้งเหตุเกิดเหตุเพลิงไหม้บ้านเลขที่ 73/1 หมู่ 9 ต.บางนมโค จึงรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ พร้อมประสานรถดับเพลิงเทศบาลเมืองเสนาและใกล้เคียงกว่า 10 คัน กับหน่วยกู้ภัยพุทธไธศวรย์จุดเสนา รีบไประงับเหตุ

พบเปลวเพลิงกำลังไหม้ลูกไหม้บ้านเกิดเหตุลักษณะไม้ชั้นเดียวยกพื้นสูง เจ้าหน้าที่ระดมฉีดน้ำสกัด ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงเพลิงจึงสงบ ปรากฏว่าบ้านเสียหายไปครึ่งหลัง จากนั้นได้ตรวจสอบบริเวณที่เกิดเหตุหลังรับทราบจากชาวบ้านว่า นายมานิต ชะنامه อายุ 35 ปี ลูกชายเจ้าของบ้าน ทำงานอยู่ที่โรงงานผลิตรองเท้ายี่ห้อหนึ่ง นอนหลับอยู่ในบ้าน และไม่เห็นวี่งหนีเปลวไฟมรณะออกมแต่อย่างใด ปรากฏว่าพบศพนายมานิตถูกไฟคลอกดำเป็นตอตะโกอยู่ในห้องนอนหลังบ้าน ซึ่งเป็นจุดต้นเพลิง

สอบปากคำนางจำเนียร ชะنامه อายุ 65 ปี เจ้าของบ้านและแม่ของผู้ตาย ให้การว่าในบ้านมีคนพักอาศัยอยู่ 8 คน มีทั้งเด็กและคนแก่ ขณะที่กำลังนอนหลับพักผ่อน

อย่างสบาย ได้ยินเพื่อนบ้านตะโกนปลุกให้ตื่นว่ามีควันออกมาจากห้องของนายมานิต ลูกชาย คนรีบไปปลุกนายมานิตให้เปิดประตูแต่ไม่มีเสียงตอบ จึงฟังประตูเข้าไปพบเปลวเพลิงลุกไหม้ที่นอนอย่างรวดเร็วด้วยความตกใจรีบเรียกคนในบ้านวิ่งหนีเอาตัวรอด

นางจำเนียรกล่าวอีกว่า กระจกเปลวไฟได้ลุกไหม้ไหม้อย่างรวดเร็ว ไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือได้ และพยายามตะโกนเรียกนายมานิต แต่กลับเจียบหายจนกระทั่งพบกลายเป็นศพถูกไฟคลอกสยองคาที่นอน ส่วนสาเหตุที่ผู้ตายหลับไม่รู้สีกตัว อาจเป็นเพราะก่อนเกิดเหตุนายมานิตตั้งวงเหล้ากับเพื่อนๆ โดยบอกว่าจะกินเหล้าสังสรรค์ก่อนวันเข้าพรรษา จากนั้นจะหยุดกินเหล้าตลอด 3 เดือน ในช่วงเข้าพรรษา แต่นายมานิตกลับกินหนักจนเมาหลับไปไม่รู้เรื่อง และคาดว่าคงจุดบุหรี่ทิ้งไว้ แล้วหล่นไปโดนที่นอนจนเกิดเป็นไฟลุกลามเผาบ้าน และถูกไฟคลอกดับสยอง สำหรับค่าเสียหายประมาณ 5 แสนบาท

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันจันทร์ที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 หน้า 15

ประเด็นคำถาม

1. จากการศึกษากรณีตัวอย่าง ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ

.....

.....

.....

.....

.....

2. สาเหตุของปัญหาข้างต้น คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ผลสรุปที่ได้จากการแก้ปัญหา คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
เรื่อง ไตรสิกขา

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า “ไตรสิกขา”

.....
.....
.....
.....

2. ไตรสิกขา มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักไตรสิกขา

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนสามารถนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำหลักไตรสิกขา ไปปฏิบัติมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1.2 ครูสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องการกระทำความดีของนักเรียน และการกระทำความดีโดยทั่วไป ครูอธิบายขยายความจากแนวความคิดของนักเรียนเชื่อมโยงกับหลักธรรมเรื่องปธาน 4

1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้นักเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่มโดยอิสระ และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทบทวน)

- ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4 ให้แต่ละกลุ่ม และให้นักเรียนแต่ละคนศึกษาภายในกลุ่มให้เข้าใจ

- ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน ให้แต่ละกลุ่ม

- นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านกรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน แล้วระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อระบุปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่อ่าน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.2 ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมมุติ)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มคิดหาสาเหตุของปัญหา จากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.3 ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่าง แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

2.4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (ขั้นมรรค)

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ระดมความคิด อภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม แล้วลงมติเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดจากแนวทางในการแก้ปัญหาที่อภิปรายไว้

ข้างต้น พร้อมทั้งแสดงเหตุผลที่เลือกวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ระบุวิธีการและขั้นตอนให้ชัดเจน แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้

- ให้อัตนแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการระดมความคิด และการ

อภิปรายหน้าชั้นเรียน

3. ชั้นสรุป

3.1 นักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน โดยบอกการนำหลักกรรมไปใช้ในชีวิตรประจำวันและบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการนำหลักกรรมปธาน 4 ไปปฏิบัติ

3.2 ครูแจกแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4 ให้นักเรียนแต่ละคน เพื่อให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4
2. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน
3. แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4
4. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวี อิศริวรรณ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

แหล่งการเรียนรู้*

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องสมุดประชาชน
3. นิทรรศการ / ป้ายนิเทศ
4. ครู – อาจารย์
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - พระภิกษุ – สามเณร
 - ปราชญ์ชาวบ้าน / ปราชญ์ท้องถิ่น
6. เว็บไซต์ / อินเทอร์เน็ต
7. วิดีทัศน์ / สารคดี

* หมายเหตุ สำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาโดยอิสระ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล

- การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
- การสังเกตสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- การซักถามความรู้ความเข้าใจ
- การประเมินผลการทำงานกลุ่ม
- การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม
- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือก

เดิน

- แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ปธาน 4

ปธาน 4 คือ ความเพียร 4 อย่าง

1. สังวรปธาน เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นในสันดาน
2. ปหานปธาน เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
3. ภาวนापธาน เพียรให้กุศลเกิดขึ้นในสันดาน
4. ออนุรักษนาปธาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม

ความเพียรชอบสี่ประการนี้มีความมุ่งหมายถึงการเพียรทางจิต การระมัดระวังไม่ปล่อยให้บาปเกิดขึ้นในตน คือ สังวรปธาน หากพลาดพลั้งเกิดบาปขึ้นก็ไม่นิ่งเฉยเพียรละบาปนั้นเสีย คือ ปหานปธาน พยายามทำจิตเป็นกุศลในทุกกรณี คือ ภาวนापธาน เพียรรักษาคุณความดีไม่เสื่อมคลาย คือ ออนุรักษนาปธาน บุคคลผู้ประพฤติเพียรชอบสี่ประการครบถ้วนย่อมเป็นผู้มีสง่าราศี เจริญรุ่งเรือง สุขกาย สุขใจ

ความพากเพียร เรียกว่า ปธาน ก็ได้ เรียกว่า สัมมัปปธาน ก็ได้

ความตั้งใจสำรวมอินทรีย์ 6 คือ หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ความยินดี ยินร้ายเกิดขึ้น เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง เป็นต้น ชื่อสังวรปธาน

ความตั้งใจละบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้วในสันดานให้หมดสิ้นไป เช่น ละความมักได้ ความน้อยใจ และความเกียจคร้าน เป็นต้น ที่มีอยู่ในสันดาน ชื่อ ปหานปธาน

ความตั้งใจสร้างคุณความดี คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นต้น ที่ยังไม่มีให้มีขึ้น หรือที่มีอยู่แล้วให้เจริญยิ่งขึ้น ชื่อภาวนापธาน

ความตั้งใจรักษาความดี หรือรักษาบุญกุศลที่มีอยู่แล้วไม่ให้เสื่อม คือ ไม่ทอดทิ้งความดีและไม่ปล่อยให้ความชั่วเข้ามาแทนที่ความดี ชื่อออนุรักษนาปธาน

ความเพียร 4 อย่างนี้ เป็นความเพียรชอบ ควรประกอบให้มีในตน

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน

- คำสั่ง
1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน
 5. ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิด อภิปรายร่วมกัน จากประเด็นคำถามที่กำหนดให้
 6. ให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายภายในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในแบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้ฉบับนี้
 7. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ทางที่เลือกเดิน

นายมัน เป็นหนุ่มบ้านนอก มีฐานะทางครอบครัวที่ยากจน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เขาต้องการศึกษา แต่ด้วยความที่เขาเป็นคนขยันหมั่นเพียรในการทำงาน หนักเอาเบาสู้ไม่ถอยงานใดๆ ทั้งสิ้น มีความจริงใจและทุ่มเทในการทำงาน ครอบครัวของเขาประกอบอาชีพทำนา และนอกฤดูกาลทำนาเขาก็จะไปหารับจ้างทำงานที่ตลาดในตัวอำเภอ เขาเป็นที่รักและชื่นชมของคนในครอบครัว เพื่อนบ้าน และนายจ้างตลอดมา

แต่อาจเป็นเพราะสาเหตุที่เขานั้นต้องการศึกษา เขาจึงไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการในครอบครัว เขาไม่เคยคิดที่จะวางแผนชีวิต ไม่เคยคิดล่วงหน้าว่าเขาจะมีอนาคตเป็นอย่างไร เงินที่เขาหามาได้ก็ใช้จ่ายไปวันๆ ไม่มีเหลือเก็บเอาไว้ใช้ในยามที่เกิดความจำเป็นหรือฉุกเฉินเลย อยู่ต่อมาแม่ของเขาก็ล้มป่วยลงด้วยความที่มีอายุมากแล้ว เขาต้องกู้หนี้ยืมสินจากผู้อื่นเพื่อมาเป็นค่ารักษาพยาบาลแม่ของเขาให้หายป่วย ซึ่งอาการป่วยเรื้อรังมาเป็นเวลานานนับเดือน ก็ไม่สามารถรักษาให้ทุเลาลงได้เลย อาการของแม่เขามีแต่จะทรุดลงไปทุกวัน จนในที่สุดแม่ของเขาก็ได้เสียชีวิตลง นายมันจึงต้องไปกู้เงินมาอีกจำนวนหนึ่งเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบำเพ็ญกุศลศพแม่ของเขา

การกู้เงินมาเป็นจำนวนมากถึงสองครั้ง ทำให้เขาเป็นหนี้เป็นสินมากมาย ถึงเขาจะขยันทำงานอย่างไร เขาก็ไม่สามารถใช้หนี้ได้ทันตามกำหนดเวลาของเจ้าหนี้ เพราะนอกจากจะเป็นเงินที่มีจำนวนมากแล้ว โดยนิสัยส่วนตัวของเขานั้นไม่ค่อยจะประหยัดอด

4. วิธีการในการแก้ไขปัญหาที่กลุ่มลงมติเลือกจากแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งหมด (ตามข้อ 3) คือ

.....
.....
.....

เหตุผลประกอบในการเลือกวิธีการดังกล่าว เพราะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. ผลสรุปที่ได้จากการแก้ไขปัญหา คือ

.....
.....
.....
.....
.....

แบบฝึกทักษะเสริมเนื้อหาการเรียนรู้
เรื่อง ปธาน 4

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า "ปธาน"

.....
.....
.....
.....

2. ปธาน 4 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

3. ให้อธิบายความสำคัญของการเรียนหลักปธาน 4

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนสามารถนำหลักปธาน 4 ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำหลักปธาน 4 ไปปฏิบัติมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ม.1

สาระ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ที่ตรงกับคำตอบที่เลือกในกระดาษคำตอบ

1. คำว่า “กรรม” มีความหมายตรงกับข้อใด

ก. การกระทำความชั่ว	ข. การกระทำของมนุษย์
ค. ผลของการทำความชั่ว	ง. ผลของการกระทำทุกอย่าง
2. ข้อใดเป็นการจำแนกกรรมตามการแสดงออก

ก. วจีกรรม	ข. คุรุกรรม
ค. ชนกกรรม	ง. อโหสิกรรม
3. การปฏิบัติตนของบุคคลใดจัดว่าเป็นอกุศลกรรม
 - ก. สมศรีแบ่งเงินที่แม่ให้มาโรงเรียนให้กับขอราน
 - ข. สมศักดิ์ชอบอ่อนวอนให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองอยู่เสมอ
 - ค. สมชายชอบพูดจาแบบขวานผ่าซากทำให้เพื่อนไม่พอใจ
 - ง. สมภพมีอาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว
4. การที่นันทมาณพได้ล่วงเกินพรหมจรรย์ของพระอุบลวรรณาเถรี ทำให้ถูกธรณีสูบ ถือเป็นกรรมในข้อใด

ก. กรรมหนัก	ข. กรรมสนับสนุน
ค. กรรมที่ให้ผลเมื่อใกล้ตาย	ง. กรรมที่ให้ผลในชาติปัจจุบัน
5. ถ้าไม่ต้องการให้กรรมนั้นส่งผล จะต้องปฏิบัติตามข้อใด

ก. คุรุกรรม	ข. อโหสิกรรม
ค. อกุศลกรรม	ง. อาจิณณกรรม

13. จากสถิติของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ในเดือนที่แล้วมียอดขายมากที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีลักษณะตรงกับข้อใด
- ก. เป็นนักเลงสุรา
ข. คบคนชั่วเป็นมิตร
ค. ชอบท่องเที่ยว
ง. เป็นนักเลงการพนัน
14. อบายมุข 6 ข้อใด ที่ส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นมากที่สุด
- ก. ขอบดูการละเล่น
ข. คบคนชั่วเป็นมิตร
ค. ชอบเที่ยวกลางคืน
ง. เกียจคร้านทำการศึกษา
15. อบายมุข 6 ข้อใด ที่ส่งผลเสียต่อทรัพย์สินมากที่สุด
- ก. ขอบดื่มสุรา
ข. ชอบเล่นการพนัน
ค. ชอบเที่ยวกลางคืน
ง. ชอบเที่ยวดูการละเล่น
16. ข้อใดคือประโยชน์ที่ได้รับจากการหลีกเลี่ยงอบายมุข 6
- ก. ทำให้รู้จักการพึ่งตนเอง
ข. ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
ค. ทำให้ไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
ง. ทำให้เป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน
17. ข้อใดเป็นความหมายของหลักธรรม “สุข 2”
- ก. เป็นอารมณ์ที่ดี
ข. ความสบายกายและใจ
ค. คือความสุขของศฤงคาร
ง. ประกอบด้วยทางกายกับจิต
18. ความสุขในข้อใดต่างจากพวก
- ก. ร่างกายแข็งแรง
ข. ได้เลื่อนตำแหน่ง
ค. ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ
ง. ไม่พิกการทุพพลภาพ
19. ข้อใดจัดว่าเป็นความสุขทางกายและใจ
- ก. เก้าได้รับคำชมจากครูและการยอมรับจากเพื่อน
ข. ก้องเป็นลูกคนเดียวของครอบครัวที่ร่าเริงและพี่น้องทุกคนรักใคร่กัน
ค. กล้าไปเที่ยวกับครอบครัวอย่างพร้อมหน้ากันที่ต่างจังหวัดช่วงปีใหม่
ง. การปฏิบัติงานจนเป็นที่ยอมรับของหัวหน้าและเป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน
20. “เอ้เป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว ซึ่งเขาจบการศึกษาเพียงชั้น ม.3 เท่านั้นเอง เพราะต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว ด้วยความขยันของเขาทำให้เขาเป็นที่รักของพ่อกับแม่มาก” ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง
- ก. เอ้มีความสุขทั้งกายและใจ
ข. เอ้มีความสุขกายแต่ไม่สุขใจ
ค. เอ้มีความสุขใจแต่ไม่สุขกาย
ง. เอ้มีความสุขทั้งกายและใจ

21. ถ้านักเรียนเกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะยากจน นักเรียนจะอย่างไรเพื่อให้มีความสุขอย่างแท้จริง
- ปล่อยวางหรือทำใจว่าอย่างไรเราก็ไม่มีความสุขอยู่แล้ว
 - ระลึกไว้เสมอว่าวันหนึ่ง เราจะต้องได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ให้ได้
 - ขยัน ตั้งใจ และทำทุกวิถีทางเพื่อให้เราร่ำรวยขึ้นเรื่อยๆ
 - ยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นแล้วตั้งใจสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับตนเอง
22. นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนตามข้อใดจึงจะมีความสุขตามหลักธรรม "สุข 2"
- จันทร์ถึงศุกร์ไปเรียนหนังสือ วันหยุดไปเที่ยวกับเพื่อน
 - ปกติเรียนหนังสือ ทำการบ้าน ถ้าเครียดก็หยุดพักผ่อน
 - อยู่โรงเรียนก็ตั้งใจเรียน กลับบ้านไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ
 - จันทร์ถึงศุกร์ไปโรงเรียน เสาร์อาทิตย์พักผ่อนกับครอบครัว
23. ถ้านักเรียนไม่มีความสุขทางกาย นักเรียนจะปฏิบัติตนตามหลักธรรมใดเพื่อให้มีความสุขทางใจ
- การปล่อยวาง
 - ความอดุทธสาหัส
 - ความเมตตากรุณา
 - ความละเอียดรอบาป
24. ระหว่างคนที่มีความสุขทางกายกับคนที่มีความสุขทางใจ นักเรียนคิดว่าความสุขใดมีคุณค่ามากกว่ากัน
- ความสุขทางกาย เพราะจะทำให้เกิดความสุขทางใจตามมา
 - ความสุขทางใจ เพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการมากกว่าความสุขทางกาย
 - ความสุขทางใจ เพราะจิตใจเป็นสิ่งที่เราสามารถฝึกปฏิบัติให้ยอมรับได้
 - ความสุขทางกาย เพราะจิตใจจะยอมรับสภาพความสุขทางกายได้ดีกว่า
25. ข้อใดมีความหมายเช่นเดียวกับ คำว่า "สิกขา"
- วิชา
 - วิทยา
 - ศึกษา
 - ปัญญา
26. ข้อใดไม่จัดอยู่ในหลักธรรมไตรสิกขา
- ศีลสิกขา
 - จิตตสิกขา
 - ปัญญาสิกขา
 - ภาวนาสิกขา
27. นักเรียนเข้าฟังบรรยายเรื่องคุณธรรมสำหรับเยาวชนอย่างตั้งใจ นักเรียนจะเกิดปัญญาตามข้อใด
- สุตมยปัญญา
 - จินตามยปัญญา
 - ภาวนามยปัญญา
 - เกิดทั้งสามประการ

28. ในห้องเรียนวิชาเกษตรกรรม ครูสอนให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักคะน้า นักเรียนคนใดเกิดปัญหาค้นสูงสุด
- อภิเชษฐ์อ่านหนังสือเมื่อกลับถึงบ้าน
 - อภิวัฒน์ทดลองปลูกผักคะน้าในพื้นที่ว่างบริเวณบ้าน
 - อภิรักษ์ฟังครูอย่างตั้งใจพร้อมทั้งจดบันทึกสรุปเนื้อหา
 - อภิชาติเข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสืออื่น
29. ถ้าครูให้นักเรียนทำโครงการหนึ่งชิ้น นักเรียนจะปฏิบัติตามข้อใดเป็นอันดับแรก จึงจะถูกต้องตามหลักปัญญาศึกษา
- ขอร่องให้รุ่นพี่ที่เคยทำมาแล้วให้ออกแบบให้
 - คิดชิ้นงานโดยการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ
 - ทดลองปฏิบัติก่อน เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงค่อยคิดแก้ไข
 - ศึกษาหาความรู้ โดยการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือต่างๆ
30. ในหลักธรรมไตรสิกขาซึ่งเป็นหลักธรรมเกี่ยวกับการศึกษา ระบุให้ต้องรักษาศีลด้วย เพราะเหตุใด
- เพราะถ้าไม่รักษาศีลก็จะไม่เกิดปัญญา
 - เพราะต้องการให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดี
 - เพราะเป็นของคู่กันจะแยกออกจากกันไม่ได้
 - เพราะการรักษาศีลก็เป็นการศึกษาอย่างหนึ่ง
31. ถ้านักเรียนต้องการมีความเฉลียวฉลาดในเรื่องที่เรียนจะวางแผนปฏิบัติตนอย่างไร
- อ่านหนังสือ ตามครู ทดลองปฏิบัติ
 - อ่านหนังสือ คิดวิเคราะห์ ตามครู
 - ค้นคว้าข้อมูล ตามผู้เชี่ยวชาญ ปรีกษาคู
 - ค้นคว้าข้อมูล คิดวิเคราะห์ ทดลองปฏิบัติ
32. หลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ถ้านักเรียนจบการศึกษาแล้วสมควรจะนำไปปฏิบัติหรือไม่
- สมควร เพราะการศึกษาไม่มีขอบเขตจำกัด
 - สมควร เพราะขณะกำลังศึกษาก็ปฏิบัติจึงควรปฏิบัติให้ต่อเนื่อง
 - ไม่สมควร เพราะจบการศึกษาแล้วก็ไม่จำเป็นต้องนำไปใช้อีก
 - ไม่สมควร เพราะเหมาะกับการศึกษามากกว่านำไปใช้ในการทำงาน
33. "ปชาน" มีความหมายตรงกับข้อใด
- การดำรงชอบ
 - ความเพียรชอบ
 - ความระลึกชอบ
 - การเลี้ยงชีพชอบ

เฉลย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.	ข	21.	ง
2.	ก	22.	ค
3.	ง	23.	ก
4.	ง	24.	ค
5.	ข	25.	ค
6.	ง	26.	ง
7.	ข	27.	ก
8.	ก	28.	ค
9.	ข	29.	ง
10.	ก	30.	ข
11.	ก	31.	ง
12.	ก	32.	ก
13.	ง	33.	ข
14.	ข	34.	ข
15.	ข	35.	ง
16.	ค	36.	ก
17.	ง	37.	ง
18.	ข	38.	ค
19.	ข	39.	ก
20.	ค	40.	ค

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ค

แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา
โดยการจัดการบวกรับเรียนรู้อย่างแบบธรรมสภาัจฉา และแบบอริยสัจ

คำชี้แจง

คำถามนี้เป็นเรื่องสั้นๆ เกี่ยวกับบุคคลที่พบปัญหา ซึ่งต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจ
ขอให้นักเรียนอ่านแล้วปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนใช้เหตุผลในการตัดสินใจว่า ถ้านักเรียนเป็นบุคคลนั้น นักเรียนจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อได้คำตอบแล้วให้นักเรียนเลือกใช้เหตุผลตามคำตอบที่ให้ไว้ 4 ตัวเลือก ที่ตรงกับเหตุผลที่นักเรียนคิดไว้มากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ ทับตัวอักษรหน้าตัวเลือกนั้นเพียงข้อละ 1 คำตอบ
2. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ต้องการทราบเพียงว่า หากนักเรียนพบเหตุการณ์ตามเรื่องราวเหล่านั้นแล้ว นักเรียนจะใช้เหตุผลอะไร ดังนั้น เหตุผลของนักเรียนจึงไม่มีโอกาสผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนให้มากที่สุด

หมายเหตุ

1. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมฉบับนี้ ใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรในพระพุทธศาสนา
2. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมฉบับนี้ ใช้เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้หลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดการบวกรับเรียนรู้อย่างแบบธรรมสภาัจฉา และแบบอริยสัจ

1. ในการสอบเก็บคะแนนครั้งหนึ่ง พรเทพไม่ได้อ่านหนังสือมาล่วงหน้า ทำให้ทำข้อสอบไม่ได้ เพื่อนที่นั่งใกล้กันส่งกระดาษคำตอบให้ พรเทพไม่รับกระดาษคำตอบแผ่นนั้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นพรเทพก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. ต้องการรักษาระเบียบปฏิบัติในการสอบ
- ข. นักเรียนส่วนใหญ่เขาก็ไม่ลอกข้อสอบกัน
- ค. กลัวครูจับได้ว่าทุจริตแล้วจะปรับให้นักเรียนสอบตก
- ง. เพื่อนคนนั้นจะได้เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์

2. พัฒนพลขอเงินแม่มาจ่ายค่าหนังสือเรียนพระพุทธศาสนา แต่ทำเงินหายจึงขอยืมเงินจากเพื่อน โดยตกลงว่าจะนำเงินมาชดใช้ให้ภายในระยะเวลา 5 วัน เมื่อครบตามกำหนด พัฒนพลหาเงินได้ไม่ครบตามจำนวนดังกล่าว ถ้าข้าพเจ้า เป็นพัฒนาพลจะปฏิบัติดังนี้

- ก. หลบหน้าเพื่อนไปจนกว่าจะมีเงินครบมาชดใช้ แต่ไม่ได้คิดที่จะโกง
- ข. ขอยืมเงินจากเพื่อนคนอื่น ๆ มาชดใช้คืนก่อน เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อน
- ค. นำไปคืนเพียงจำนวนเท่าที่มีอยู่ และขอเลื่อนระยะเวลาการชดใช้เงินออกไป
- ง. ขอเลื่อนกำหนดการชดใช้เงินคืน และอธิบายเหตุผลเพื่อไม่ให้เพื่อนเข้าใจผิด

3. เย็นวันหนึ่งปาริฉัตรขึ้นรถประจำทางกลับบ้าน ซึ่งมีผู้โดยสารแน่นมาก กระเป๋ารถไม่ได้เดินเข้ามาเก็บเงินกับปาริฉัตร แต่ปาริฉัตรก็พยายามที่จะส่งเงินค่าโดยสารให้ ถ้าข้าพเจ้าเป็นปาริฉัตรก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. กลัวกระเป๋ารถจับได้และจะต่อว่าภายหลัง
- ข. ผู้โดยสารทุกคนก็ต้องจ่ายค่าโดยสารอยู่แล้ว
- ค. กระเป๋ารถและผู้โดยสารคนอื่น ๆ จะได้เห็นข้าพเจ้าเป็นคนดี
- ง. เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องถ้าเราจะโดยสารรถประจำทางโดยไม่จ่ายเงิน

4. ขณะที่ชนินทรเดินจ่ายตลาดอยู่นั้น เผอิญพบกระเป๋เงินตกอยู่ จึงเก็บกระเป๋เงินใบนั้นขึ้นมาเปิดดูพบว่ามีเงินอยู่ 500 บาทเศษ และในวันหยุดนี้ชนินทรจะต้องไปทัศนศึกษากับทางโรงเรียนอีกด้วย ถ้าข้าพเจ้าเป็นชนินทร ข้าพเจ้าจะ

- ก. พยายามหาทางที่จะส่งกระเป๋เงินคืนให้กับเจ้าของ เพราะอาจได้รับรางวัลตอบแทน
- ข. หาวิธีการนำกระเป๋เงินนั้นคืนเจ้าของ เพราะไม่ใช่ของเรา เราจึงไม่สมควรที่จะเก็บไว้
- ค. นำกระเป๋เงินใบนั้นส่งให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะถือว่าเราได้ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี

ง. เก็บเงินในกระเป๋านั้นไปทัศนศึกษา เพราะจะได้เป็นการช่วยพ่อแม่ประหยัดค่าใช้จ่าย

5. ในการสอบระหว่างภาคเรียน อินทัชได้รับการชมเชยจากครูผู้สอนว่าสามารถทำคะแนนได้สูงสุด และครูได้คืนแบบทดสอบมาเพื่อให้นักเรียนทบทวนเนื้อหาเพิ่มเติม แต่เมื่ออินทัชนับคะแนนใหม่ ปรากฏว่า ครูรวมคะแนนเกินมา 5 คะแนน ซึ่งทำให้อินทัชไม่ใช่ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด ถ้าข้าพเจ้าเป็นอินทัชข้าพเจ้าจะแจ้งให้ครูทราบ เพราะ

- ก. จะได้เป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อน
- ข. ยอมรับในความสามารถของตนเอง
- ค. จะได้รับการชมเชยจากครูและเพื่อนๆ
- ง. กลัวว่าถ้าครูทราบภายหลังจะถูกตำหนิได้

6. ครูวางข้อสอบซึ่งจะสอบเก็บคะแนนในสัปดาห์หน้าไว้บนโต๊ะในห้องพักครู ศรณรงค์ นำสมุดแบบฝึกหัดมาส่งครูจึงพบเข้าโดยบังเอิญ ขณะนั้นไม่มีครูอยู่ในห้องพักครูเลย แต่ศรณรงค์ก็ไม่เปิดข้อสอบออกดู ถ้าข้าพเจ้าเป็นศรณรงค์ ข้าพเจ้าก็จะปฏิบัติเช่นเดียวกัน เพราะ

- ก. เพื่อนๆ รู้จะได้เห็นว่าเราไม่มีนิสัยฉวยโอกาส
- ข. การได้คะแนนมาโดยวิธีนี้เป็นสิ่งที่ไม่น่าภาคภูมิใจ
- ค. นักเรียนทุกคนได้รับการอบรมเรื่องความซื่อสัตย์อยู่เสมอ
- ง. กลัวครูทราบว่าจะแอบดูข้อสอบแล้วจะปรับให้นักเรียนสอบตก

7. แม่ค้าคนหนึ่งมีนิสัยชอบเอาเปรียบลูกค้าโดยการปนผลไม้ที่ไม่ดีมาด้วยเสมอ นิภาดาไปซื้อผลไม้ที่ร้านของแม่ค้าคนนี้ แต่แม่ค้าทอนเงินเกินมา 40 บาท ถ้าข้าพเจ้าเป็นนิภาดาข้าพเจ้าจะปฏิบัติดังนี้

- ก. คืนเงินทอนที่เกินมานั้นคืนไป เพื่อโอกาสหน้าจะได้ซื้อผลไม้ถูกลง
- ข. คืนเงินทอนส่วนที่เกินมา เพราะการรับไว้เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง น่าละอาย
- ค. ควรคืนเงินส่วนที่เกิน เพื่อแสดงให้คนอื่นเห็นว่าเราไม่ใช่คนฉวยโอกาส
- ง. เฉยๆ เพราะเงินที่ทอนเกินมานั้นถือว่าเป็นค่าผลไม้ที่ไม่ดีที่แม่ค้าเคยขายปนมาด้วย

8. ศุภวัฒน์ได้รับมอบหมายให้ติดต่อที่พักรับในการไปทัศนศึกษา เจ้าของสถานที่ที่คิดค่าเช่า 5,800 บาท แต่ศุภวัฒน์ได้ต่อรองราคาลดลงได้อีก 300 บาท ถ้าข้าพเจ้าเป็นศุภวัฒน์ ข้าพเจ้าจะบอกเรื่องราวทั้งหมดให้เพื่อนๆ รู้ เพราะ

- ก. ไม่สบายใจที่จะเก็บเงินจำนวนนั้นไว้
- ข. เพื่อให้เพื่อนๆ เห็นว่าเราเป็นคนที่น่าเชื่อถือ
- ค. กลัวว่าถ้าเพื่อนรู้ภายหลังจะตำหนิว่าเราไม่น่าเชื่อถือ
- ง. เพื่อนทุกคนก็ต้องการให้ศุภวัฒน์นำเงินนั้นมาคืนเช่นกัน

9. ครูที่สอนรายวิชาสังคมศึกษาได้สั่งให้นักเรียนทำรายงานทางวิชาการคนละ 1 เรื่อง แต่ ผลการณไม่มีเวลาทำรายงานเลย เพราะต้องไปเฝ้าไข้คุณแม่ซึ่งป่วยอยู่ที่โรงพยาบาล ระ ดินุขจึงแนะนำให้ผลการณแก้ไขรายงานของเขาที่ครูส่งกลับคืนมา นำไปครูอีกครั้ง แต่ ผลการณไม่ทำตาม ถ้าข้าพเจ้าเป็นผลการณก็จะปฏิบัติเช่นเดียวกัน เพราะ

- ก. เพื่อนคนอื่นๆ ก็ต้องทำรายงานเช่นเดียวกันทุกคน
- ข. ถ้าจะได้ชมเชยว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่ยอมรับความจริง
- ค. เราไม่ควรนำผลงานของคนอื่นมาเป็นผลงานของตนเอง
- ง. ถ้าครูจับได้ภายหลัง ก็จะถูกตำหนิ และก็ต้องทำรายงานใหม่อยู่แล้ว

10. ทรายดล ทำงานหารายได้พิเศษเป็นพนักงานเสิร์ฟอยู่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง เกียรติศักดิ์ เพื่อนที่ทำงานอยู่ด้วยกันซึ่งมีฐานะทางครอบครัวยากจน วันหนึ่งเกียรติศักดิ์ได้ขโมยเงิน ของทางร้านไปซึ่งทรายดลก็ทราบดี ถ้านักเรียนเป็นทรายดลจะปฏิบัติอย่างไร

ก. บอกผู้จัดการร้าน เพราะผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษตามกฎหมาย

ข. บอกให้เกียรติศักดิ์นำเงินนั้นไปคืน และตั้งสัญญากับเกียรติศักดิ์ให้กลับตัว กลับใจเสียใหม่

ค. ดักเตือนเกียรติศักดิ์ว่าโอกาสหน้าอย่าทำอีก โดยไม่บอกผู้จัดการร้าน เพราะ กลัวว่าผู้จัดการจะหาว่าสมรู้ร่วมคิดกัน

ง. เฉยๆ เพราะว่าเกียรติศักดิ์มีฐานะทางครอบครัวที่ยากจน และทางร้านก็มี รายได้มาก ถูกขโมยเงินเพียงเล็กน้อยไม่เสียหายอะไรมาก

11. ภคพณเคยทะเลาะกับภานุพงศ์ ซึ่งเป็นเพื่อนในห้องเดียวกันและยังไม่หายโกรธกัน วันต่อมาเห็นเพื่อนคนหนึ่งหยิบปากกาของภานุพงศ์ไป พอถึงเวลาเข้าเรียนภานุพงศ์ก็หาปากกานั้นไปไม่พบ แต่ภคพณก็ตัดสินใจบอกเรื่องดังกล่าวกับภานุพงศ์ ถ้าข้าพเจ้าเป็นภานุพงศ์ก็จะตัดสินใจเช่นเดียวกัน เพราะ

- ก. ถ้าหากภานุพงศ์รู้ในภายหลังก็จะยิ่งโกรธเรามากกว่าเดิม
- ข. ไม่ต้องการให้เพื่อนเดือดร้อน ถึงแม้ว่าจะยังโกรธกันอยู่ก็ตาม
- ค. จะได้ถือว่าเป็นบุญคุณกับภานุพงศ์ และเขาอาจหายโกรธเราได้
- ง. การปิดบังความผิดของคนอื่น ถือว่าเป็นการส่งเสริมให้เขาทำความผิด

12. ในการสอบปลายปีการศึกษา เพื่อนหลายคนเตรียมจดเนื้อหาย่อเพื่อนำเข้าไปในห้องสอบด้วย เพราะครูที่คุมสอบใจดี และวิชานี้ก็ยากมาก แต่ข้าพเจ้าไม่ทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้าสอบเขาก็ไม่กระทำเช่นนี้
- ข. ครูและเพื่อนๆ จะได้เห็นว่าคุณมีความซื่อสัตย์
- ค. ข้าพเจ้าต้องการที่จะปฏิบัติตามระเบียบของการสอบโดยเคร่งครัด
- ง. หากครูจับได้จะถูกลงโทษ หรือถึงแม้ว่าครูที่คุมสอบจะไม่เข้มงวด แต่ถ้า

ครูผู้สอนทราบก็จะลงโทษได้

13. สุรเดชไปซื้อขนมที่ร้านสวัสดิการของโรงเรียน แต่ครูที่ขายขนมทอนเงินให้มากเกินไป 10 บาท สุรเดชนำเงินที่เกินมากลับไปคืนให้คุณครู ถ้าข้าพเจ้าเป็นสุรเดชก็จะตัดสินใจเช่นนั้น เพราะ

- ก. นักเรียนที่ดีจะต้องมีความซื่อสัตย์
- ข. ครูจะได้ชมเชยข้าพเจ้าเรื่องความซื่อสัตย์
- ค. ถ้าครูทราบภายหลังว่ารับเงินทอนเกินมาแล้วไม่นำไปคืนอาจถูกลงโทษ
- ง. ถ้าข้าพเจ้าเป็นครูคนนั้นก็อยากให้นักเรียนที่ได้รับเงินเกินนำมาคืนเช่นเดียวกัน

14. ในการสอบวิชาสังคมศึกษา ธนเมธทำข้อสอบไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เตรียมตัวมา แต่ธนเมธก็พยายามที่จะทำข้อสอบนั้นด้วยตัวเอง โดยไม่ลอกคำตอบจากเพื่อน ถ้าข้าพเจ้าเป็นธนเมธก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. ต้องการรักษาศักดิ์ศรีของตนเอง
- ข. ถ้าถูกจับได้ จะถูกครูลงโทษให้สอบตก
- ค. อยากให้เพื่อนเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนซื่อตรง
- ง. เกรงจะเป็นหนี้บุญคุณเพื่อน จะต้องตอบแทนภายหลัง

15. เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมาจักรกฤษณ์ได้รับมอบหมายให้เก็บเงินห้อง เมื่อนับเงินทั้งหมดปรากฏว่ามีเงินเกินมา 40 บาท จึงคิดว่ายังไม่ได้ทอนเงินให้วัชรพงษ์ ซึ่งวัชรพงษ์คงลืมไปแล้ว เพราะไม่ได้มาทวง แต่จักรกฤษณ์ก็นำเงินจำนวนนั้นไปคืนให้วัชรพงษ์ ถ้าข้าพเจ้าเป็นวัชรพงษ์ก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. ถ้าวัชรพงษ์นึกได้ภายหลัง ก็อาจจะมาต่อว่าได้
- ข. ถ้าข้าพเจ้าเป็นวัชรพงษ์ก็ต้องการให้ปฏิบัติเช่นนั้น
- ค. วัชรพงษ์จะเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์
- ง. ในเมื่อเงินนั้นไม่ใช่ของเรา ก็ควรคืนให้เจ้าของเขาไป

16. สุรชัยชวนสุรเชษฐ์ไปเที่ยวงานประจำปีในจังหวัด สุรเชษฐ์อยากไปมากแต่ยังทำการบ้านไม่เสร็จ จึงปฏิเสธที่จะไปเที่ยวกับสุรชัย ถ้าข้าพเจ้าเป็นสุรเชษฐ์จะไม่ไปเที่ยวงานประจำปีเช่นกัน เพราะ

- ก. กลัวจะถูกครูทำโทษถ้าทำการบ้านไม่เสร็จ
- ข. ได้ตกลงไว้กับเพื่อนว่าจะต้องทำการบ้านให้เสร็จ
- ค. ถ้าเป็นคนอื่นเมื่อยังทำการบ้านไม่เสร็จ เขาก็คงไม่ไปเที่ยวเหมือนกัน
- ง. ถ้าหากทำการบ้านเสร็จแล้วไปเที่ยว พ่อกับแม่จะได้ให้เงินไปเที่ยวด้วย

17. เพ็ญประภาได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ช่วยครูบรรณารักษ์ทำงานบริการที่ห้องสมุด วันหนึ่งได้พบเห็นปียาภรณ์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทแอบฉีกหนังสือของห้องสมุด ถ้าข้าพเจ้าเป็นเพ็ญประภาจะบอกให้ครูบรรณารักษ์ทราบ เพราะ

- ก. ถ้าครูทราบทีหลังจะถูกตำหนิได้ว่าบกพร่องต่อหน้าที่
- ข. ทุกคนที่ฉีกหนังสือของห้องสมุดสมควรได้รับการลงโทษ
- ค. ครูจะได้ชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- ง. ถ้าเป็นนักเรียนคนอื่น ๆ มาพบผู้ที่ฉีกหนังสือของห้องสมุดก็จะมาแจ้งให้ครูทราบเช่นกัน

18. ในชั้นเรียนของปรัชญามีการจัดเวรทำความสะอาดห้องเรียน ปรัชญาต้องรับผิดชอบทำความสะอาดห้องเรียนวันจันทร์ วันหนึ่งแม่ของปรัชญาไม่อยู่บ้าน ไปต่างจังหวัดตั้งแต่วันเสาร์ยังไม่กลับ พ่อป่วยอยู่ที่บ้าน ก่อนมาโรงเรียนพอบอกว่าเลิกเรียนแล้วให้รีบกลับบ้าน ปรัชญาทำความสะอาดห้องเรียนให้เสร็จก่อนกลับบ้าน ถ้าข้าพเจ้าเป็นปรัชญา ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน เพราะ

- ก. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องทำความสะอาดห้องเรียน
- ข. ถ้าไม่ทำความสะอาดห้องเรียน แล้วเพื่อนไปบอกครู ครูอาจทำโทษได้

- ค. ครูบอกว่าการทำความสะอาดห้องเรียนสม่ำเสมอเป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ดี
ง. เมื่อมาเรียนวันอังคารจะได้รับการชมเชยจากครู ซึ่งเคยชมวันจันทร์อยู่เสมอ

19. ครูมอบหมายให้กรวิทย์มีหน้าที่ช่วยดูแลปลอกเลี้ยงปลาของโรงเรียนเพื่อนำมาประกอบอาหารในโครงการอาหารกลางวันให้นักเรียน วันหนึ่งกรวิทย์เห็นภรรยาชมาชโมยปลาในบ่อของโรงเรียน ภรรยาจึงขอร้องกรวิทย์ว่าอย่าไปบอกครู กรวิทย์เกิดความลังเลใจ ถ้าข้าพเจ้าเป็นกรวิทย์จะตัดสินใจบอกครู เพราะ

- ก. ครูจะได้ชมเชยว่าข้าพเจ้าทำถูกต้องแล้ว
ข. ถ้าครูทราบต่อมามากภายหลัง ข้าพเจ้าอาจจะถูกตำหนิได้
ค. นักเรียนคนอื่นๆ ที่พบเห็นคนที่มาชโมยปลาก็มาแจ้งให้ครูทราบเช่นกัน
ง. นักเรียนทุกคนที่มาชโมยปลาในบ่อของโรงเรียน สมควรได้รับการลงโทษตามระเบียบ

20. พ่อและแม่ของวัชรพลบอกให้นักเรียนตั้งใจเรียนหนังสือและทำการบ้านส่งคุณครูเป็นประจำ ซึ่งบางครั้งวัชรพลก็รู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน แต่ก็พยายามเรียนต่อไป ถ้าข้าพเจ้าเป็นวัชรพลก็จะพยายามเช่นกัน โดยให้เหตุผลตนเองว่า

- ก. ควรกระทำตามความเห็นชอบของพ่อแม่
ข. กลัวว่าพ่อแม่จะลงโทษ ถ้าข้าพเจ้าไม่ไปเรียนหนังสือ
ค. ต้องแสวงหาความรู้ไว้มากๆ เพื่อจะได้เป็นที่พึ่งแก่ตนเองเมื่อข้าพเจ้าเป็นผู้ใหญ่
ง. ผู้ใหญ่ต้องการให้เรียน ข้าพเจ้าเป็นเด็กก็ต้องฟังผู้ใหญ่อีกมาก จึงต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่

21. กฤษชกรไปส่งงานในห้องพักครู แต่ด้วยความไม่ระมัดระวังจึงไปถูกแจกันบนโต๊ะทำงานของครูตกลงมาแตกเสียหาย ซึ่งในขณะนั้นไม่มีใครอยู่ในห้องพักครูเลย แต่กฤษชกรก็ไปบอกให้ครูทราบ ถ้าข้าพเจ้าเป็นกฤษชกรก็จะไปบอกครูเช่นกัน เพราะ

- ก. กลัวครูจับได้ และจะถูกลงโทษ
ข. ถ้าข้าพเจ้าเป็นครู ก็ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติเช่นนั้น
ค. การยอมรับผิดเป็นการแสดงความรับผิดชอบที่น่ายกย่อง
ง. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องรับผิดชอบในความผิดของตนเอง

22. วัฒนพงศ์เป็นนักเรียนต่างจังหวัด มีฐานะทางครอบครัวปานกลาง บังเอิญเพื่อนนักเรียนในโรงเรียนได้ประสบภัยทางธรรมชาติ ทางโรงเรียนจึงมีนโยบายรับบริจาคเงินเพื่อนำไปช่วยเหลือนักเรียนคนดังกล่าว วัฒนพงศ์จึงได้ร่วมบริจาคด้วย ถ้านักเรียนเป็นวัฒนพงศ์ก็จะให้ความช่วยเหลือโดยการร่วมบริจาคเงินเช่นกัน เพราะ

- ก. นักเรียนคนอื่นๆ ในโรงเรียนเขาก็ร่วมบริจาคเงินด้วยกันทั้งนั้น
- ข. การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากเป็นสิ่งที่น่าให้การยกย่องชมเชย
- ค. เป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคนที่จะต้องให้ความช่วยเหลือเพื่อนในโรงเรียนที่ประสบภัย
- ง. กลัวว่าเพื่อนๆ จะดูถูกว่าข้าพเจ้าเป็นคนไม่มีน้ำใจ และไม่ช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก

23. ศศิวิมลได้รับมอบหมายจากครูให้มีหน้าที่เก็บเงินห้องเพื่อซื้ออุปกรณ์ทำกิจกรรมกลุ่ม และต้องนำเงินไปส่งมอบให้ครูในวันพรุ่งนี้ แต่ในช่วงเย็นหลังเลิกเรียนได้ไปซื้ออุปกรณ์การเรียนและได้ทำกระຈกในร้านแตกต้องชดใช้ค่าเสียหาย แต่เงินของเธอมีไม่พอจึงนำเงินห้องจ่ายเพิ่มเติมไป 120 บาท ถ้าข้าพเจ้าเป็นศศิวิมลข้าพเจ้าจะปฏิบัติดังนี้

- ก. ขอเงินจากทางบ้านมาชดใช้จนครบ ครูและเพื่อนจะได้ไม่ตำหนิ
- ข. นำเงินของตนมาชดใช้จนครบ เพราะเป็นหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ
- ค. นำเงินของตนมาชดใช้จนครบ เพราะเพื่อนๆ ในห้องก็ต้องการให้ปฏิบัติเช่นนั้น
- ง. บอกความจริงให้ครูและเพื่อนๆ ทราบ เมื่อจะได้รับความเห็นใจและไม่ต้องชดใช้เงินที่ขาดหายไป

24. ในการแข่งขันกีฬาคณะสีของทางโรงเรียน คณะสีแดงและคณะสีเขียวจะเข้าชิงชนะเลิศการแข่งขันฟุตบอลในวันเสาร์ ครูประกาศขอให้นักเรียนทุกคนมาให้กำลังใจแก่นักกีฬาที่จำทำการแข่งขันด้วย สุมิตรีไม่ได้เป็นสมาชิกของคณะสีแดงและคณะสีเขียว ถ้าข้าพเจ้าเป็นสุมิตรีก็จะมาร่วมให้กำลังใจแก่นักกีฬาด้วย เพราะ

- ก. เพื่อนคณะสีอื่นจะได้เห็นว่าเรามีน้ำใจ
- ข. กลัวครูจะลงโทษ ถ้าไม่มาร่วมให้กำลังใจนักกีฬา
- ค. นักเรียนคนอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกคณะสีอื่นๆ ที่ไม่ได้แข่งขันก็ยังมาร่วมให้กำลังใจนักกีฬาด้วย
- ง. เป็นหน้าที่ของเราก็จะต้องให้กำลังใจแก่นักกีฬาในการแข่งขันกีฬาคณะสีซึ่งเป็นการให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น

25. ณัฐพลสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งเป็นตัวแทนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าณัฐพลไม่เหมาะสมกับตำแหน่งนี้ เมื่อณัฐพลมาขอร้องให้ข้าพเจ้าช่วยหาเสียงสนับสนุนเขา ข้าพเจ้าจะไม่สนับสนุน เพราะ

- ก. เพื่อนคนอื่นๆ เขาก็ไม่สนับสนุนณัฐพลเช่นกัน
- ข. กลัวเพื่อนคนอื่นตำหนิว่าสนับสนุนผู้ที่ไม่เหมาะสม
- ค. ผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสมควรที่จะได้รับการเลือกมากกว่า
- ง. เพื่อนคนอื่นๆ จะได้เห็นว่าคุณเจ้าเป็นผู้ที่ยึดถือความถูกต้อง

26. คุณกิจและคุณกรได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนของห้อง ไปแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาซึ่งทางโรงเรียนจัดขึ้นมา เป็นที่รู้กันว่าในห้องเรียนว่าคุณกรเป็นผู้ที่ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่คุณกิจก็ตัดสินใจไปเข้าร่วมแข่งขัน ถ้าข้าพเจ้าเป็นคุณกิจก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. เพื่อนๆ คัดเลือกเรา เราก็คือความหวังของห้อง
- ข. เราควรคำนึงถึงเรื่องส่วนรวมมากกว่าเรื่องส่วนตัว
- ค. ถ้าชนะการแข่งขัน ครูและเพื่อนๆ จะได้ชมเชยข้าพเจ้า
- ง. เพื่อไม่ให้ครูตำหนิได้ว่าเป็นผู้ที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

27. ในหมู่บ้านของจิรพัฒน์ เพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกันมักก่อไฟขยะเป็นประจำ ควันไฟและเขม่าส่งผลกระทบต่อบ้านของเขา ถ้านักเรียนเป็นจิรพัฒน์จะคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างไร

- ก. บอกกับเพื่อนบ้านหลังดังกล่าว และให้หาวิธีแก้ปัญหา
- ข. ขอให้เพื่อนบ้านหลังนั้นย้ายที่เผาขยะ เพราะควันรบกวนบ้านของข้าพเจ้า
- ค. เสนอแนะวิธีการกำจัดขยะด้วยวิธีต่างๆ ให้แก่เพื่อนบ้าน เพื่อจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน
- ง. ก่อไฟเผาขยะให้ควันลอยไปบ้านของเขาบ้าง เขาจะได้ทราบถึงความเดือดร้อนของข้าพเจ้า

28. กษกรได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรมกลุ่ม แต่สมาชิกบางคนไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งถึงกำหนดที่จะต้องส่งผลงานในสัปดาห์นี้ ถ้าข้าพเจ้าเป็นกษกรจะตัดสินใจดังนี้

- ก. ดัดชื่อออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เพราะเอาเปรียบผู้อื่นเกินไป
- ข. ดักเตือนให้เขาให้ความร่วมมือกับกลุ่ม เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม
- ค. รับทำงานนั้นเสียเอง เพราะครูจะได้ไม่ตำหนิที่ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้ากลุ่ม

ง. ดักเตือนให้ช่วยกันให้ความร่วมมือภายในกลุ่ม เพราะเป็นการไม่ยุติธรรมที่จะเอาเปรียบสมาชิกคนอื่น

29. วันนี้นักันตพลมีหน้าที่ลบกระดาน แต่เมื่อครูเข้าสอนแล้วกระดานหน้าชั้นเรียนยังไม่ได้ลบ ครูผู้สอนจึงตำหนิหัวหน้าห้อง ถ้าข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าห้องจะปฏิบัติดังนี้

- ก. ชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบว่าวันนี้ไม่ใช่หน้าที่ของข้าพเจ้า
- ข. รีบออกไปลบกระดานทันที เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคน
- ค. ออกไปลบกระดานเอง เพราะถึงเวลาเรียนแล้วเพื่อนทุกคนจะได้เรียน
- ง. บอกให้นักันตพลออกไปลบ ครูจะได้ไม่ตำหนิว่าข้าพเจ้าไม่มีความรับผิดชอบ

30. เย็นวันหนึ่งนิวัฒน์ได้เล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ เผอิญเตะฟุตบอลไปถูกกระจกธรณของครูที่จอดอยู่แตกเสียหาย ซึ่งขณะนั้นเป็นเวลาเย็นมากแล้ว ไม่มีผู้ใดพบเห็น นิวัฒน์ตัดสินใจไปบอกครู ถ้าข้าพเจ้าเป็นนิวัฒน์ก็จะตัดสินใจเช่นเดียวกัน เพราะ

- ก. กลัวว่าครูจะลงโทษถ้าครูมาทราบในภายหลัง
- ข. ครูคงไม่ถือโทษเพราะไม่ได้ตั้งใจและเห็นว่ายอมรับผิดชอบ
- ค. เป็นหน้าที่ที่ข้าพเจ้าจะต้องรับผิดชอบการกระทำของตนเอง
- ง. ไม่ต้องการให้ผู้อื่นต้องรับผิดชอบแทน ถ้ามีการสืบหาผู้กระทำความผิด

31. วันหนึ่งอุดมศักดิ์เข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องห้องสมุด พบหนังสือเป็นจำนวนมากตามที่เขาต้องการ แต่เขาไม่มีสิทธิยืมหนังสือ และถึงแม้ว่ามีโอกาสนำหนังสือออกมาได้อุดมศักดิ์ก็จะไม่นำออกมา ถ้าข้าพเจ้าเป็นอุดมศักดิ์ก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. กลัวเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจับได้จะถูกลงโทษ
- ข. คนส่วนใหญ่เขายืม เราควรทำเช่นนั้นด้วย
- ค. เด็กดีมักได้รับคำชมเชย ข้าพเจ้าชอบคำชมเชยนั้น
- ง. เป็นหน้าที่ของผู้ใช้ห้องสมุดต้องยืมหนังสือออกอย่างถูกต้อง

32. ในวิชาเกษตรกรรมครูมอบหมายให้นักเรียนรับผิดชอบรดน้ำผักแปลงละ 2 คน เพื่อนำผักไปประกอบอาหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน พรพรรณและพรเพ็ญรับผิดชอบร่วมกันโดยมีข้อตกลงกันว่าพรพรรณจะรดน้ำผักตอนเช้า ส่วนพรเพ็ญจะรดน้ำผักช่วงเย็น ปรากฏว่า ต่อมาพรเพ็ญไม่ไปรดน้ำผัก ถ้านักเรียนเป็นพรพรรณจะรับรดน้ำผักคนเดียวทุกวัน เพราะ

- ก. เพื่อนจะได้ชมว่าเป็นคนดี
- ข. เพื่ออาจจะเห็นใจและยอมช่วยทำ

- ค. ไม่อยากมีเรื่องทะเลาะบาดหมางกัน
- ง. เป็นหน้าที่ที่เราต้องรดน้ำผักตามที่ครูมอบหมาย

33. ในช่วงฤดูฝนที่ผ่านมามีน้ำท่วมอย่างหนัก หมู่บ้านที่เอกรัตน์อยู่ก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน โดยถนนเข้าหมู่บ้านได้รับความเสียหายจากระแส่น้ำป่า ผู้ใหญ่บ้านขอร้องให้เอกรัตน์ช่วยซ่อมแซมถนนเข้าหมู่บ้าน ในวันเสาร์อาทิตย์หน้านี้ ซึ่งตรงกับวันที่ทางโรงเรียน จะพานักเรียนไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด เอกรัตน์รู้สึกลงใจ ถ้านักเรียนเป็นเอกรัตน์ไม่ไปทัศนศึกษาแต่จะช่วยซ่อมแซมถนนเข้าหมู่บ้าน เพราะ

- ก. เพราะกลัวชาวบ้านจะตำหนิติเตียนได้
- ข. เพราะต้องการเป็นสมาชิกที่ดีของหมู่บ้าน
- ค. เพราะคนในหมู่บ้านจะได้ชมเชยว่าเป็นคนมีน้ำใจ
- ง. เพราะญาติพี่น้องและชาวบ้านต่างก็ไปช่วยกันซ่อมแซมถนนทุกคน

34. ธนาคารมีนิสัยฉลาดแกมโกง เขาออกเงินกู้และโกงชาวบ้านอยู่เสมอๆ และยังคงโกงเงินของ ธนานนท์ไป วันหนึ่งธนาคารถูกทำร้ายบาดเจ็บสาหัส ภรรยาของเขามาร้องให้ธนานนท์ช่วยขับรถพาธนาคารไปส่งโรงพยาบาล ธนานนท์ทำตามคำขอร้อง ถ้าข้าพเจ้าเป็นธนานนท์ก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. ถ้าธนาคารหายจากการบาดเจ็บอาจคืนเงินให้
- ข. คนอื่นที่พบเห็นคนบาดเจ็บ ทุกคนก็จะต้องให้ความช่วยเหลือเช่นกัน
- ค. คนอื่นรู้เข้าจะตำหนิได้ว่าเป็นคนใจดำ ที่ไม่ช่วยเหลือผู้ที่กำลังเดือดร้อน
- ง. เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่จะต้องให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับความเดือดร้อน

35. ชีรภัทรเป็นนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง วันหนึ่งนักเรียนโรงเรียนเดียวกับชีรภัทรคนหนึ่งถูกนักเรียนอีกโรงเรียนหนึ่งทะเลาะวิวาทจนบาดเจ็บ เพื่อนนักเรียนโรงเรียนของตนได้นัดกับเพื่อนรวมกลุ่มไปทำร้ายนักเรียนโรงเรียนที่เคยทะเลาะวิวาทกันเป็นการตอบแทน และได้มาขอร้องชีรภัทรให้ไปด้วย ถ้าข้าพเจ้าเป็นชีรภัทรจะไม่ได้ไปด้วย เพราะ

- ก. ครูอาจารย์ ญาติพี่น้องและคนส่วนใหญ่ก็ไม่เห็นด้วยที่จะใช้วิธีนี้
- ข. ถ้าทางโรงเรียนทราบจะต้องถูกลงโทษ หรืออาจจะถูกตำรวจจับได้
- ค. เป็นการกระทำที่ผิดระเบียบของทางโรงเรียนและยังผิดกฎหมายอีกด้วย
- ง. การรู้จักให้อภัย และแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีจะทำให้สังคมอยู่ด้วยกันได้อย่างสงบ

36. ปภากามีนิสัยชอบช่วยเหลือเพื่อน จึงเป็นที่รักของเพื่อนๆ ทุกคนยกเว้นวิลาวรรณ วันหนึ่ง ปภากาถูกประสบอุบัติเหตุเสียเลือดมาก ทางโรงพยาบาลขาดเลือด เลือดของปภากากับเลือดของวิลาวรรณเป็นกรุปเดียวกัน แพทย์ขอร้องให้วิลาวรรณบริจาคเลือด ถ้าข้าพเจ้าเป็นปภากา ข้าพเจ้าจะบริจาคเลือด เพราะ

- ก. เพื่อนคนอื่นๆ จะดูหมิ่นได้ว่าเป็นคนไม่มีน้ำใจ
- ข. อาจได้การประกาศเกียรติคุณจากทางโรงพยาบาล
- ค. เป็นการทำหน้าที่ของเพื่อนที่ดีที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ
- ง. เพื่อนๆ ต่างช่วยเหลือปภากา ข้าพเจ้าก็น่าจะมีส่วนในความช่วยเหลือนั้นด้วย

37. วันหนึ่งเพื่อนของฐาปกรณ์ซึ่งไม่ได้พบกันมานานมาหาที่บ้าน โดยได้หนีความผิดจากการกระทำผิดกฎหมาย ฐาปกรณ์ได้ช่วยเหลือเขาให้รอดพ้นจากตำรวจ แต่มาภายหลังจึงทราบว่าเขาเป็นโจรมีรางวัลนำจับ ถ้าข้าพเจ้าเป็นฐาปกรณ์จะเข้าแจ้งความกับตำรวจ เพราะ

- ก. เจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้ชื่นชมว่าข้าพเจ้าเป็นพลเมืองดี
- ข. ข้าพเจ้ากระทำเช่นนั้นตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี
- ค. เขาเป็นโจรผู้ร้าย ถ้าเข้าแจ้งความกับตำรวจจะได้รางวัลนำจับ
- ง. กลัวถูกตำรวจจับกุมในข้อหาช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้หลบหนีได้

38. จารุวัฒน์กำลังขับรถด้วยความเร็วสูง เพื่อรีบนำคนเจ็บหนักไปส่งโรงพยาบาล แต่บังเอิญเห็นสัญญาณไฟแดง จารุวัฒน์ก็หยุดรถตามกฎจราจร ถ้าข้าพเจ้าเป็นจารุวัฒน์ ข้าพเจ้าก็จะหยุดรถตามกฎจราจรเช่นกัน เพราะ

- ก. เป็นหน้าที่ของผู้ใช้ถนนทุกคนที่ต้องปฏิบัติตามกฎจราจร
- ข. ผู้ขับขีรถคันอื่นๆ ก็หยุดรถตามสัญญาณไฟจราจรเหมือนกัน
- ค. ข้าพเจ้ากลัวจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับไปดำเนินคดีตามกฎหมาย
- ง. ข้าพเจ้าต้องการแสดงให้คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ใช้รถใช้ถนนที่ดี

39. โรงเรียนมีระเบียบห้ามนักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียนเวลาพักกลางวัน แต่ครูผู้สอนห้องของภาสกรให้นักเรียนพักกลางวันเข้าไป 15 นาที ปรากฏว่าอาหารที่โรงเรียนของโรงเรียนจำหน่ายหมดแล้วเพื่อนๆ จึงชวนกันออกไปรับประทานอาหารข้างนอก แต่ภาสกรปฏิเสธที่จะออกไปนอกโรงเรียน หากข้าพเจ้าเป็นภาสกรก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. รู้สึกผิดที่จะฝ่าฝืนกฎระเบียบของทางโรงเรียน
- ข. เป็นนักเรียนก็ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
- ค. นักเรียนที่ทำการฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียนจะต้องถูกลงโทษ
- ง. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีใครละเมิดกฎระเบียบของโรงเรียน โดยการหนีออกนอก

บริเวณโรงเรียน

40. ตามปกติแล้วเมื่อจะข้ามถนน วินัยจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย หรือสะพานลอย สำหรับข้ามถนนเสมอ ถ้าข้าพเจ้าเป็นวินัย ข้าพเจ้าก็จะปฏิบัติเช่นเดียวกัน เพราะ

- ก. ข้าพเจ้าต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น
- ข. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยไม่ให้เกิดการจราจรติดขัด
- ค. ข้าพเจ้าอาจจะได้รับอุบัติเหตุได้ถ้าไม่ข้ามตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย
- ง. ถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้นมาข้าพเจ้าจะได้เป็นฝ่ายถูก และสามารถเรียกร้อง

ค่าเสียหายได้

41. ครูวรุชตั้งใจจะพาเพื่อนๆ ไปรับประทานอาหารที่ภัตตาคารแห่งหนึ่ง เมื่อขับรถไปถึงแล้วพบว่าที่จอดรถของภัตตาคารแห่งนั้นเต็มแล้วและไม่มีที่พอจะจอดได้ เพื่อนบางคนบอกให้จอดตรงป้ายห้ามจอด เพราะยังมีรถคนอื่นๆ จอดอยู่ แต่บางคนบอกให้ไปรับประทานอาหารที่อื่นแทน ถ้านักเรียนเป็นครูวรุช จะตัดสินใจขับรถไปรับประทานอาหารที่อื่น เพราะ

- ก. ไม่อยากทำผิดกฎจราจร
- ข. เพื่อนๆ หลายคนก็มีความเห็นเหมือนกัน
- ค. กลัวถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับและปรับตามกฎหมาย
- ง. เพื่อนที่มาด้วยกันจะได้เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีวินัยรักษากฎจราจร

42. ธานินทร์บังเอิญเห็นเด็กเกเรคู่หนึ่งทะเลาะวิวาทกัน เด็กคนหนึ่งรู้จักกับธานินทร์และได้รับบาดเจ็บมาก หลังจากการทะเลาะวิวาทกันเขาขอร้องให้ธานินทร์เป็นพยานให้เมื่อมีการสอบสวน แต่ธานินทร์ไม่ไป ถ้าข้าพเจ้าเป็นธานินทร์ก็จะไม่ไปเป็นพยานให้เช่นเดียวกัน เพราะ

- ก. การเป็นพยานให้คนเกเร ผลได้ไม่เท่าผลเสีย
- ข. ถ้าข้าพเจ้าไม่ไปเป็นพยานให้ก็ไม่ขัดต่อกฎเกณฑ์ใดๆ
- ข. เป็นการดีที่ไม่ไปเป็นพยานและไม่มีใครว่าข้าพเจ้าด้วย
- ง. ข้าพเจ้ากลัวว่าเด็กอีกคนจะมาแก้แค้นข้าพเจ้าภายหลัง ถ้าเป็นพยานให้

43. บุลากรนั่งรถโดยสารประจำทางกลับบ้าน ระวังทางมีหญิงสูงอายุขึ้นมาและไม่มีที่นั่งว่าง ถึงแม้ว่าบุลากรจะหอบหนังสือหลายเล่ม แต่ก็ลุกขึ้นให้หญิงสูงอายุผู้นั้นได้นั่งที่นั่งของตนเอง ถ้าข้าพเจ้าเป็นบุลากรก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. การแสดงความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่น่ายกย่อง
- ข. ความมีน้ำใจนั้นก็เป็นที่ของพลเมืองดีที่ต้องปฏิบัติ
- ค. กลัวว่าจะเป็นที่ดูหมิ่นของผู้โดยสารคนอื่นๆ ว่าไม่มีน้ำใจ
- ง. ถ้าคนอื่นที่พบเห็นหญิงสูงอายุขึ้นรถโดยสารก็ต้องเสียสละที่นั่งเช่นกัน

44. ทุกๆ วัน ก่อนนอนจะไปโรงเรียน จะช่วยทำงานบ้านจนเรียบร้อย วันหนึ่งเขาตื่นสายเขารีบทำงานบ้านจนเสร็จ ซึ่งเขารู้ดีว่าถึงเวลาโรงเรียนเข้าแล้ว เขาจึงรีบวิ่งไปโรงเรียนอย่างรวดเร็ว ขณะที่รถกำลังจะข้ามถนนหน้าบริเวณโรงเรียน เขาเห็นชายตาบอดยืนกั๊ก กั๊ก กำลังจะข้ามถนน ถ้านักเรียนเป็นรถนักเรียนจะช่วยจูงชายตาบอดข้ามถนนก่อน เพราะ

- ก. ผู้ที่พบเห็นจะได้ชมเชยว่ามีน้ำใจ
- ข. ถ้าไม่ช่วยคนอื่นเห็นเข้าจะถูกตำหนิได้
- ค. เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่จะต้องช่วยคนพิการ
- ง. ถ้าเป็นคนอื่นๆ เขาก็ต้องช่วยจูงชายตาบอดข้ามถนนเช่นกัน

45. ตอนเที่ยงของวันหนึ่ง เพื่อนบ้านมาหาอัมเรศที่โรงเรียน และบอกว่าคุณพ่อของอัมเรศป่วยหนักต้องนำส่งโรงพยาบาล อัมเรศรีบขับรถตามไปที่โรงพยาบาลทันที ระหว่างทางพบผู้หญิงคนหนึ่งถูกรถชนได้รับบาดเจ็บสาหัส นอนอยู่ข้างถนน อัมเรศเห็นดังนั้นจึงจอดรถนำผู้หญิงคนนั้นส่งโรงพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นอัมเรศก็จะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะ

- ก. ต้องการให้คนอื่นยกย่องว่าข้าพเจ้ามีน้ำใจ
- ข. หากไม่ช่วยคนอื่นพบเข้าจะต้องได้รับการตำหนิติเตียน
- ค. หากคนอื่นเป็นเช่นข้าพเจ้าก็ต้องให้ความช่วยเหลือคนเจ็บเช่นกัน
- ง. ข้าพเจ้าเป็นคนเจอเหตุการณ์นี้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่ต้องช่วยเหลือเขา

เฉลย แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ข้อ	ตัวเลือก/ระดับคะแนน				ข้อ	ตัวเลือก/ระดับคะแนน			
	ก	ข	ค	ง		ก	ข	ค	ง
1	1	2	3	4	26	3	4	2	1
2	4	2	3	1	27	3	2	4	1
3	1	2	3	4	28	3	2	4	1
4	2	3	1	4	29	4	1	2	3
5	1	2	3	4	30	1	2	3	4
6	1	2	3	4	31	1	3	2	4
7	1	2	3	4	32	2	3	1	4
8	1	4	2	3	33	1	4	2	3
9	1	2	3	4	34	2	4	3	1
10	1	3	4	2	35	3	1	4	2
11	3	4	2	1	36	4	1	2	3
12	1	2	3	4	37	3	2	1	4
13	4	2	1	3	38	4	1	2	3
14	4	1	2	3	39	4	3	1	2
15	1	2	3	4	40	3	4	1	2
16	1	4	3	2	41	1	3	4	2
17	4	1	2	3	42	4	3	2	1
18	4	1	3	2	43	3	2	4	1
19	2	1	3	4	44	2	1	4	3
20	3	1	4	2	45	2	1	4	3
21	1	2	3	4					
22	1	2	3	4					
23	1	2	4	3					
24	1	2	3	4					
25	4	1	2	3					

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ง

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา

เรื่อง.....

หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คำชี้แจง โปรดประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาตามรายการประเมินที่
กำหนด

ในตาราง และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องความสอดคล้อง ดังต่อไปนี้

+1	หมายถึง	มีความสอดคล้อง
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ หรือตัดสินไม่ได้
-1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง

ข้อ	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
1	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการสอนที่กำหนดไว้			
2	เขียนสาระสำคัญได้ครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้			
3	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้อง เหมาะสมกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้			
4	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			
5	กระบวนการเรียนรู้มีขั้นตอนถูกต้องตามรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนด			
6	กระบวนการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้			
7	ลำดับขั้นตอนในกระบวนการเรียนรู้ มีความชัดเจน			
8	กระบวนการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			
9	กำหนดสื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			
10	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			

ข้อ	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
11	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล			
12	กำหนดแห่งการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			
13	แหล่งการเรียนรู้ที่กำหนดสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี			
14	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			
15	การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้			
16	แผนการจัดการเรียนรู้มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้			
17	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ครบถ้วน สมบูรณ์			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน

แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ

เรื่อง.....

หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คำชี้แจง โปรดประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาตามรายการประเมินที่
กำหนด

ในตาราง และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องความสอดคล้อง ดังต่อไปนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้อง
0 หมายถึง ไม่แน่ใจ หรือตัดสินไม่ได้
-1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

ข้อ	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
1	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการสอนที่กำหนดไว้			
2	เขียนสาระสำคัญได้ครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้			
3	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้อง เหมาะสมกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้			
4	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			
5	กระบวนการเรียนรู้มีขั้นตอนถูกต้องตามรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนด			
6	กระบวนการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้			
7	ลำดับขั้นตอนในกระบวนการเรียนรู้ มีความชัดเจน			
8	กระบวนการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			
9	กำหนดสื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			

ข้อ	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		
		+1	0	-1
10	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			
11	สื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล			
12	กำหนดแห่งการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			
13	แหล่งการเรียนรู้ที่กำหนดสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี			
14	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง			
15	การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้			
16	แผนการจัดการเรียนรู้มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้			
17	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ครบถ้วน สมบูรณ์			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน

ตาราง 18 คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา เรื่อง ปธาน 4

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					$\sum R$	IOC	ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					$\sum R$	IOC
	1	2	3	4	5				1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	5	1	10	1	1	1	1	1	5	1
2	1	1	1	1	1	5	1	11	1	1	1	1	1	5	1
3	1	1	1	0	1	4	0.8	12	1	1	1	1	1	5	1
4	1	1	1	1	1	5	1	13	1	1	1	1	1	5	1
5	1	1	1	1	1	5	1	14	1	0	1	1	1	4	0.8
6	1	1	1	1	1	5	1	15	1	1	1	1	1	5	1
7	1	1	1	1	1	5	1	16	1	1	1	1	1	5	1
8	1	1	1	1	1	5	1	17	1	1	1	1	1	5	1
9	1	1	1	1	1	5	1								

ตาราง 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แผนการจัดการเรียนรู้ที่					ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แผนการจัดการเรียนรู้ที่				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
1	1	1	1	1	1	11	1	1	1	1	1
2	0.8	1	1	1	1	12	1	1	1	1	1
3	1	1	1	0.8	0.8	13	1	1	1	1	1
4	0.8	1	0.8	0.8	1	14	0.6	0.8	0.6	0.8	1
5	1	1	1	1	1	15	1	1	1	1	1
6	1	1	1	1	1	16	0.8	1	1	0.6	0.8
7	1	1	1	1	1	17	1	0.8	1	1	1
8	1	1	1	1	1						
9	0.8	1	1	1	1	รวม	15.8	16.6	16.4	15.6	16.6
10	1	1	1	0.8	1	เฉลี่ย	0.93	0.98	0.96	0.92	0.98

ตาราง 24 คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ เรื่อง ปธาน 4

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					$\sum R$	IOC	ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					$\sum R$	IOC
	1	2	3	4	5				1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	5	1	10	1	1	1	1	1	5	1
2	1	1	1	1	1	5	1	11	1	1	1	1	1	5	1
3	1	1	1	1	1	5	1	12	1	1	1	1	1	5	1
4	1	1	1	1	1	5	1	13	1	1	1	1	1	5	1
5	1	1	1	1	1	5	1	14	1	1	1	1	1	5	1
6	1	1	1	1	1	5	1	15	1	1	1	1	1	5	1
7	1	1	1	1	1	5	1	16	1	1	1	1	1	5	1
8	1	1	1	1	1	5	1	17	1	1	1	1	1	5	1
9	1	1	1	1	1	5	1								

ตาราง 25 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แผนการจัดการเรียนรู้ที่					ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แผนการจัดการเรียนรู้ที่				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
1	1	1	1	1	1	11	1	1	1	1	1
2	1	1	0.8	1	1	12	1	1	1	1	1
3	0.8	1	1	1	1	13	1	1	1	1	1
4	1	1	1	1	1	14	0.8	0.8	0.8	0.8	1
5	1	1	1	1	1	15	1	1	1	1	1
6	1	1	1	1	1	16	1	1	1	1	1
7	1	1	1	1	1	17	1	1	1	1	1
8	1	1	1	1	1						
9	0.8	0.8	1	0.8	1	รวม	16.4	16.6	16.6	16.6	17
10	1	1	1	1	1	เฉลี่ย	0.96	0.98	0.68	0.98	1.00

ตาราง 26 คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	0	1	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
2	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
3	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
4	0	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
5	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
6	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
7	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
8	1	1	0	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
9	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
10	1	1	0	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
11	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
12	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
13	0	1	1	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
14	1	1	-1	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
15	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
16	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
17	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
18	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
19	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
20	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
21	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
22	1	1	0	1	-1	2	0.4	ตัดทิ้ง
23	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
24	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
25	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
26	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					$\sum R$	IOC	การพิจารณา
	1	2	3	4	5			
27	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
28	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
29	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
30	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
31	1	1	1	0	-1	2	0.4	ตัดทิ้ง
32	1	1	0	0	-1	1	0.2	ตัดทิ้ง
33	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
34	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
35	1	1	1	0	-1	3	0.6	ตัดทิ้ง
36	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
37	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
38	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
39	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
40	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
41	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
42	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
43	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
44	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
45	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
46	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
47	1	1	0	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
48	1	1	0	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
49	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
50	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
51	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
52	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
53	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
54	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่					$\sum R$	IOC	การพิจารณา
	1	2	3	4	5			
55	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
56	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
57	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
58	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
59	1	1	1	1	-1	3	0.6	คัดเลือกไว้
60	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 27 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.37	.42	21	.56	.47
2	.27	.65	22	.38	.56
3	.51	.58	23	.49	.47
4	.47	.47	24	.52	.71
5	.66	.45	25	.57	.76
6	.74	.42	26	.62	.51
7	.63	.56	27	.26	.71
8	.69	.53	28	.47	.38
9	.62	.44	29	.68	.65
10	.80	.64	30	.27	.82
11	.43	.45	31	.80	.73
12	.43	.65	32	.80	.78
13	.52	.71	33	.78	.67
14	.31	.60	34	.74	.56
15	.38	.67	35	.44	.87
16	.46	.38	36	.37	.78
17	.32	.31	37	.78	.65
18	.32	.56	38	.47	.38
19	.57	.44	39	.33	.35
20	.34	.40	40	.64	.47

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่คัดเลือกไว้

ข้อที่	IOC	p	r	ข้อที่	IOC	p	r
1	0.8	.37	.42	21	0.8	.56	.47
2	0.8	.27	.65	22	0.8	.38	.56
3	0.8	.51	.58	23	0.8	.49	.47
4	1	.47	.47	24	0.6	.52	.71
5	0.8	.66	.45	25	1	.57	.76
6	0.6	.74	.42	26	1	.62	.51
7	0.6	.63	.56	27	1	.26	.71
8	0.8	.69	.53	28	1	.47	.38
9	0.6	.62	.44	29	1	.68	.65
10	0.6	.80	.64	30	1	.27	.82
11	0.6	.43	.45	31	1	.80	.73
12	0.8	.43	.65	32	0.6	.80	.78
13	0.8	.52	.71	33	1	.78	.67
14	1	.31	.60	34	1	.74	.56
15	0.8	.38	.67	35	1	.44	.87
16	1	.46	.38	36	1	.37	.78
17	1	.32	.31	37	1	.78	.65
18	1	.32	.56	38	0.6	.47	.38
19	0.8	.57	.44	39	0.6	.33	.35
20	0.8	.34	.40	40	1	.64	.47

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

ตาราง 29 คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
ของแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
2	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
3	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
4	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
5	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
6	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
7	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
8	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
9	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
10	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
11	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
12	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
13	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
14	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
15	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
16	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
17	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
18	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
19	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
20	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
21	1	1	1	0	0	3	0.6	คัดเลือกไว้
22	1	1	1	0	0	3	0.6	คัดเลือกไว้
23	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
24	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
25	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
26	1	0	1	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
27	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
28	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
29	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
30	1	1	1	0	0	3	0.6	คัดเลือกไว้
31	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
32	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
33	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
34	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
35	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
36	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
37	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
38	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
39	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
40	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
41	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
42	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
43	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
44	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
45	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก จ

ผลการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

**เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน
ของกลุ่มที่เรียนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบธรรมชาติและแบบอริยสัจ**

Group Statistics

รหัสสอน	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
คะแนน	33	19.4242	2.53760	.44174
	33	19.4545	1.78695	.31107

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means				95% Confidence Interval of the Difference	
	F	Sig.	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper	
คะแนน	5.539	.022	.955	-.0303	.54027	-1.10962	1.04902	
			.955	-.0303	.54027	-1.11199	1.05138	

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้
แบบธรรมชาติทั้งจำและแบบอริยสัจ

T-Test

Group Statistics

วิธสอน	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ผลสัมฤทธิ์ ธรรมชาติ	33	28.4545	4.22116	.73481
อริยสัจ	33	27.7273	3.65097	.63555

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.		df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
ผลสัมฤทธิ์	.819	.369		64	.457	.7273	.97153	Lower	Upper
Equal variances assumed			.749					-1.21358	2.66813
Equal variances not assumed			.749	62.698	.457	.7273	.97153	-1.21436	2.66890

เปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้
แบบธรรมสภาัจฉาและแบบอริยสัจ

T-Test

Group Statistics

เหตุผล	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ผลสัมฤทธิ์ธรรมสภาัจฉา	33	140.9394	11.35765	1.97711
อริยสัจ	33	159.3636	7.74120	1.34757

Independent Samples Test

ผลสัมฤทธิ์	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means				95% Confidence Interval of the Difference			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower
Equal variances assumed	5.830	.019	-7.700	64	.000	-18.4242	2.39268	-23.20417	-13.64431
Equal variances not assumed			-7.700	56.454	.000	-18.4242	2.39268	-23.21651	-13.63198

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ฉ

รายนามผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีนทิพย์ ภู่อาลี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสาร พวงพันธ์บุตร
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. นายอนุภาพ ถาวรเจริญ
ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุสรณ์รัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย จังหวัดนครนายก
5. นายวุฒิพงษ์ นนท์ประเสริฐ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร. เสน่ห์ สุขเคหา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทน์เรือง
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ดร. ทรงศรี ดุ่นทอง
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ดร.นารีรัตน์ สุวรรณวารี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์บุญยานุช เจียวียงหงส์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เตชะขันหมาก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์จันทวัน เบ็ญจวรรณ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์ภูมิภักดิ์ จารุชนนธ์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. นางภาวณา เทียนขาว
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี
5. นางชรินทร์ภัสสร นิติวรภัทร
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๗๗/๕๖

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผศ.ครรินทร์ทิพย์ ภูสีาลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา และแบบอริยสัง

ด้วยนายกิตติดิษฐ์ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการ
เรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉาและแบบอริยสัง โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใ้ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ สกนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๗๗/๕๕

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผศ.วรรณวิไล นันทมาเพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจจา และแบบอริยสัจ

ด้วยนายกิตติฉัตร ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรรวมในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจจาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ตีสสงค์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขออนุมัติขอความเห็นชอบจากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ กลอนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๓๓๖๕๕

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผศ.ประสาร พวงพันธุ์บุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติ
และแบบอริยสัจ

ด้วยนายกิตติดิษฐ์ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการ
เรียนรู้แบบธรรมชาติและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชฌูพจน์
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ ก้อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/วทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
เรียน นายอนุภาพ ถาวรเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาจัจฉา
และแบบอริยสัง

ด้วยนายกิตติคุณ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรม
สภาจัจฉาและแบบอริยสัง โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
และ ดร.วินัย ดิสสงค์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพ
ของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โค้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๙-๙ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email . education@tru.ac.th

ที่ กธ ๐๕๔๙.๐๒/๕๓๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราายนิมหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายวุฒิพงษ์ นนท์ประเสริฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา
และแบบอริยสัง

ด้วยนายกิตติรัฐ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรรวมในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรม
สภาัจฉาและแบบอริยสัง โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
และ ดร.วินัย ติสสงค์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพ
ของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไทรับขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ภูมิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๙ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : education@tru.ac.th

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ กษ/๕๕

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผศ.ดร.เสนห์ สุขเคหา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนางภิตติดิษฐ์ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรรวมในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการ
เรียนรู้แบบธรรมชาติสาธิตและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ ล่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๗๕๕

วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนายกิตติณัฐ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการ
เรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.เสกสรรค์ วัลย์ พิชเชษฐพงษ์
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใ้ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๖๖/๕๐

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.ทวงศรี จันทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนายกิตติดิษฐ์ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรรวมในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสาส์นัจฉาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไกรขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๕๔/๕๕

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอลความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.นาริรัตน์ สุวรรณวาริ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนายกิตติคุณ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิไล ตีสสงค์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอลความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๒๒๔

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบขอมอบนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์บุญเยนุช เจริญหงส์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนายกิตติณัฐ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาจลภาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ. ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ติสสงค์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไครขอควเมอบนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ สอนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ด้วยนายภิตติณัฐ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการ
เรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิชัย ดิสสงค์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยที่ผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในเครื่องนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใ้ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๒๗/๕๕

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์จันทวัน เบ็ญจวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ด้วยนายกิตติดิษฐ์ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจจริงและแบบอริยสัง โดยมี ผศ. สีดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ตัสสงศ์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๘๗๙๕๕

วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอลาขอแนะนำเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ภูมิภักดิ์ จารุชนนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ด้วยนายภักดิ์ดิษฐ์ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิษณุพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

กณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๑๗/๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอดความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางภาวนา เทียนขาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ด้วยนายกิตติ ธีรรัฐ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรม
สภาัจฉาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
และ ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพ
ของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนใส)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๘ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : education@tnj.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๔.๐๒/๔๗๕๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุญาตครูประจำชั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางธรินทร์พัชร นิตวาทกร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ด้วยนายกิตติณัฐ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรรวมในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรม
สภาัจฉาและแบบอริยสังข์ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ ทิษฐพงษ์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
และ ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพ
ของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โค้รขออนุญาตครูประจำชั้นจากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนใสว)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๓-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๕๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : education@lru.ac.th

ที่ ศธ ๕๔๕.๐๒/

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชมรรคา
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุญาตทดลองสอนเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปียชาติพัฒนาในพระราชูปถัมภ์ฯ

ด้วย นายกิตติดิษฐ์ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรรวมในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉาและแบบอริยสัจ โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุม ดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นายกิตติดิษฐ์ ปิ่นทอง ได้ทดลองสอนกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และปีที่ ๒ ในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ในสถานศึกษาของท่าน ตามวันและเวลาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดพิจารณาให้ความอนุญาติ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พุฒคำ)

รองคณบดี ศึกษาราชการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๕๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๕๒-๒๖๐๗-๕ ถึง ๕๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๕๒-๒๖๑๐

Email : education@tru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๑๓๗.๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุญาตสอนเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็ยชาติพัฒนาในพระราชูปถัมภ์

ด้วยนายกิตติคุณ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา
โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสากัจฉาและแบบอวยสัง โดยมี ผศ.ลัดดาวัลย์
พิชญพจน์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และดร.วินัย ดิสงส์ เป็นกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนระหว่างขอเก็บข้อมูล ซึ่งสถานศึกษาของท่าน เ็นตัวเลือก
เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์
จากท่านให้นายกิตติคุณ ปิ่นทอง ดำเนินการสอนเพื่อเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของท่านในระหว่างวันที่ ๒๒ สิงหาคม ถึง ๑๔ กันยายน ๒๕๕๐
หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุญาตด้วยจักเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ทองทวี ตุ่นทอง)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร ๐-๓๖๔๙-๑๑๑๗ ๐-๓๖๔๙ ๒๑๑๙-๙ ถึง ๙๖๐

โทรสาร ๐-๓๖๔๕-๒๖๑๖

Email: education@tru.ac.th